www.e-rara.ch

[Summa theologica]

Antonin

[Basel], [1485]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-15896

Titulus sextus de gula

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Titulus ſextus de gula.

Capitulum Primum de Gula. ⁊ de ſpeciebꝫ eius. ⁊ de pena. ⁊ de remediis

Gula eſt vnum ex ſeptē capitalibꝫ viciis. De q̄ vicio inquit Amb. Gula a paradiſo regnātē expulit. diſ. xxxv. Sexto die. Pōt aūt ſic diffiniri. Gula eſt inordīatus appetitus cibi et potus. Dicitur aūt gula appetitus inordinatus ſm̄. b. Tho. ſecūda ſecunde. q. cxlviii. arti. i. in eo ꝙ recedit ab ordine rōis ī quo ↄſiſtit bonuꝫ virtutis moral'. Et q2 ex hoc aliquid dr̄ peccatū eſſe quod virtuti contrariatur. ideo gula eſt peccatū. Sed ſciēdū ſm̄ Tho. vbi ſupra ꝙ duplex ē appetitus Unus quideꝫ naturalis q̄ ptinet ad vires potentie vegetabilis in quibus nō poteſt eē virtus et viciuꝫ. eo ꝙ nō poſſunt ſubiici rōi. Unde et vis appetitiua diuiditur ↄ̄ nutritiuaꝫ digeſtiuaꝫ ⁊ ↄpulſiuam que ptinēt ad vegetatiuam vt partes ei⁹. Et ad talē appetitum. ſ. naturalē hmōi vegetatiue ptinēt eſuries ⁊ ſitis vbi nō ē peccatum. Uñ Gre. Sepe ſine culpa agiť qd̄ venit ex culpa. vñ ⁊ ſine culpa cum eſurimus comedim⁹ qd̄ tñ ex culpa primi parentis eſt factum vt eſuriamus. di. v. c. ad eius. Alius eſt appetitus ſenſitiuus in cuius ↄcupiā viciū gule ↄſiſtit. Unde et prim⁹ motus gule importat inordinatōnē in appetitu ſenſitiuo que ñ eſt ſine pctō. qd̄ vidr̄ eē cū quis appetit cibū. vel potū non ꝑpter ſuſtentatōꝫ ſed ꝑpter delectatōnē. vñ excedēs in quātitate cibi vel potus non ꝑpter ↄcupiam cibi ⁊ pot⁹ ſed ꝑ errorē eſtimās eo indigere ñ ptinet ad gulaꝫ. Et de hoc vicio loquiť pſal. ↄtra quoſdaꝫ. ps. lxxvii. Adhuc eſce eoꝝ erant in ore ipoꝝ ⁊ ira dei aſcendit ſup eos. Ubi tria notantur.

Primo materia ex qua gula ꝑpetrať ibi. Adhuc eſce.

Secundo culpa in qua aīa maculať. ibi. erāt in ore ipſorum

Tertio pena a qua perſona cruciať. ibi. ⁊ ira dei aſcendit ſup eos.

Materia huius §. i.

vicii eſt eſca ⁊ potus. Et de eſca qd̄ eſt principale dicit. Adhuc eſce eoꝝ. ⁊ loquiť de coturnicibus quas dedit dñs illo pplo iudeoꝝ in deſerto ↄſtituto appetēti alios cibos q̄ꝫ manna qd̄ dabat dominus eis quotidie de celo. Ubi ſciēdū ꝙ eſca ī ſe queciiqꝫ ñ eſt mala ſed bona. q2 creatura dei. i. Thimo. iiii. Dis creatura bona. ⁊ nihil reiiciendum quod cum grātum actōne pcipiť. Et ſaluator Mat. xv. Non qd̄ intrat in os coinquīat hominem. i. cibꝫ ⁊ potus ſm̄ ſuā ſubſtātiā ⁊ naturam ñ maculat hoīem ſpūalr̄. In quo redargutus eſt error quorūdam iudeoꝝ eſtimātiū quoſdam cibos. vt qui ſunt lege veteri ꝓhibiti ex ſui natura malos ⁊ maculare aīam eoꝝ eſum. ꝫ beatus Tho. in. iii. ↄtra gētiles. c. cxxviii. hoc reprobat triplici rōne. ſ. aliquē cibum ſm̄ ſe malū. primo ſic. Quod fit ſm̄ rōnem ñ eſt peccatū. fit aūt vnumquodqꝫ ſm̄ rōnem quādo ordinať ſm̄ qd̄ ↄgruit debito fini. Finis aūt debitus ſumptōis ciboꝝ eſt ↄ̄ſeruatō corpis per nutrimētū. Quicunqꝫ ergo cibꝫ hoc facere pōt. ergo abſqꝫ peccato pōt ſumi. Nullius ergo cibi ſumptō ſm̄ ſe ē peccatum. Scd̄o ſic. Uti rebꝫ ad quod ſunt ordinate non eſt ſm̄ ſe malū. ſunt aūt plante ꝑpter aīalia. aīalium vero quedā ꝑpter alia ⁊ omnia ꝑpter hoīem. Uti ergo plantis vel aīalium carnibꝫ ad eſum vel ad quicquid aliud homī ſunt vtilia ñ eſt ſm̄ ſe peccatū. Tertio ſic. Defectus peccati ab anima deriuať ad corpus ⁊ non ecōuerſo. peccatum eñ dicimus ſm̄ quod deordinatur volūtas Cibi aūt immediate ad corpus ptinēt nō autē ad aīam. Non ergo ciboꝝ ſumptō ſm̄ ſe pōt eſſe peccatum niſi quatenus repugnat rectitudini. voluntatis. Qd̄ cibi ſumptō repugnet rectitudini volūtatis ↄtingit tripl'r. Uno modo ꝑpter repugnātiam ad ꝓprium finem ciboꝝ ſicut cū aliquis ꝑpter delectatōem que eſt in cibis vtitur cibis ↄtrariātibꝫ ſaluti corpis vel ſm̄ ſpēm vt īfirmus fructus herbas ⁊ huiuſmodi que nocēt cōmuniter illi. vel ſm̄ quātitatē vt cum nimis comedit de aliquo ita ꝙ grauat ſtomachum. vel caput ⁊ hmōi. Secūdo modo ſm̄ ꝙ repugnet cōditōni eius qui vtitur cibis vel eorum cū quibꝫ ↄuerſať. Exemplum primi patet vt cum quis comedit accuratius q̄ꝫ ſua ↄditō. vel facultas exigit vt ſi ruſticus vtatur cibis gentilium ſeu nobilium. Exemplum ſecūdi vt cum quis vtiť aliis cibis q̄ꝫ ſe hēant mores eorum cū quibꝫ conuerſať. Tertio mō ſm̄ ꝙ cibi ſunt aliqua lege ꝓhibiti ꝑpter aliquam cām ſpālem. puta in veteri lege aliqui cibi ꝓhibebātur comedi ꝑpter ſignificatōem ſpūalem. puta porcus. miluus. coru⁹. aquila. ⁊ hmōi. que ſignificant vicia videlꝫ luxuriaꝫ porcus. raptum ⁊ auariciā miluus tarditatem ⁊ craſtinatōem coruus. delicioſitateꝫ aquila. que vicia vult dñs ꝙ non incorꝑemus nobis In lege eccľe ꝓhibetur eſus carnium ſexta feria per totum ānū et ieiuniis. ⁊ lacticinia in quadrageſima. In aliquibꝫ etiam religionibꝫ ꝓhibent regula vel ↄſtōnes aliquibꝫ cibis vti. vt carnibus nō quia malis ſed ad concupiām refrenandam. vt dr̄ de ↄſe. di. v. Carnē. ⁊ q2 illa cerimonialia legis veteris nūc ceſſant. ſuari ñ dñt. iō ill' vti poſſumus cibis tūc ꝓhibitis ꝫ a ſignificatis cauere dēmus. i. a viciis. Prohibitū etiā fuit gētilibꝫ ad fidē ↄuerſis p aplōs veſci idoloticis ꝑpť ſpēm

mali vitandã ne·ſ. aliqui crederẽt hoc illos fac
re in veneratõem idoli q̃ð ad idolatriam ptine
ret. al's de ſe peccatũ ñ eſſet. Itẽ ꝓhibitũ fuit ſan
guine ſuffocato veſci. qꝛ iudei erãt ex lege aſſue
ti abſtinere a talibꝫ que adhuc ſeruabãt. ⁊ iõ ne
redderent̃ odioſi eis ⁊ graues in ꝯuerſatõne vtẽ
do cibis qui illis erãt abominatõi fuit ad tps ꝓ
hibitum ꝓ fraterna ꝯcordia. Ad errorẽ igit̃ perti
net quẽ manichei ſequebant̃ eſtimare eſcam ali
quam de ſe eẽ malã. Vñ apl's. i. Thimot. iiij. In
nouiſſimis tpibꝫ recedẽt quidã a fide attẽdẽtes
ſpiritibꝫ erroris ⁊ doctrinis demoniorꝫ ꝓhibẽtiũ
nubere ⁊ a cibis abſtinere. ſ. quibuſdã tãq̃ꝫ de ſe
malis. Eſca igit̃ ñ eſt viciũ gule. ſed materia cir
ca quã exercet̃ ex ꝯcupĩa ad ipſam

Quãtũ ad ſecũ .§. II.

dum. ſ. in q̃ꝫ quo ꝯſiſtit culpa hꝰ vicij. Sciendum
q̃ꝫ ꝯſiſtit in deſiderio inordinato cibi vel potꝰ dũ
ſ. appetunt̃ ꝓpter delectatõem corpis nõ ꝓpter ſu
ſtentatõem ad quã ſunt ordinati. Et hoc notat̃
cum dr̃ in ps. Erant in ore ipſorum. ſ. qui habue
runt deſideriũ comedẽdi carnes ꝓpter delectatio
nem. Aug. in li. ꝯfeſ. Iuſſiſti dñe vt ad alimẽta
ſicut ad medicamẽta accedamus. Sicut enĩꝫ ſu
mit̃ medicina ñ ad delectatõem ſed ꝓpter neceſſi
tatem. ſ. ad ꝓſeruãdum corpus a morte ⁊ cum ti
more ſumit̃ ne ledat. Ita cibꝫ debet ſumi ad ſu
ſtentãdum corpus ne deficiat. ⁊ cũ timore ne of
fendat ex nimia ꝯplacẽtia. vñ Iob. Añq̃ꝫ come
dam ſuſpiro. ſ. timẽs offendere. Quãuis autẽꝫ
dum quis, ſanus exñs ⁊ indigens cibo vel potu
cũ delectatõe comedat ⁊ bibat. plus' ⁊ minus de
lectatus ſm q̃ꝫ hꝫ guſtum melius diſpoſitum. ⁊
ſm qualitatẽ cibi ⁊ potus. ipſa delectatõ de ſe nõ
eſt mala cũ ſit naturalis. ſed cum cõplacet ſibi ĩ
cibo ⁊ potus vſu ꝓpter ipſam delectatõem nõ ꝓp
ter ſuſtentatõem. ibi eſt peccatũ ſiue cum come
dit vel ſbibit principalr̃ ꝓpter delectatõem' ipſam
ſiue comedat ꝓpter ſuſtentatõem. ſed in ipſo eſu
⁊ potu iã cum temptat̃ comedere ꝓpter ipſaꝫ de
lectatõem. Unde Aug. in li. ꝯfeſſi. de hoc ſe accu
ſat dicẽs. Dum ad quietẽ ſatietatis ex indigen
tie moleſtia trãſeo in ipſo trãſitu inſidiatur mi
hi laqueus ꝯcupĩe. Et cum ſalus ſit cã comedẽ
di ⁊ bibendi adiũgit ſe tanq̃ꝫ pediſſequa iocũda
guloſitas ⁊ plerũq̃ꝫ ꝓire conat̃ vt eius fiat cauſa
Quãuis aũt gula ſit viciũ capitale ⁊ a vulgari
bus dicat̃ mortale. non tñ ſemꝑ eſt mortale. ſed
tũc eſt mortale ſm. b. Tho. ij. ij. q. cxlviij. arti. ij.
q̃ñ ꝓpter delectatõem gule hõ auertit̃ ab vltĩo fi
ne. quod fit cum inheret tali delectatõi vt fini ꝓp
ter quem deũ ꝯtemnit paratus. ſ. facere cõtra ꝓ
cepta dei vel eccĩe vt delectatões hmõi aſſequa
tur. ⁊ de hoc. ſ. cum eſt mortale intelligenda ẽ au
ctoritas Gre. dicentis. xxx. mor. Dum vicio gu
le non reſiſtit̃ omne q̃ð homĩes fortiter egerunt
perdunt. ⁊ dum venter nõ reſtringit̃ ſimul cun
cte virtutes obruũtur. vel etiam ſm Tho. poteſt
hoc intelligi q̃ꝫ gula virtutes auferant̃ non tam
ꝓpter ſe q̃ꝫ ꝓpter vicia que ex ea oriunt̃. Nam di
cit idem Greg. in paſtorali. Dum venter per in
gluuiem tẽditur. virtutes aĩe per luxuriã deſtru
untur. Sed ſi quis inordinate appetit vel que
rit delectatõem cibi vel potus nõ tñ q̃ꝫ ꝓpter hoc
ſit patus facere ꝯtra dei mãdata tũc erit veniale
q̃ð cõiter accidit cũꝫ in ea peccat̃. niſi ſit aliquis
habituatus in crimĩbꝫ. Et ſm hunc modum intel
ligendum eſt q̃ð ait Aug. in ſermone de purga
torio. Quotiens aliquis in cibo ⁊ potu plus ac
cipit q̃ꝫ neceſſe eſt. ſ. ex delectatõe ad minuta pec
cata nouerit ptinere. di. xxv. Multi ſunt. Quã
uis aũt hoc vicium cum eſt mortale ñ ſit directe
ꝯtra ꝓcepta decalogi. eſt tñ indirecte ſeu ꝑ quan
dam reductõem. ſm Tho. vbi ſupra viꝫ ꝯtra ꝓ
ceptum de ſanctificatõe ſabbati in quo intelligi
tur ꝓcipi quies in vltimo fine. Sed ꝑ gulam
homo auertit ſe ab vltimo fine cõſtituẽs euꝫ in
tali delectatõe. Nec enĩ oĩa peccata mortalia di
recte ꝯtrariant̃ ꝓceptis decalogi. ſed ſola illa que
iniuſticiã ꝯtinẽt. qꝛ ꝓcepta decalogi ſpãliter pti
nent ad iuſticiã ⁊ ptes eius. Ex hoc etiã gula eſt
ꝯtra dilectõem dei que facit deũ ſuꝑ oĩa diligere
vt ſummũ ⁊ vltimũ finem. Sed gula facit ma
gis diligere delectatões ciborꝫ q̃ꝫ deũ. cꝰ ſignum
eſt. qꝛ facit ꝯtra ꝓcepta dei vt ꝯſequat̃ hmõi dele
ctatões. Et cum ſm Tho. q. ea. arti. iij. Graui
tas alicuius peccati attẽdatur primo ⁊ principa
liter ſm materiã in qua peccat̃ ſm quam pecca
ta circa res diuinas ſunt maxima. Scðo ex par
te peccãtis. i. de ordinatõnis volũtatis. Tertio ex
pte effectus ꝯſequẽtis. i. mali quod iñ ſequitur
Scðm primum gula ñ hꝫ maximã grauitatem
qꝛ non eſt circa dĩna ſed circa ordinata ad ſuſtẽ
tatõem. Nec ꝯtrum ad ſcðm ĩmo ſcðm illð ma
gis alleuiat̃ q̃ꝫ aggrauat̃ viciũ gule. tum ꝓpt̃ ne
ceſſitatẽ ſumptõis ciborꝫ. tum ꝓpter difficultatẽ
diſcernẽdi ⁊ moderãdi id q̃ð ꝯuenit in talibus.
vñ apparet de malicia volũtatis. Sed ſcðm ter
tium ꝓcipue attẽdit̃ grauitas eius vt dicat̃ mul
tũ graue. qꝛ multa mala oriunt̃ ex eo. Vñ ſuꝑ il
lud. qui ꝑcuſſit egiptũ cũ primogenitis di glo.
Egiptus qui interꝓtat̃ tenebre ſignificat gulaꝫ
que obtenebrat aĩaꝫ ⁊ caput fumoſitatibꝫ. Pri
mogenita eĩ eius ſunt luxuria ꝯcupĩa. ſuꝑbia. ⁊
hmõi que generat gula. Q̃ð aũt dr̃ Adã ꝓpt̃ gu
lã de paradiſo expulſum. illud fuit magis propter
radicem eius. id eſt ſuperbiam q̃ꝫ propter ipſam
gulam.

Quãtũ ad terciũ .§. III

ſcꝫ de pena qua punit̃ gula. nota hꝫ cũ di. Et ita

Capitulū Primum

dei aſcēdit ſup eos.ſ.guloſos. Ira dei eſt punitō
eius qua puniuit illos.ſ.ignē mittēdo de celo q̄
cōbuſſit illos ⁊ occidit. Unde dictus ē locus ille
Sepulcra cōcupiſc.q2 ibi ſepulti ſunt mortui ꝓ/
pter concupiſciam gule. Punit̄ aūt tripliciter.
Primo pena corpali
Secūdo pena ſpūali
Tertio pena gehennali
Quātū ad primū dr̄ Eccle.xxxvij. Propter cra/
pulam multi pierūt. Multi enī moriunt̄ ꝓpter
inordinatā ſumptōnē cibi ⁊ potus. Un̄ Criſoſ.
Exceſſus ciboꝝ conſumit ⁊ ꝯputreſcere facit cor/
pus humanū ⁊ macerat egritudine diuturna. ⁊
tūc eum morte crudeliori ꝯſumit. de cōſe.di.v.c.
Nihil ſic iocūdū. Hinc ⁊ Hiero. Ipocras docet
in amphoriſmis craſſa ⁊ obeſa corpa opimis qua
creſcēdi mēſuram impleuerūt.niſi cito ablatōne
ſanguis minnant̄ in paliſim ⁊ peſſima morboꝝ
genera erumpe.ſ.eſt neceſſe. et Galienus doctiſ
ſimus ipocratis interpres athletas quoꝝ vita ⁊
ars ſagina eſt.dicit in exhortatōne medicine. nec
viuere poſſe diu nec ſanos eſſe. de ꝯſe.diſ.v.c.ne
tales. ⁊ de quodā podogroſo narrat ipſe idem ꝙ
ꝓſcriptus ⁊ depaupatus cū nō poſſet ita vacare
guloſitatibꝫ ſuis factus eſt ſan9. Narrat de quo/
dam abbate q2 cū iret ad balnea q2 quaſi ꝑdide
rat appetitū ꝓpter nimiā epulatiōe3 captus ī via
⁊ ductus ad radicofanū fuit incarceratus. et au/
dita cā itineris fecit eū dn̄s caſtri manere in qua
dam camera. vbi n̄ erāt niſi fabe crude ⁊ aqua ſi/
ne cibo ⁊ potu ꝑ aliquos dies. ꝓpter quod ille cō
ſumptis ſupfluis humoribꝫ fame ductus come
dit illas fabas ⁊ ſanatus eſt. ⁊ Eccleſ.xxxvij. In
multis enī eſcis erit infirmitas. Sen̄. Volup/
tates n̄ tm̄ voluptuoſos excecāt. ſed ⁊ impotētes
reddūt ⁊ ꝯtractos ⁊ leproſos. ⁊ diuerſ aliis īfir/
mitatibꝫ affligūt. Inducit quoq3 ⁊ paupertatem
ſm̄ illud. puer.xxi. Qui diligit epulas in egeſta
te erit. ⁊ qui amat vinū ⁊ pinguia n̄ ditabitur.
Un̄ ꝓdigus filius ꝯſumpta ſubſtātia in gula
⁊ luxuria cepit egere. Lu.xv. Scd̄a punitio ſeu
pena que incurrit̄ ꝓpter gulā eſt ſpūalis. q2 vic3
amittunt̄ ꝑ eam ⁊ deſtruūt̄ oēs virtutes que ſe
perāt oīa bona tpalia. In h9 figurā legit̄ ꝙ Na/
buzardā princeps coquoꝝ deſtruxit muros hie/
ruſalem. ad deſignādū q2 venter cui multitudo
coquoꝝ deſeruit ꝓpter viciū.ſ.gule.edificia vir/
tutū ad ſolū redigit vt ait Gra.xliij.diſ.§.i.qd̄
fides ruinā patiat̄ p3 in illo pplo hebreoꝝ d̄ quo
legit̄.i.Corin.x. Sedit ppl's mādicare ⁊ bibere ⁊
ſurrexerūt ludere.i.feſtiuare in veneratōe3 vituli
aurei declinātes ad idolatriā quā ſpem hēre pn̄t
de deo vel de beatitudine quoꝝ deus venter ē. vt
dicit apl's. Et gloria in ꝯfuſione eoꝝ qui terrēa
ſapiūt ad Phil.iij. Hi ſunt guloſi qui cultum
⁊ ſollicitudinē quā debent erga deū hr̄e hn̄t pro

ventre ſuo. Verus enī dei cultor cū ſurgit mane
cogitat.primo de deo ſe ei recōmendans. S3 gu
loſus cogitat quid debeat in mane comedere qd̄
magis delectet. De coquina tēplum facit.d̄ mē/
ſa altare.ibi ponit victimas carnes varias. Mi/
niſtri ſunt ſerui mēſe.orōnes ⁊ lectōnes ſunt lo
cutōēs de cibis ⁊ vinis que ſunt meliora. hi di/
cunt. comedamus ⁊ bibamus cras eī moriemur
⁊ ſic erimus quaſi n̄ fuerimus. nec eī aliā3 vitā
ſperāt. Sed cū ſe repiunt in igne inferni. tūc ex/
periūtur aliā vitā. Caritatē primi ignorāt. Si/
cut diues ille qui epulabat̄ quotidie ſplendide
⁊ Lazaro mēdico ⁊ vlceroſo quē quotidie vide/
bat nec micas quidē que cadebāt de mēſa ei da/
bat. ꝓpter quod tādē mortuus ſepultus fuit ī in
ferno. qui enī habuerit ſubſtātiā mūdi h9 ⁊ vide/
rit frēm ſuū egere. ⁊ non dederit. quō caritas dei
eſt in illo. i. Joan.iij. quaſi di.nō eſt vtiq3. Pru
dentiā ꝯſternit gula. quia vt ait Hiero. Pigu3
venter.i.gule deditus craſſum ſenſum generat.
di.xliij.§.ſi. Fumoſitates enī ciboꝝ ⁊ potuu3 aſ
cendūt ad caput. ⁊ obtenebrāt intellectu3 vt ma
le poſſit diſcernere verum. ſicut patet in herode ī
ꝯuiuio poſito ꝙ neſciuit diſcernere ſe nō obliga
tum ad ꝓmiſſa iniuſte. ſed imprudēter ⁊ crude/
liter ad petitōnem puelle iuſſit amputari caput
Joannis bapt̄. Juſticia exilio relegatur. Quis
enim tā iniuſtus tam auarus inquit Amb. q3
qui multoꝝ alimēta n̄ ſuū vſum ſed abūdātia3
⁊ delicias facit. di.xlvij. Sicut hi. quod facit gu/
loſus ita comedens precioſa ꝙ multi pauperes
poſſent ex illo ſumptu viuere. Quot irriſiōes.de
tractōes.ꝓditōnes.homicidia fiunt in cōuiuiis
Nonne Abſalon frēm ſuum ꝓditorie in conui
uio occidi fecit. vt hr̄.ij. Regum.xiij. Fortitudo
ꝑ gulā infirmat̄. Un̄ ⁊ qui certat in agone ab oī
bus ſe abſtinet. i. Corin.ix.ſ.grauamine ciboꝝ
⁊ potuum vt ſit fortis ad bellādum. Fortiſſimus
enim ille Holofernes cuius terrorem oēs formi
dabant in ꝯuiuio nimis comedēdo ⁊ bibēdo ita
debilis eſt effectus ꝙ ab vna muliere.ſ. Judith
fuit decapitatus. Judith.iij. Tempantiā aute3
fugat ex toto ſicut vnū ꝯtrariū expellit aliud. S3
venter mero eſtuans facile ſpumat in libidines
vt ait Hiero. In cuius figurā Noe ebri9 factus
nudauit femora. Gen̄.ix. Sed ⁊ ſeptē dona ſpi/
ritusſcī ex gula ruūt. quod figuratū fuit Job.i
c.qn̄ ſeptē filiis Job ꝯuiuantibꝫ in domo primo
geniti domus ꝑcuſſa a vento ruēs oppreſſit oēs.
Figurāt enī ſm̄ Gre. ſeptem dona ſpūſſancti ſe
ptem filij Job. Demū pena gehennali punitur
gula. Attēdite inquit ſaluator ne grauent̄ corda
veſtra crapula ⁊ ebrietate. ⁊ ſupueniat in vos re/
pentina dies illa.ſ.iudicij vos ꝯdemnans. Mo/
nit apl's Ro.xiij. ꝯmeſſatiōes ⁊ ebrietates inter
opa tenebrarum. q2 ducūt ad tenebras eternas

Sicut ergo ira dei aſcēdit ſup̄ eos .ſ. guloſos .ſ.
incendium ignis. ita ignis eternus paratus eſt
guloſis.

De ſpeciebus §. IIII.

gule que quinq̄ ſunt vt ponit Gre. in li. mora.
dicens. Quinq̄ modis nos viciū gule temptat
aliqn̄ .n. ācq̄ īdigētia tp̄a p̄uēit aliqn̄ tp̄a n̄ p̄uēit
ſ; cibos lautiores querit. Aliqn̄ que ſumēda ſūt
p̄curari accuratius expetit. Aliqn̄ aūt ⁊ qualitas
ciboꝝ ⁊ tp̄s ꝯgruit. ſ; ī ip̄a q̄ntitate ſumēda mē-
ſuram refectōis excedit. nonnunq̄ abiectius eſt
quod deſiderat. ⁊ tn̄ in ip̄o eſtu immenſi deſide
rij deterius peccat de ꝯſe. di. v. c. Quinq̄. Sup̄
hoc daꝛ verſus. Prope. laute. nimis. ardenter ⁊
ſtudioſe. Quō aūt iſti mōi vel circūſtantie gule
faciāt diuerſas ſpēs. b. Tho. ij. ij. q. cxlviij. ar. uij
ſic declarat. Gula importat inordinatam concu
piſcentiam edēdi. In eſu aūt duo ꝯſiderantur.
ſ. ip̄e cibo qui comediꝛ ⁊ eius comeſtio. Poteſt ḡ
inordinatō ꝯcupie attendi. Uno mō inq̄tuz ad
ip̄m cibū qui ſumiꝛ. ⁊ ſic q̄tum ad ſubſtātiā vel
ſpeciem cibi querit aliquis cibos lautos .i. p̄cio-
ſos. Quantū vero ad qualitatē querit cibos ni-
mis accurate preparatos quod eſt ſtudioſe. Quā-
tum ad q̄ntitatē excedit in nimis comedēdo. alio
mō inordinatis concupie ꝯſideraꝛ in ip̄a ſum-
ptione cibi ⁊ hoc vel q̄z p̄uenit debitū tp̄s ꝯme-
dendi. ⁊ ſic eſt p̄pere. vel quia non ſeruat debituz
modū in edendo quod eſt ardenter. Propterea
aūt corruptio circūſtantiaꝝ diuerſaꝝ facit diuer
ſas ſpecies gule p̄pter diuerſa motiua ex quibus
moraliū ſpecies diuerſificanꝛ. In eo .n. qui que
rit lautos cibos excitaꝛ ꝯcupia eius ex ip̄a ſpecie
cibi. In eo aūt qui p̄uenit tp̄s deordinaꝛ concu
piſcētia p̄pter impatiētiā more. ⁊ ſic de alijs. De
his pōt induci illud p̄s. lxxvij. Manducauerūt
⁊ ſaturati ſunt nimis. ⁊ deſideriū eoꝝ attulit eis
Et loquiꝛ p̄s. de illis guloſis qui erāt in deſ'to.
in p̄p̄lo dei. Sed q̄ntū ſit deteſtabile vicium gule
oñdit Amb. in ſermone di. Sexto die beſtie cre-
ate ſunt. ⁊ cū beſtijs orta eſt ptās edendi. ⁊ vſus
eſcaꝝ. vbi cibo cepit ibi finis factus eſt mūdi. v-
bi cepit ſua incremēta neſcire. vbi ceperunt diua
circa eū op̄a feriare. quo iudicio declaratū eſt q̄
p̄ cibos mōs hēret īminui p̄ quos deh̄ȷt augeri
⁊ infra. Eo vſq̄ p̄uaricari nemo nouerat. et ad-
huc orta non eſſet que prima eſt preuaricatō. In
dictum eſt ieiuniū .i. abſtinentie lex a dño deo p̄
uaricatō legis a diabolo. Serpens gule ſuadet.
dñs ieiunare decreuit culpa p̄ cibū. latebra poſt
cibum cognitio infirmitatis in cibo. firmitatis
virtus in ieiunio. di. xxv. Sexto. vbi oſtendit
Amb. quinq̄ mala ex vicio gule. Primū quia
facit hoīem vt aīal brutū. Sicut eī beſtie come-
dunt cū trahit appetitus eas ad cibum ſine diſ-
cretōe vel aliqua ꝯſideratōe. Ita ⁊ guloſus non
reſpicit nec ad diē nec ad modū nec ad neceſſita-
tem ſed ad appetitū. ⁊ hoc ſignatū fuit in eo q̄ ī
eadem die .ſ. in p̄ncipio creatōnis reꝝ qua create
ſunt beſtie. poſtea creato hoīe fuit data lnīa ꝯme
dendi cū dñs dixit. De oī ligno p̄adiſi ꝯmedite
⁊c. Geñ. ij. Tulius. Si videris iſtos epulatores
velut opimos boues ſtertere ⁊ ſudare intellige e-
os. ⁊ Señ. quoſdā ventri obediētes loco aīaliuz
numeremus n̄ hoīm. Scdm malū q̄z impedit
virtutis p̄fectū. vnde ⁊ Gre. dicit in li. moraꝛ. q̄
qui n̄ vincit viciū gule male pōt alia vincere .i.
q̄nto corpus impleꝛ tāto aīa minoraꝛ. Quod fi-
guratum fuit in hoc q̄ data lnīa comedēdi a deo
nō creauit poſtea alias nouas creaturas. Et ſic
dicit Amb. mōm finitū ⁊ p̄ cibuz gule mōm ſcȝ
minorez diminutū .i. hoīez in p̄fectu ſpirituali.
Tertiū q̄z eſt maloꝝ initiū. Nam omēs penali-
tates ⁊ miſerie ⁊ mors quā patimur ſcdm corp⁹
⁊ ignorātia ⁊ iclinatiōes ad vitia p̄ceſſerūt ab il
la inobediētia Ade ⁊ vitio gule ſcdz illū verſuz
ſapientis. Mala ideſt maxilla mali ſcȝ hominis
Ade. malo ideſt pomo malo. cōtulit omīa mun-
do corp̄alia ⁊ ſp̄ūalia vn̄ dicit hanc fuiſſe p̄mā
preuaricationē ſcilicet quātū ad exteriora vitia.
Quartū maluz eſt q̄z obſcurat intellectuz ⁊ au-
fert deum. Job. xxviij. Non inuenitur ſapīa in
terra ſuauiter viuētiū ideſt guloſoꝝ. Tuli⁹. Mē
te recta vti n̄ p̄nt cibo ⁊ potu repleti. In cuius fi
guram poſt gulā cōmiſſam, ſe abſcōderunt primi
parentes quaſi amātes tenebras ne viderentur a
deo. Et hoc eſt qd̄ ait Ambro. latebra poſt cibum
Quintū malū eſt. q̄z inducit luxurie fluxū. Hie
re. v. Saturaui eos ⁊ mechati ſunt. Hie. Quō
iuuēcula in feruore iuuētutis poſita dapibus ⁊
vino plena de caſtitate eris ſecura. q. d. male. Et
in huius figuram ꝯmiſſo vicio gule fecerūt ſibi
p̄izomata coopientia pudēda. q̄z ſenſerūt ſtimu
lum carnis. Et hoc eſt qd̄ dicit Amb. Cognitio
infirmitatis in cibo. ⁊ iō ſerpens gule ſuadet ⁊ tē
ptat de ea. Un̄ ⁊ xp̄m tēptauit in deſerto di. Si
filius dei es dic vt lapides iſti panes fiāt. Mat.
iiij. q̄z nouit inde multa lucrari. ⁊ freq̄nter illud
ſuggerit ſm̄ moralē ſenſuz vt lapides duros ab
ſtinētie ⁊ ieiunioꝝ ꝯmutet in panes relaxatiōis
p̄nie ⁊ recreatōnis corporis. ⁊ hoc ſi filius dei es .ſ.
p̄ q̄z. filius dei es p̄ fidem ⁊ gratiaz. Deus vult
ſuos filios letari n̄ cruciari. ⁊ regnum dei nō eſt
eſca ⁊ potus. ſ; iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū in ſp̄ūſcō
inquit ap̄ls Ro. xiiij. Sed veꝝ eſt q̄ regnum dei
nō acquiriꝛ ſolum p̄ abſtinētiam ciboꝝ ſed p̄ iu-
ſticiam ad quā p̄tinet ieiunia inſtituta nō tranſ-
gredi neq̄ p̄pter delectatōes ꝯmedere vel aliquid
p̄pter comedēdū inordinatum facere. qd̄ diabo-
lus xp̄o ſuggerebat. vt .ſ. faceret miracula illius
conuerſionis ſine cā vrgēte. q̄z aliter ſibi poterat

de cibo ꝓuidere. Sed guloſi manducauerunt et
ſaturati ſunt. Ubi notant plures ſpecies gule.
Primo māducauerunt aliqui in exceſſiua q̄ti-
tate.
Secundo· mānducauerunt aliqui cum lauta q̄
litate.
Tertio. manducauerunt tertij de accurata ſtudi
oſitate.
Quarto. māducauerūt q̄rti ex nimia auiditate.
Quinto. manducauerunt quinti ſub temporis
inopportunitate

Prima ergo ſpe §. V.

cies gule ſeu modus eſt nimis comedere vel eti
am bibere. q̄d enī d̄r de eſu totū ſciēdum eſt d̄ po
tu. ſ̄ locutō in hmōi fit de eſu. q2 ibi magis offē
ditur ⁊ frequētius q̄ȝ in potu. Cū aūt ita excedit̄
in quātitate vt incurrat̄ ebrietas. illud eſt vnuȝ
viciū ſpāle de quo dicet̄. j. Cum vero bibitur vl-
tra debitū ſed citra ebrietatē: ptinet ad hāc ſpeci
em gule. Ab hoc vicio deuicti ſunt multi ex illis
ebrijs in deſerto de quibꝫ d̄r in verſiculo allega-
to. Māducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis. ꝯmede
runt ergo coturnices quas dn̄s fecit circa caſtra
eoꝝ euolare quas captas comederūt in nimia q̄ȝ
titate. ſed puniti ſunt igne de celo guloſos illos
ꝯburēdo. vt hr̄ Nume. xi. Et ꝑpetrari pōt iſtud
viciū ita circa viliſſimos cibos ⁊ potus ſicut cir
ca delicatos ⁊ ꝑcioſos. vnde d̄r Ezech. xvi. Hec
fuit iniquitas ſororis tue ſodome· ſaturitas pa-
nis ⁊ aque. De quātitate aūt cibi ⁊ potus nō po
teſt dari vna certa regula omnibꝫ ſm̄ eandē mē
ſuram. ſ̄ plus ⁊ minus exigit̄ ſm̄ varietatē com
plexionū ⁊ fatigationum· Unus etiā ⁊ idē pluſ
indiget vno tempore q̄ȝ alio ſm̄ diſpoſitōem ſui
corpis. vnde pħs in li. Ethicoꝝ narrat d̄ quodā
fortiſſimo viro dicto Milone qui ꝯmedebat ſo
lus aliquando vnum bouē. nec erat grauatꝰ ſto
machus eius. Et alius q2 debilis etiam de paucꝭ
bucellis panis grauabatur. ꝓpterea inquit xp̄uſ
Math. xi. Uenit Joan. baptiſta non māducās
neq̄ȝ bibens. ſ. communia cibaria ⁊ dicūt demo-
nium habet. venit filius hoīs manducās ⁊ bi-
bens. ſ. ꝯmuni modo. ⁊ dicunt. Ecce homo vorax
⁊ potator vini. ⁊ iuſtificata eſt ſapīa ab omnibuſ
filijs ſuis. Et hoc vltimum verbū tractās Aug.
ait. Oſ̄dit filios ſapīe intelligere nec in abſtinē
dꝯ nec in māducando eſſe iuſticiam ſed ī equa-
nimitate tolerādi inopiam ⁊ tempandi abūdā-
tiam ⁊ non ſe corrumpendi. di. xli. Quod dicit.
⁊ appellat filios ſapiētie diſcipulos xp̄i. a quibꝫ
dicit ſe ſapīam iuſtificatam. i· iuſtam ⁊ ſanctam
in comedēdo moderate. Tantum ergo poteſt et
debet quis comedere ⁊ bibere quātum credit ſe ī
digere ad ſuſtentatōem ⁊ executōem eoruȝ que
ſibi incumbūt agēda. ita vt non vſq̄ȝ ad nauſeā
ſumat. ſed cum aliquali adhuc appetitu finē fa-
ciat. Cum aūt ex delectatōe cibi. vel potus plꝰ ſu-
mit q̄ȝ ſibi dictat ꝯſcīa opportunū tunc peccat. et
de crapula carniſpriuij et his que hn̄r di. iiij. de
niq̄ȝ. cū glo. vid̄r ibi eē mortale. dicit eī ibi Gre.
Cum oēs laici ſeculares illa die plus ſolito ⁊ ce
teris diebꝫ accuratius cibos carnium appetāt. et
niſi noua quadā auiditate vſq̄ȝ ad mediam noc
tem ſe ingurgitēt. n̄ al'r ſe hmōi ſancti tp̄is obſer
uatōem ſuſcipe putēt. ſ. quadrageſime. q̄d vtiq̄ȝ
nō rōni ſed voluptati īmo cuidam mētis cecita-
ti aſcribendū eſt. Unde nec a tali ꝯſuetudine a-
uerti pn̄t. ⁊ ideo cum venia ſuo ingenio reliquē
di ſunt ne forte peiores exiſtant ſi a tali cōſuetu-
dine ꝓhibeant̄. Hec glo. ibi dicit cum venia ſcȝ
tp̄alis punitōis non gehennal'. Neq̄ȝ tn̄ oēs ex-
cedentes illo tp̄e in quāto vel quali ꝯdemnandi
ſunt de mortali. ſȝ qui faciūt nimiū exceſſuȝ auer
tentes ſe a deo. h. etiā Aug. dicit eſſe rephēnden
das comeſatōes ⁊ ebrietates que fiūt in diebus
ſolennibꝫ. vt di. xliij. comeſationes.

Secūda ſpeci §. VI.

es eſt comedere cibos nimis delicatos ꝓpter dele
ctatōnē. vt capones. faſonos. ꝑnices. carnes vitu
linas. lampredas. ſturiones. ⁊ hmōi. vina ſolen
nia vt maluaticū. vernaciū. grecū. trebianum. ⁊
hmōi. Huic deditus erat diues ille qui epulaba
tur quotidie ſplēdide de q̄ xp̄s dicit q̄ mortuus
eſt ⁊ ſepultus in inferno. Luc. xvi. In hāc etiaȝ
ſpēm gule vident̄ lapſi hi de quibꝫ ait p̄s. Man
ducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis. n̄ eīn erāt ꝯte-
ti cibo cōi ⁊ vtili ⁊ ſuaui māne de celo. ſed appeti
erūt carnes ⁊ ſolēnes. vn̄ ⁊ coturnices dn̄s de-
dit. Nume. xi. Si quis tn̄ vtat̄ cibarijs delicatiſ
ꝓpter infirmitatē vel debilitatē hoc exigentē. aut
generis nobilitatē vt principes. aut ꝓpter tp̄iſ cō
gruitatē vt in nuptijs ⁊ ꝯuiuijs diſcretis pōt eſ
ſe hoc abſq̄ȝ pctō. vn̄ Augu. Fieri eīn pōt vt ſine
aliquo vicio cupiditatis vel voracitatis ꝑcioſiſ-
ſimo cibo ſapiēs vtat̄. Inſipiēs aūt fetidiſſima
gule flāma in viliſſimū inardeſcat. Et ſaniꝰ ma-
luerit quis more dn̄i piſce veſci q̄ȝ lēticula more
Eſau nepotis Abrahe aut ordeo more iumētoꝝ
di. xli. Quiſquis. Et in ea. di. idē dicit. c. Nō co
gant̄. diuites cibis paupm̄ veſci vtant̄ ꝯſuetudi
ne infirmitatis ſue. ſed doleāt ſe al'r abſtinere n̄
poſſe. Si. n. ꝯſuetudinē ſuā mutāt egrotāt· Utā
tur ſupfluis ⁊ dent paupibꝫ neceſſaria. Utātur
ꝑcioſis ⁊ dent paupibꝫ vilia. hec ille. Un̄ lauda
bile eſt a puericia etiam filios nobilium aſſue-
ſcere cibis groſſioribꝫ q̄d fecit mr̄. b. Ber. erga fi-
lios ſuos nobiles ⁊ diuiteſ. Sȝ ⁊ Ligurgꝰ ethni
cus ſ̄ rectiſſimꝰ ordīauit in legibꝫ ſuis adoleſcē
tulos ruri nutriēdos cibis vilibꝫ. Sūme autē
rephēnſibile eſt iuuēculos ad tabernas accedere

pignolatas ↄfectōes ⁊ alia guloſa comedere mal
uatica ⁊ greca bibere in ↄuiuijs cū alijs iuueni
bus repire. Cum iſtis.n.lambacitatibꝫ iuducū
tur ad omēm turpitudinē ſodomiticam ⁊ hmōi
Nimis inardeſcit in eis ↄcupiſcētia carnalis ſāguīe
in eis feruēte abſqꝫ hoc ꝙ ligna tāta ad augmen
tandam flāmā apponāt. Conuiuia aūt facere vbi
cōiter lauta prepanꝫ cū ex amicicia vel alia cā ho
neſta fiūt de ſe ñ ſunt rephenſibilia. Naꝫ ⁊ Job
ꝑmittebat filijs ſuis ↄuiuia facere inuicē Job.i
Et Joſeph prepauit fratribꝫ ſuis ↄuiuium. et
Abrahā angelis hoſpitibꝫ ſuis. Geñ.xviij.et p̄
cipue cum in ↄuiuijs adſunt quinqꝫ circūſtātie
quas ponit Gre.di. Sciēdum ꝙ cōuiuia tūc ex
caritate veraciter ꝓdeūt.cuꝫ in eis abſentiū nul
lius vita mordeꝫ Nullus ex irriſione rephendiꝫ
Nec inanes ſeculariū negocioꝝ fabule.ſꝫ verba
ſacre lectōis leguꝫ ⁊ audiunꝫ. Cū ñ pluſqꝫ ne
ceſſe eſt corpi deſeruiꝫ.di.xliij. Conuiuia. Et qꝛ
raro eſt quin in ↄuiuijs multa vana ⁊ irriſoria
immiſceanꝫ ⁊ vltra debitū comedaꝫ ⁊ delectetur
iō refert Aug documētū ſibi ab Amb.traditum
vt vitaret cōuiuia quibus terminus temperan
tie exceditur

Tertia ſpecies §.VII

gule eſt ponere nimis de tpe ⁊ cura ad prepādū
cibos vt magis delecteñ. puta vt ſint variati.aſſa
ti.lixi cum aromatibꝫ cū ſaporibꝫ ⁊ hmōi.quo vi
cio laborauerūt filij Heli ſacerdotis. Nā cuꝫ po
pulus accederet ad offerēdū ſacrificia aīaliū ad
altare ſm mādatū legiſ veniebat puer qui.ſ.erat
miniſter ſacerdotis ⁊ dicebat offerenti.da mihi
carnes.i.ꝑtē aīalis occiſi vt coquā ſacerdoti Nō
enī accipiā coctā ſed crudā.qḋ faciebat vt accu
ratius poſſet ſuo ſacerdoti prepare. Et offerens
rñdebat. Incendaꝫ prius ſm moꝛē adeps.et po
ſtea accipies. Et ille.ſ.miſter nequaqꝫ. Si ñ da
bis accipiā eam vi. In ollis quoqꝫ vbi coqbān
tur carnes mittebat tridētē.⁊ trahebat crudū de
lebete.vt hꝫ.i.Re.ij.vbi ſubdiꝫ ꝙ grāde erat pec
catū eoꝝ.vñ in punitōem in bello ↄtra philiſte
os occiſi ſunt. Et p̄cipue in hoc ſolent delinque
re diuites ⁊ etiā p̄lati eccie. Vñ Alanꝰ de plāctu
nature ait. Hodie gule viciū ꝓfundius ſe porri
git in dños ⁊ p̄latos.qui ſalmones.lucios.cetoſ
qꝫ piſces equipollenti generoſitate inſignes va
rijs decoctionū cruciant martirijs.balneātes of
ficio ſacri piperis fonte baptiſant.vt multifor
mem ſaporis grām ↄſequanꝫ. Alius miſtrorum
ↄtūdit.colat alius ⁊ ↄficit.ſubſtātiā vertit in ac
cidens naturā mutat in artē.vt ſaturitas trāſe
at in eſuriē.hec ille. Sed magnā ↄſciam ſibi de
bent facere tales de tāto tpe qḋ amittūt.⁊ faciūt
miniſtros amittere.ꝑ hmōi prepatōe ⁊ expenſis
ſupfluis quibꝫ deret paupibꝫ ſubuenire. Et ſꝫ
forte etiā illi de quibꝫ dꝛ. Manducauerunt ⁊ ſa
turati ſunt ⁊c.in hoc viciū inciderūt. Nam cepe
runt illas aues in copia ⁊ deſiccauerūt vt poſtea
poſſent ſibi accuratius prepare in eſum. Scien
dum etiā ꝙ ſumere cibos imūde ⁊ ſine ↄgruenti
prepatōe vbi cōmode ꝓuideri pōt vicioſum eſt
ꝑtinēs ad viciū negligētie vel inſenſibilitatis.
vñ Hiero. Nec affectate ſordes nec exquiſite de
licie laudē pariūt quod inducit Gra.xli.diſt.c.
clericus.§.i.de cibis ſicut de veſtibꝫ. Qḋ autem
aliquos ſanctos cibis cineres legimus p̄libaſſe
vel imiſcuiſſe.vt.b.Germanus eṗs antiſidiorē
ſis ⁊ ſcūs Frāciſcus dicit Vl.hoc fuiſſe laudabi
le ⁊ virtuoſum ex ope opante.ñ ex ope opato.i.
ex intētōne opantiū.vt.ſ.ſubtrahentes ſe ab om
ni delectatōe.ſ.corpali redderenꝫ magis capaceſ
⁊ apti delectatōnibꝫ ſpūalibꝫ ⁊ affectui ad dīna
a deo ad hoc inſpirati.ſed illud opus in ſe non e
rat laudabile.vnde nec imitabile niſi quis ſiſtra
deo inſpiratus eſſet

Quarta ſpecies §.VIII

gule eſt nimis ardēter ſeu nimia auiditate cibū
vel potū ſumere ad quod ꝑtinere vidꝛ comedere
nimis rapaciter ⁊ feſtinātē. Et licet quidā habe
ant a naturali ↄditōe.vel aſſuefactiōe.tñ ⁊ corpi
nocet.qꝛ non ita bñ poteſt cibus digeri quaſi in
teger deglutitus ⁊ minus bñ edificat. Et cum ꝓ
cedit ex inordinato appetitu delectatōis gule pec
catū eſt. Hoc vicio ſuparatus ꝓpter vnam eſcā ſcꝫ
lentis eduliū vendidit primogenita ſua vt dicit
apl̄s ad Hebꝛ.xij.nam vt narraꝫ Geñ.xv. Cū
reuerteretꝫ Eſau de agro feſſus ad domum inue
niens ꝙ germanus eius Jacob coctum lentiuꝫ
ferculū comederet petiuit ab eo vt ſibi dͤ illo fer
culo ad eſum daret. Cui Jacob dixit. Vēde mi
hi primogenita tua qḋ ⁊ fecit ex nimia auidita
te illius edulij ꝑuipendēs ea.ꝑ tam vili precio
vendere. Vñ ⁊ grauiter peccauit ſimoniā com
mittēs.qꝛ ius primogeniture tūc.ſ.in lege nafe
erat ſpūale. Nā primogenitus tenebat locum ⁊
officiū ſacerdotis Jacob aūt emēdo dꝛ nō peccaſ
ſe.qꝛ potius redemit qꝫ emit vexatōem ſuam.et
in hac ſpē gule ita peccaꝫ viliſſimis cibis ſicut p̄
cioſis.imo freqꝫter offendūt hoīes nō facientes
ſibi conſciam ꝓpter vilitatē cibi. Et cū maiori de
lectatōe gule comedunꝫ aliqñ herbe.fructus.ce
pe.alea.⁊ hmōi qꝫ carnes. Nō attēdētes ꝙ viciū
gule in primis pentibꝫ ñ fuit circa capones ⁊ cō
fectōnes ſed in fructibꝫ. Sed vt dicūt hebrei ſe
cundum ꝙ allegat Nico.de lira fuit fructus fic
Vñ Aug. In omnibꝫ his rebus non vſus rerū
ſed libido in culpa eſt. Idem. Viles cibi appete
ter accepti impediūt ꝑuētum abſtinētie David
aūt aquam concupitam effudit.xli.di.c. Delicie
Hiſtoria David hꝫ.ij.Re.xxiij.vbi dicꝫ ꝙ cuꝫ

quadā die Dauid appeterꝫ bibere ď aqua ciſterne bethleē dicēs. O quis michi daret ď aqua ciſterne que eſt in bethleē. ſubito tres ſocij eiꝰ fortiſſimi a ſeipſis iuerūt. ⁊ p medium caſtroꝝ īimicorum philiſtijm qui tūc hēbāt ſtatōem in bethleē tranſeuntes hauſerunt aquā de ciſterna bethleem ⁊ ſibi apportauerūt. ſed noluit bibere dicēs abſit vt periculum aīaꝝ horum ego bibam. ſed libauit eam dn̄o. Infirmi vel ſani qui ſciunt vel expti ſunt aliquid cibi vel potus nocere infirmitatibꝫ eorum. ⁊ tamen ſumunt ꝓpter auiditateꝫ vtriqꝫ peccant in hac ſpē gule. ⁊ hoc plus ⁊ minꝰ ſm exceſſum quem faciūt. Narrat etiā Greg. in iij. dyalogoꝝ de quadam ſanctimoniali que qn̄dā lactucam in orto viſam colligens cū nimia auiditate comedit ꝓpter quod a diabolo arrepta eſt ſed ab Equitio liberata eſt. Hoc etiam vicio peccauerunt iſti qui mādncauerunt. vn̄ dr̄. Deſiderium eoꝝ ⁊c̄

Quinta ſpecies .§.IX

gule eſt anticipare horam ſeu extra horam ſtatutam vel ꝯſuetam comedere ſine cā vrgente. nam ſi exigit infirmitas vel cā alia rōnabilis omīs hora eſt idonea. Cum nō ieiunaſ cōis modus xp̄ianoꝝ eſt bina comeſtio. ſ. prandium ⁊ cena. ⁊ per hoc ſanius viuitur. Qui enī comedūt pluries ī die vt animalia bruta ſunt nec ſane viuere pn̄t. cum ponant indigeſtuꝫ ſuper indigeſtum. vnde mali humores generantur ⁊ caput etiam fumoſitatibꝫ eſt grauatum ⁊ male aptum ad ſpūalia Et hoc niſi magnus labor excuſet vt laborātes ī agris. viatores. pueri dum ſunt in augmento. Qui autem de mane ſurgentes de lecto ſubito volūt comedere ⁊ bibere. ⁊ p̄cipue in diebus feſtiuis anteqꝫ vadāt ad eccl'am nimis īdeuoti ſunt ꝯtra quod dr̄ Eccleſiaſtes. x. Ve tibi terra cuius rex puer eſt ⁊ cuius principes mane comedunt. Terra eſt homo. puer eſt ſenſualitas que appetit ſenſibilia vt puer principes eius ſunt ſenſus. de aūt illi qui regiſ a ſenſualitate ⁊ cꝰ ſenſus vacāt comeſatōibꝫ tempeſtiue qꝛ guloſus eſt. Iſaie. v Ve qui ſurgitis mane ad ebrietatem ſectādam. Qn̄ vero ieiunari debet. vt in diebꝫ ſtatutis ab eccl'a. ſemel tantum comedi debet ⁊ circa horā nonam. p̄ueniendo autem notabiliter horaꝫ none vt in tertia ſine cā rationabili ſed mere ex impatientia amore ⁊ appetitu gule vicium eſt. vel etiā comedere poſt prandium de ſero ⁊ ſi non ordiāte tamen buccellam panis. vel plures fructus vicium eſt ⁊ non ieiunium. vt dicetur in .c. ſeq̄ti In hanc ſpēm gule incidit Ionathas filiꝰ ſaul qui facto precepto a rege patre ſuo Saul ꝙ nullus aliquid comederet dum pſequebatur philiſteos ꝯtra quos bellū gerebat. Ipſe Ionathas trāſiens per campum inſequēdo cū alijs inimicos parum mellis accepit cū virga quā gerebat in manu quod repperit in quadam arbore ⁊ ꝯmedit fame ductus. ꝓpter qd̄ cum poſtea reuertens a perſecutōe inimicoꝝ cum ſuis Saul cōſuleret dn̄m non potuit habere reſponſum ꝓpter tranſgreſſionem illam. Et hac comperta quis ꝑpetrarat voluit occidere illum. ſed pp̄lſ eripuit eum ď manibꝫ ſuis. vt habetur. i. Regum. xiiij. In his omnibꝫ quinqꝫ ſpeciebus ad diſcernendū quādo ſit mortale vel veniale ſumenda eſt regula data ſuperius in ca. precedenti. §. iij. videlꝫ ꝙ cum tanta eſt inordinatio voluntatis ſeu affectō ad ꝯſequendam delectatōem gule in quocunqꝫ dictorum modorum. ꝙ videt ſe paratum ad faciēduꝫ contra mādata dei vel eccl'e tunc eſt mortale alſ veniale

Remedia cōtra .§.X

gulam ſunt quinqꝫ. Primum eſt lectio ſeu auditio ſacre ſcripture. Hoc viſus eſt xp̄s cū temptatus de gula in deſerto dixit. ſcriptum eſt Non in ſolo pane viuit homo ſed in omī verbo qd̄ procedit de ore dei. Ipſe enim ſermo hortatur ad abſtinentiam. Spiritualis etiam cibus induc̄ obliuionem ⁊ ꝯtemptū cibi corꝑalis. Secundum eſt elōgatio ab his que dant occaſionē excedēdi in cibo ⁊ potu. vt ſunt delectabilitas varietas nimietas ciborum. ꝓpter quod dr̄. Melius eſt ire ad domum luctus qꝫ ad domuꝫ conuiuij. Eccle vij. quia in conuiuio ſunt occaſiōes gule ⁊ aliorum vicioꝝ. Tertiū eſt ꝯſideratō cene eterne ad quam inuitati ſumus cuius eſuries inducit ſaturitatem. quia beati qui eſuriūt ⁊ ſitiunt iuſticiam ⁊c̄. Inuitatus enī ad ſolēnē cenam non curat de prādio p̄cedēti Apoca. xix. Beati qui ad cenam agni nuptiarum inuitati ſunt. Quartum eſt moderata occupatō. puer. xxi. Deſideria occidunt pigrum noluerūt quicqꝫ opari manꝰ eius Tota die ꝯcupiſcit ⁊ deſiderat. Pariſ ei ocioſuſ famē vniuerſalem oculi deſiderāt videre vaitatem. aures rumores. olfactus odores. gula ciboſ quam famē non habet occupatō. Quintum eſt orō. Vn̄ p̄s. De neceſſitatibꝫ meis eripe me domine. Neceſſitatis eſt enī comedere ⁊ bibere. ſed immiſcet ſe gula. ⁊ ideo orat ne ſub neceſſitate ſubrepat voluptas. In cꝰ figuram ſocrus Symōis que tenebaſ magnis febribꝫ orātibꝫ aplis xp̄m p ea ſanata eſt Lu. iiij. Socrus Simonis eſt ſenſualitas. magne febres ſunt ſpecies gule. Quinqꝫ enim ſunt febres. ſ. ephimora que durat vna die. ⁊ eſt in ſpiritibus flegmatica tertiana ⁊ quartana. que ſunt in humoribꝫ. ſ. flegmate colera quo ad tertianam. melancolia quo ad quartanam. Ethica que eſt in oſſibꝫ. Febris eſt exceſſiuus calor. ⁊ gula inordinatus appetitus.

Capl'm ſcḋm de omiſſiōe Ieiunij que fre-
quenter accidit ex gula

De omiſſione ie-

iunij qḋ fit qn̄qȝ ex gula. qn̄qȝ
ex incuria. Amb. in ſermo. Vt
ſciamus nouellū nō ēē ieiuniū
primā legē ꝯſtituit de ieiunio. ſ.
cum dixit. De ligno ſcie boni ⁊ mali ne comeda-
tis. Gen̄. ij. Lex abſtinētie a dn̄o deo cepit. ꝑua-
ricatō legis a dyabolo. diſ. xv. Sexto. Et hoc in
ſtatu innocētie. Sed poſt lapſum renouauit le-
gem di. Johe. ij. Conuertimī ad me in toto cor-
de veſtro. in ieiunio ⁊ fletu ⁊ plāctu. Eſt autem
ieiuniū triplex. Primū ex lege naturali. Scḋm
ex lege dīnali. Tertiū ex lege poſitiua ſeu hūana
li. Diuerſimode tn̄. Nam ex lege naturali eſt ie-
iunium generali mō non determīato nec ad cer-
tum diē. neqȝ ad horā comedēdi. nec ad ꝙtitatē
cibi. Dictat. n. rō naturalis hoī vt carnē ſuā ita
domet ieiunijs abſtinētia eſce ⁊ potus vt ſpūi ſit
ſubiecta ꝑ ꝯtinētiam ⁊ eleuari aliqn̄ poſſit in de-
um. Sed n̄ dictat ꝙ magis vna die certa ꝙ̄ alia
nec ꝙ hora nona comedat. nec ꝙ a lacticinijs ab-
ſtineat. ⁊ ideo ex hac lege difficulter pōt ſciri qn̄
peccaẜ omittēdo. Ex iure dīnali eſt ieiunium tri-
plr. vicȝ ex pnīe iniūctōne. ⁊ voti, ꝓprij obligatiōe
⁊ veteris legis traditōne. Impoſitio penitentie
que fit ꝯfitēti a ſacerdote de ieiūio ſicut de alijs
reb⁹ ptinet ad ſatiſfactōem ptem ſacri pnīe. ſm
Pe. de pa. Sacra aūt ſunt de iure dīno. Ita er-
go iſtud obligat ꝙ dimittere ipm mere ex negli-
gentia eſt peccatū mortale. ſecus ſi ex impotētia
vel infirmitate vel obliuione. vel etiā differēdo
ipm facere cum ꝯfeſſor n̄ aſtrinxit eum ita ad cer-
tum diem quin poſſet altera ſupplere. Poſſȝ eti-
am ꝑ illū ꝯfeſſorem vel aliū in aliud cōmutari.
ſed non ꝓpria auctoritate. Similr cum redditio
voti ſit de iure dīno ſi quis vouet ieiunare niſi
irritetur vel ꝯmuteẜ ꝑ eum qui poteſt ex negli-
gentia omittendo. vel ex vicio gule eſt mortle. ſe-
cus ſi ex impotētia vel obliuione. Sed ſi ex deuo-
tione ꝓponit non tn̄ vouet ieiūare aliqua die vt
ſextis ferijs. ſabbatis. vel dieb⁹ marialib⁹. i. illis
ferijs quib⁹ illo anno feſtū annūciate occurrit
dimittēdo nō peccat ſaltem mortalr etiā ex me-
ra negligētia non tn̄ ꝓpter illa debet dimittere ie-
iunia eccle ſed potius ea ſeruare ſi vtrūqȝ facere
nequit. Ieiunia ſupſtitioſa dimittere debet. vt
comedere vna die vnū bolum. alia die duos. et
hmōi. In lege veteri p̄ceptum cerimoniale erat
iudeis ieiunare certis dieb⁹. ſm illud zach. viij.
Ieiunium quarti. ſ. mēſis Iunij. Ieiuniū quī-
ti. Ieiuniū ſeptimi. Ieiuniū decimi erūt vobis
in ſolennitates. Cām autem quare ieiunabant
certis dieb⁹ illoꝝ mēſium ponit Hiero. di. lxxvi
c. ieiuniū. Sȝ quia nūc cerimonialia ex toto ceſ-
ſant nullo modo illa ſuāda ſunt. Et ſi quis ſer-
uaret qȝ in lege mādata iudaiſaret ⁊ mortlr pec-
caret. Ex iure humanali obligat ieiuniū triplr.
ex ordinatōne regulari. ex ſtatuto eccle vlī. ex con-
ſuetudine generali. In oī. n. religione ſunt aliq̄
ieiunia determinate inſtituta ꝑ regulam. vel cō-
ſtitutōes que ꝑtermittēdo ex negligentia mera
peccatum eſt nō tn̄ mortale niſi ꝑ ꝯceptum omit-
terētur. vel ſi per regulā in p̄cepto eēnt. ſicut dr
de minorib⁹. ꝙ ex p̄cepto hn̄t regule ſue ieiūare
omnib⁹ ſextis ferijs. ⁊ a feſto oīm ſanctoꝝ vſqȝ
ad natiuitatem. Ex ſtatuto eccle vlī ieiūia qui-
cunqȝ omitteret ex negligētia vel gula non infir-
mitate vel obliuiōe cum credit ſe hn̄ poſſe ieiūa-
re mortale eſt. ⁊ ꝓ qualibet die omiſſa vnū. Se-
cus ſi ſibi vidr ſe non poſſe ieiūare abſqȝ leſione
perſone cum habeat cām aliquā dubitādi nō tn̄
ſufficiētem ſed poſſet ieiūare. ⁊ ſic intellige dcm
b. Tho. ij. ij. q. cxlvij. ar. iij. ⁊ in. iiij. di. xv. Pe. de
pa. in. iiij. circa hoc ſic dicit. Ieiūium. ſ. eccle ca-
dit ſub iure poſitiuo. vnde eius trāſgreſſio ſine
cā eſt mortale. Quando vero fractio eius ē cum
cā lȝ non ſufficiēti. tūc eſt veniale vt in his qui
legūt inſtitutā in ꝯpletorio. Qn̄ vero eſt ſuffici-
ens ſimplr tūc nulla culpa eſt. vt in neceſſitate.
extra de obſer. ie. c. i. Qui aūt nō aduertētes de
ieiunio comedūt in mane ſiquidē tenebanẜ ſci-
re ꝙ eſſet ieiunium. non tamē tenētur poſtea ꝯ-
tinue ieiunare cum iam ſint obligati ad aliam
diē. ſ. remittēdo omiſſam. ⁊ ſi nō liceret ſibi ea
die plus comedere nimis grauareẜ. nec cū toto
hoc eſſet verum ieiuniū ꝓpter nimiam hore an-
ticipatōem. ſed ſi non tenebaẜ ſcire. nō reputaẜ
fractō ieiunij. vn̄ ac ſi eēt ieiunus poteſt illa die
ieiunare. ſ. comedēdo hora debita ꝓ prandio qȝ
ieiūium homī indictū non ſoluiẜ niſi ꝑ actū hu-
manum qui requirit intentōem ⁊ deliberatōnē
veram vel p̄ſumptā. hec ille. Quedā autem ieiu-
nia ſunt ex ꝯſuetudine. ⁊ ſi ex ꝯſuetudine gene-
rali vt vigilia Joannis bap. omēs fideles aſtrī-
git. ſi ex ꝯſuetudine pticulari alicuius patrie. il-
los aſtringit ac ſi eēt ex ſtatuto eccle ſcripto. vt
di. xi. In his. ⁊ c. Catholica. Que aūt ſint ieiu-
nia ex ſtatuto eccle vel conſuetudine declaraẜ in
ſe. §.

Nota qui ſunt §. I.

dies ieiunādi ex p̄cepto eccle. Primo quidē to-
ta quadrageſima exceptis dn̄icis dieb⁹. vt de cō-
ſe. di. v. c. Quadrageſima. ⁊ de conſe. di. iij. c. nō
liceat. Itē vigilia natiuitatis dn̄i. extra eo. ca. i.
Itē vigilia ꝓ penthecoſtē. vt notatur. lxxvi. di. Ne-
ceſſario. Item vigilia aſſumptiōis. b. Marie ex-
tra eo. c. i. Item natiuitatis ſue dr a quibuſdam

inſtitutum in extrauaganti. Ego autez vidi q̄n
dam extrauagantē Bonifacij vbi inſtituit feſtũ
viſitatõnis beate Marie. ⁊ conſulit vigiliam ie
iunare ſicut ieiunatur vigilia aſſumptõis ⁊ na/
tiuitatis beate Marie. Cũ ergo de vtroq̄ ſimul
fiat mentio ⁊ clarum ſit de vigilia aſſumptõnis
quod eſt in preceptum, videtur idem dicenduz
eſſe de vigilia natiuitatis. Noli tamē precipita/
re ſententiam ⁊ precipue cum Pe. de pal. dicat
non eſſe in ꝓcepto. Nec mirum, quia nondum
emanauerat dicta extrauagās. Sed quia illa ñ
videtur eſſe ꝓmulgata in populo, forte ñ aſtrin
git. Item in vigilijs apoſtolorum ꝓterq̄ Phi/
lippi ⁊ Jacobi ⁊ Joannis euangeliſte. De vigi/
lia apoſtolorum Bartholomei ⁊ Jacobi et Ma
thie dicit Pe. de pa. ꝙ vbi conſuetudo habet ꝙ
ieiunetur ibi ligat alias non, ſed tutius dicitur
ꝙ ſint in precepto ſicut ⁊ aliorum apoſtolorum.
⁊ hoc communiter tenetur. ⁊ eſt magis ſm iura
Item in vigilia Joannis baptiſte ex eccl'ie con/
ſuetudine vniuerſali. Item vigilia Laurentij.
ex generali conſuetudine ſm Innocen. Item ie
iunia quattuor temporum que ſunt quater ĩ an
no. ⁊ quando ſunt declaratur in iſto verſu. Vult
crux lucia cinis ⁊ cariſmata diua. Vt ieiunetur
quarta ſequēs feria. Et eſt ſenſus ꝙ prima q̄rta
feria poſt feſtum crucis de menſe ſeptembris. Et
iterum prima quarta feria poſt feſtum ſācte Lu
cie. Et iterum prima quarta feria poſt primā do
minicam quadrageſime. Et iterum prima quar
ta feria poſt feſtum ſpiritusſancti. Debet etiaz ie
iunare duob⁹ dieb⁹ alijs ſequētib⁹. ſ. ſexta feria
⁊ ſabbato. diſtin. lxxvi. c. Statuimus. Et in ipa
diſtin. aſſignatur ratõ de ieiunijs quatuor tēpo
rum ⁊ de ieiunijs hebreorum. ſed plenius a bea
to Thoma ſecunda ſecũde, q. clxvij. Jeiuniũ au
tem aduentus rogatõnum ſexte ferie per totum
annum ſunt d̄ conſilio non in precepto. De ad
uentu dubitatur vtrum ſit in precepto clericis
⁊ religioſis. Et a quibuſdam hoc creditur. ab a/
lijs tenetur contrarium. ⁊ hoc communius, ſ. ꝙ
non ſit in precepto. extra de obſerua. ieiu. Conſi/
lium. niſi aliqui religioſi vt minores qui hēnt
ex precepto regule ſue ieiunium a feſto omniuz
ſanctorum vſq̄ ad natale. et omnes ſextas ferias
per totum annum. Item die dominico ieiunare
non conuenit. et ſi quis hoc faceret quaſi agens
contra conſuetudinem populi chriſtiani vel eti
am ex aliqua ſuperſtitione peccaret. et hoc modo
prohibetur. diſtinctione. xxx. Si quis presbiter.
alias non videtur eſſe peccatum. diſtincti. lxxvi.
Vtinam.

De ieiunijs con . §. II

ſuetudinarijs dicit Pe. de palu. in. iiij. diſti. xv.
ꝙ ad ieiunia conſuetudinaria ipſa conſuetudo
obligat etiam ſi ſcriptura non dicat ar. diſt. xi. c.
In his reb⁹. Si ergo ꝯſuetum eſt in aliqua di
oceſi ꝙ ieiunet̄ certo die. illi de dioceſi tenentur
obſeruare ſicut ⁊ tenerent̄ ſi eps indiceret. Vn/
de de ꝯſe. di. v. c. Jeiũia in eccl'ia ꝯſtituta a ſacer
dotib⁹ ſine neceſſitate rõnabili nõ ſoluant̄. Con
ſuetudo. n. rõnabilis ⁊ ꝓſcripta obligat. di. xij. c.
illa. Et h' quo ad indigenas. Alienigene vero ſi
veniũt aĩo cohitãdi extũc ligant̄ ieiũio ꝯſuetudi
nario. ſicut ⁊ ſcripto. Si aũt trãſeãt ſolũ ꝑ fraz
non ligant̄ ꝯſuetudinib⁹ ⁊ ſtatutis. ⁊ tñ tenētur
non ſcãdaliſare. vñ occlte ꝯmedere pñt ſm morē
terre ſue nõ publice. q2 ⁊ ſi eſca ſcãdaliſaret frēz
meum ⁊c. ar. di. xij. Illa. Tñ videtur ꝙ cõſuetu
do laicoꝝ non liget clericos nec ſecularium cleri
corum religioſos. quia diſtincti ſunt modi abſti
nentie inter hos tres ſtatus ⁊ plures abſtinenti
as habent clerici q̄z laici. ⁊ religioſi q̄z clerici ſe/
culares. Unde non oportet ꝙ ad ieiũia illorum
ligentur quoꝝ etiam cõſuetudinib⁹ a ſuis ieiu/
nijs non abſoluunt̄ ſm regulam iuris. Quē nõ
honoro nõ onero. Unde illoꝝ cum quib⁹ viuit
mores ſeruare debet. Quia tamē quilibet tenet̄
alterum nõ ſcãdaliſare, ideo vbi eſt conſuetudo
ieiunare. vtputa in feſto ſancti Marci laicis ſe
quentib⁹ ⁊ clericis facientib⁹ ꝓceſſionē ſiue leta
niam maiorē. religioſi ſicut nec ad ꝓceſſionem
ſic nec ad ieiunium tenentur, ſed publice ꝓpter
ſcandalũ non dñt bis comedere. Item vbi ē ie/
iunium iure inductuz ꝯſuetudo que ꝑualz iuri
excuſat. lz general'r dicat̄ ꝙ ꝯſuetudo que eſt cõ/
tra ſanctos canones nõ excuſet. qḋ verum eſt q̄ñ
ꝑ alios canones in ſe vel in ſimili nõ fulcitur ſic
autem eſt de iſta. ar. di. iiij. c. Statuimus. vbi a/
gitur de ieiunio quadrageſime. Excuſantur ḡ a
ieiunio ⁊ carniuz eſu indigene ꝓuincie vel dio
ceſes vbi nõ ieiunatur etiā a viris morigeratis.
vt in vigilijs Jacobi. Bartholomei. ⁊ Mathie
Non autem ſi ribaldi ⁊ mali lz plures numero
qui nec ieiunia ſeruāt. q2 nõ eſt conſuetudo ſed
corruptela. Item excuſantur alienigene, q̄z uis
in terra eoꝝ ieiunet̄ ex quo veniũt aĩo remanēdi
Sed qui trãſitũ faciũt ꝑ terrã ſicut nõ obligant̄
ad ieiunia illius terre. ſic nõ liberant̄ a ieiunijs
⁊ abſtinētia terre ſue

De lacticinijs . §. III.

vtrꝫ poſſint comedi tp̄e ieiunioꝝ. No. ꝙ ſi quis
in ieiunijs ab eccl'ia inſtitutis extra q̄dra. ꝯmedit
lacticinia ĩ locis vbi ꝯſuetũ ē ñ comedere. pctm̄
eſt. al's ſi ꝯſuetũ eſt talia ꝯmedi cõiter l' ꝑ maio/
ri pte pñt comedi. di. lxxvi. c. Vtinā. ⁊ Tho. ij. ij
q. cxlvij. Inno. ſimpl'r dicit ꝙ lacticinia ꝯmede/
re ieiunijs eccl'e extra quadrageſimā ē pctm̄. ſz ñ
ſoluit ieiuniũ. primũ cõius tenetur. Sz ꝑ ma/
iori declaratõe horum Pe. de pa. in. iiij. diſt. xv.

ſic dicit. Comeſtio lacticinioꝝ in quadrageſima
interdicta eſt. vt di. iiij. Deniqꝫ. non aũt in alijs
ieiunijs niſi cõſuetudo hoc hẽat. quã vbiqꝫ ꝑuã
dam in ieiunijs dicunt Aug. ⁊ Amb. ⁊ Hiero
di. xij. illa. ⁊. lxxvi. c. Utinam. Uñ cui iniũctum
eſt ieiunare ſimplr̃ non hꝫ niſi a carnibꝰ abſtine
re, ita ꝙ ieiunare etiam cũ lacticinijs põt. Brito
nes vero comedẽtes butirum in quadrageſima
videnť excuſari. quia in illis in quibꝰ eccĩa diſpẽ
ſare põt ſciẽdo ⁊ diſſimulando diſpenſat, ſi tamẽ
ita diſſimulat ꝙ nec punit excõicatõne, nec pro/
hibet verbo. quia multa ꝑ patiam tolerantur. q
ſi deducta eẽnt in iudicio nõ tolerarenť. Sed ſi
eccĩa que teneť ad correctõem fraternam nõ pu/
niret nec corrigeret de facto ꝑticiparet in crimĩe
Nam ⁊ ſi ſimplicẽ fornicatõnem nõ puniat pre
dicat tñ eam illicitã. Uñ cum eccĩa ſileat. nec eis
ꝓhibeat nec ꝑdicet eos male facere al'. ⁊ ſi aliud
priuilegium nõ habeãt excuſanť, hec ille. Itez ſi
ſextis ferijs ſine cã infirmitatis comedit carnes
mortale eſt. de ꝯſe. di. iij. c. De eſu carnium. Itẽ
in ſabbatis comedere carnes in locis vbi eſt cõ/
ſuetum vl'r non comedi. mortale eſt. de cõſe. diſ.
v. Quia dies. Secus ſi ꝯſuetudo patrie habet
ꝙ comedanť, vt in Frãcia Cathalonia ⁊ alijs ꝑ
tibꝰ. qꝛ tunc ſtabiť ꝯſuetudini. di. xij. Illa autez
Excipiť tñ ab iſta regula dies natiuitatis domĩ
quando eſt in ſexta feria. quia tũc licite ꝯmedun
tur carnes etiã ab oĩbꝰ. niſi ex voto ſuo vel regu/
lari obſeruantia teneretur ad nõ comedendum
extra de obſer. ieiu. c. Conſilium. Et multo ma/
gis videtur idẽ dicẽdum quãdo natalis eſt ĩ ta
li die ſabbati

In qua etate .§. IIII

tenetur quis ieiunare ſiue ad ieiunia. Nota ſcđm
Thomam. ij. ij. q. cxlvij. ꝙ nõ tenetur quis ex ne
ceſſitate ꝑcepti ad ieiuniũ eccĩe vſqꝫ ad finez ter
tij ſeptennij. i. xxi. anni. quia vſqꝫ ad illud tẽpus
eſt in ſtatu augmenti. Ratõnem ibi poteſt vide
re, dicit enim ſic. in pueris eſt euidẽs cã non ie/
iunandi. tum ꝓpter debilitatez nature ex qua ꝑ
uenit ꝙ indigent cibo ⁊ non multo inſimul, ſum
pto. tum etiam quia indigẽt multo nutrimẽto.
ꝓpter neceſſitatem augmenti quod fit de reſiduo
alimẽti, ⁊ ideo qꝫdiu ſunt in ſtatu augmẽti qđ
eſt in pluribꝰ vſqꝫ in finẽ tertij ſeptennij nõ te/
nentur ad eccĩaſtica ieiunia obſeruãda. Conue/
niens tñ eſt vt etiaz in hoc tpe ſe ad ieiunandũ
exerceãt plus ⁊ minus ſcđm modũ ſue etatis. Nã
qꝫ tñ tribulatõe eminẽte in ſignũ pnĩe artioris.
etiã pueris ieiunia indicunť ſicut legiť đ Nini
uitis Jone. ca. iij. Sed Pe. de pal. in. iiij. dicit
ꝙ circa tertiũ ſeptẽniũ adoleſcentiũ, qꝛ quidam
ſunt alijs fortiores relinquiť arbitrio ꝯfeſſoris ⁊
ꝯſilio medicĩe, ſ. ieiũare vel ñ. Eſt tñ ꝯueniẽs ꝙ
infra iſtud tẽpus ſe exerceant ad ieiunãdũ plus
⁊ minus ſcđm poſſibilitatẽ ⁊ etatẽ. Nouitij quoqꝫ
⁊ iuniores in religionibꝰ iuxta diſcretiõem ꝑla
toꝝ ſuoꝝ in hmõi ſe dñt gerere. Ul. ⁊ Jo. an. in
nouel'. ſuper. c. Conſiliũ. extra de obſerua. ie. po/
nit diuerſas opĩones de etate qua quis obligať
⁊ dicit aliquos dicere ꝙ maſculus in. xiiij. ãno.
femĩa in. xij. Alij maſculũ in. xx. feĩam in. xvi. A/
lij aliter ⁊ in nulla ſe firmat. Allegat aũt Hiero
ni. arguentem eos qui in teneris annis poſitos
onerãt ieiunijs. Dictũ beati Thome de etate cõ
munius tenetur

De redemptõe .§. V.

vel diſpenſatõe ieiuniorum. Nota qđ dicit idẽ
Jo. an. in nouel'. ieiunia eccĩe non poſſe redimi
niſi ex magna neceſſitate, ſꝫ ieiũia volũtaria poſ
ſe auctoritate ſuperioris ⁊ cauſa vtilitatis maio
ris. Et declarat eſſe ieiunia volũtaria ieiunia ex
voto vel ex iniunctõne penitẽtie. Quidam faci/
unt hanc diſtinctõnem circa materiam hanc et
hñ. Ille qui eſt obligatus ieiunio ex voto vl' ex
generali inſtitutõne eccĩe ſi nulla adeſt neceſſi/
tas, vel vtilitas vrget. non poteſt redimere tale ie
iunium. Si autem adeſt neceſſitas aliqua. tũc
ſi eſt neceſſitas que tollat omẽm poſſibilitatem
ad ieiunium. talis abſqꝫ aliqua diſpenſatõe vel
redẽptione dimittere poteſt. Sed ſi ſit talis ne
ceſſitas que non tollat ex toto poſſibilitatẽ ſꝫ in/
ducat magnam difficultatẽ, puta ꝙ talis per ie
iunium caderet in capitis debilitatem vel corpo
ris. ita ꝙ non poſſet nec in oratõe nec in alijs bo
nis ſe exercere. In hmõi caſu poteſt redimere ie
iunium debitũ pecunia elemoſinali auctoritate
tamen ſuꝑioris. Similr̃ ſi adeſt aliqua publica
vtilitas quam aliquis ieiunãdo implere ñ poſ/
ſet, ſicut ẽ aliqua bona predicatõ ⁊ neceſſaria. et
diſcurſus ꝓpter eam, vel diſcurſus alius ꝓpter
neceſſitatem vel vtilitatem eccĩe ⁊ hmõi, cuz qui
bus non poſſet ieiunari tunc etiam habet locuz
diſpenſatio vel redemptio in ieiunio. auctorita/
te tamen ſuperioris ⁊ maxime dioceſani. Rich.
in. iiij. dicit ꝙ ſi neceſſitas immineat ſtatim ꝑe
grinandi vel multum laborandi vel ꝓpter cõſer/
uationem vite corporalis, vel ꝓpter aliquod ne/
ceſſarium ad vitam ſpũalem. cum quibꝰ labori/
bus non poteſt ieiunare. non obligatur talis ad
ieiunium. quia non videtur fuiſſe intẽtõ eccĩe
ſtatuẽtis ieiunia ꝑ hoc impedire alĩs magis pias
⁊ neceſſarias cãs. Unde videť recurrẽdum ad ſu
perioris diſpenſatõem, niſi forte vbi ñ eſt cõſue/
tuz. quia ex hoc ipo ꝙ prelati diſſimulant vide/
tur annuere. Diciť etiam ꝙ ꝑegrinatio ad loca
ſancta ex deuotõne que differri non poſſet eſt iu
ſta cã dimittẽdi ieiunium ſi cum labore itineris
ieiunare non poteſt

De excuſatis a .§.VI

ieiunio. Nota ꝙ excuſanť a peccato quedā ꝑſōe
nō obſeruātes ꝑdicta ieiunia. Et ꝑmo itinerātes
aut multū laborātes quibꝫ iminet neceſſitas tūc
ꝑegrinādi ⁊ magnas dietas faciēdi. vel etiā mul
tum laborādi ſi viuere volūt vel ſuā familiā ſu
ſtentare vel nō incurrere notabile detrimētū ſui
ſtatus. ⁊ cū labore vel itinere non pñt ieiunium
obſeruare excuſanť. Alias ſi pñt vtrūqꝫ facere cō
mode teneňť ieiūare. Et ſilr ſi pñt differre iter
aut ſubtrahere vel diminuere laborē. ita vt poſ
ſint ieiunare ⁊ ex hoc nō incurrāt detrimētum ſui
ſtatus teneňť ad ieiuniū. de hoc habes. ij. ij. q. cxl
vij. Si aūt nō eſt neceſſaria ꝑegrinatio tunc ſm
Pe. de pal. peccat aggrediēdo ꝑegrinatiōem in
diſcrete. ſ. tpe quo ieiunare dꝫ. nec ꝓpter iter ꝑt.
Si tñ indiſcrete aggreſſa eſt ꝑegrinatō nō ꝯpati
ens ieiuniū nec ꝯplexus eſt licet frāgere. ſicut ꝓ
pter culpā ꝗuis fit infirmus durāte infirmita
te nō teneť. Scḋo ſeruitores nobiliū ſi ex cā ꝓue
niūt horā comedēdi vel etiā ſi ꝓlibāt modicū
añ horā vt quaſi ꝓpter ꝯtinuatōem tpis totū poſ
ſit ꝯputari vna mēſa. Qui etiam ꝓguſtāt cibos
dñoꝝ ad faciēdā credētiā. Quo caſu etiā liceret
ꝓguſtare carnes ſi tali die dñs licite comedat vel
etiā ſi ſurgat a mēſa vt portet exeniū alicui, vel
etiā ſi ſeruiūt vel legunt in mēſa religioſoꝝ cum
licētia ſuꝑioris ꝟꝟ. Tertio curſores quoꝝ vſus ne
ceſſarius eſt dñis vel ciuitatibꝫ ſi nō pñt cū ieiu
nio iter agere excuſanť. ſecus cū modicū vadūt
vel quieſcūt niſi indigerēt ex labore ꝓcedēte. vel
etiā in ꝓrimo dēntes magnū iter facere oportet
ꝯficiāť Guil. Hi ſm Pe. de pal. videnť excu
ſari. nō ſolū ſi ſine tali officio nō pñt viuere. qꝛ tūc
pauꝑtas excuſaret. ſed etiā ſi alr poſſent viuere.
ſed nō eque bñ. qꝛ aliud eſt de illis qui ad certū
diē ſe locāt. qꝛ nō dñt ſe locare niſi poſſint tūc ie
iunare ſi hñt alīs vñ viuāt. Aliud eſt de alio qui
locat ſe ad totū annū ⁊ ad totale ſeruitiū, qui ſi
exciperet ꝙ nunqꝫ diebꝫ ieiunij itineraret nō inue
niret qui eū reciperet. Quarto pauꝑes ⁊ mendi
cantes qui nō pñt tm̄ hr̄e ad vnā refectōem ꝙ ſuf
ficiat eis excuſanť. ſecus ſi hr̄ent ad ſufficiētiam
niſi ex ꝓcedēti inedia nō poſſent ferre ieiunium
Tho. ij. ij. q. cxlvij. Et vr̄ etiā poſſe ꝯprehendi il
los qui nō hñt eis preparantes neceſſaria ieiunio.
⁊ ipi huic nō pñt vacare. Quinto ꝓgnātes ⁊ lac
tantes ſi debilitas impedit eas. vel ſi ex hoc time
tur de ꝑiculo eaꝝ aut aborſu vel defectu alimēti
pueri excuſanť a ieiunio imo dēbēt dimittere ie
iuniū. ꝟꝟ. Sexto infirmi debiles. ſꝫ ꝓ qua īfir
mitate vel ꝗ̄ta debilitate excuſenť arbitrio boni
viri ſtať. Et ſiquidē fuerit manifeſta cā neceſſi
tatis vel euidēs queuis infirmitas nō eſt nec̄cari
um petere diſpenſatōꝫ ſm ꝟꝟ. ⁊ ꝓſertim cōſue
tudine ſic ſe hñte ſm Tho. Si aūt ſit dubiū v
trū ſit cā neceſſaria petēda ē ab epo loci ſi cōmo
de hñi pōt copia diſpenſatō. vel a ꝓprio ſacerdote
ſi tñ hri nō pōt eps. nō tñ querat cecū ꝯſilio in
hmōi. Itē de ꝯſilio rōnabili medicine infirmus
ſoluēs ieiuniū vel ꝯmedēs carnes diebꝫ ꝓhibi
tis nō peccat ſed peccaret medic⁹ ſi ſine cā rōna
bili vel ſaltē dubia talia mandat vel ordīat infir
mis. ar. xxiij. q. i. Qui culpať. Septimo ſenes ſi
ſunt multū debiles eo mō pñt excuſari ſicut dic
tū eſt de infirmis. rōe aūt ſenectutis tm̄ nō excu
ſanť ſi ſunt fortes ad ſufferēdū ieiuniū nec ē de
terminata etas ab aliquo vſqꝫ ad quos ānos qs
teneť ad ieiuniū. Octauo de vxoribꝫ di. Inno.
ꝙ ꝗuis dēant dimittere ieiūia que hñt ex voto
ꝓhibentibꝫ viris. xxxiij. q. v. Māifeſtū. nō tñ ieiu
nia ecc̄e. Sꝫ forte ꝓpter ſcādalū vitādum pōt ſa
cerdos diſpenſare cū tali. di. v. Ut ꝯſtitueretur.
Idē Hoſti. Sed Pe. de pal. in. iiij. dicit ꝙ hoc
vr̄ eſſe ſcādalū phariſeoꝝ ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtemnēdū
ſi nō vult vir vxorem ieiunare. niſi forte proba
biliter timeretur infirmitas, vel debilitas. De
fructibꝫ multis ieiunij ⁊ rōibus ieiunij quadra
geſimalis hēs in pte. iiij.

De ieiunio in .§.VII

quit ps. xxxiiij. Humiliabā in ieiunio aīaꝫ meā
Ieiuniū aſſumiť ad tria ſm Tho. ij. ij. q. cxlvij.
ar. i. Primo ad carnis cōcupiſcētie repſſionē. Unde
apl's. ij. Corinthio. vi. ait in ieiunijs in caſtitate
exhibeamus noſmetipos. premittit ieiuniū ca
ſtitati, qꝛ ꝑ ieiuniū caſtitas conſeruať. Ut enim
Hiero. dicit. Sine cerere ⁊ bacho friget venus.
id eſt per abſtinentiam cibi ⁊ potus friget luxu
ria. ⁊ ſm hoc exponitur iſte verſus. In ieiūio hu
miliabam. i. mortificabam aīam meam. i. ſenſu
alitatem a ꝯcupiſcentijs. Secundo aſſumiť ie
iunium ad mētis eleuatōem in dīna. qꝛ homo
ieiunus eſt magis liber a fumoſitatibꝫ cerebri. vn
de magis aptus ad itelligēdū. Un̄ Aug⁹. in ſer
mone. Ieiuniū mentē eleuat. ⁊ in ſignū huiꝰ de
Daniele legiť ꝙ poſt ieiuniū triū ebdomadaꝝ
accepit eleuatōem mētis a deo ad dīna miſteria
ꝯtemplanda. Danie. x. Et quia humiliatō ē ma
xime neceſſaria ad eleuatōnem mētis ad dīna et
ieiunium humiliat corpus ⁊ aīam. Ideo bñ dr̄
Humiliabā in ieiunio. Tertio ieiunium ꝓualet
ad culpaꝝ ſatiſfactōem. Dum. ſ. affligimus cor
pus recōpenſamus deo de iniurijs quas fecim⁹
nimis corp⁹ delectādo ꝯtra mādata eius. ꝓpterea
dicit dñs Iohel. ij. Cōuertimini ad me ī toto cor
de vr̄o. in ieiūio fletu ⁊ plāctu. Et Aug. dicit ꝙ
ieiuniū facit cor ꝯtritū ⁊ hūiliatū. Hūiliabaꝫ ergo
in ieiunio fletu ⁊ plāctu. ſ. ſatiſfaciēdo. Qui enī
ſatiſfacit hūiliat ſe ei cui ſatiſfacit ꝯtra quem ſu
perbierat iniuriādo. Et qꝛ ieiuniū ad ꝓdicta tri

oꝛdinat᷑ ideo illis tp̄ibꝫ fuerīt ſpāliter ab eccleſia
inſtituta ieiunia. quibꝫ opꝫtet hoīes magis pur/
gari a peccatis. ⁊ eleuari ad diuina p deuotōnem ⁊
magis liberos eē a voluptatibꝫ. ad quas magis
inclinant᷑ tp̄e veris ſupabūdātibꝫ humoꝛibus.
Hec aūt ſunt tp̄a paſce ſeu dn̄ice reſurrectōnis
in cuius vigilia celebrat᷑ baptiſmus p quem ab
luimur a peccatis. ⁊ in cuius die generalr̄ ſumi
dꝫ ab oībꝫ ſacroſcā cōio. ⁊ xp̄s p reſurrectōem e/
ternitatē inchoauit. Et iō p̄cedit ieiunium qua
drageſimale. p quod aīa purgata a peccatis libe
ra a ꝯcupiſcētijs magis apta ſit ad diuina eleuari.
Et hac rōe etiā ſunt inſtituta ieiunia in vigilijs
in p̄cipuis feſtiuitatibꝫ ⁊ ſolēnitatibꝫ vt magis
poſſit ad ſpūalia eleuari. Et in quatuoꝛ tp̄ibꝫ ā/
ni. p pcuratōe grē. p oꝛdinādis in vtilitatem po
puli xp̄iani. Sꝫ notādū ꝙ triplr̄ pōt ꝯmitti dfe
ctus circa iſta ieiunia inſtituta p quē defectum
hō n̄ humiliat aīam ſuā in ieiūio. q2 n̄ facit volū
tatē dei. ſed ſuā ⁊ iō n̄ eſt deo gratū. Vn̄ cuꝫ qui
dā ieiunātes ꝯquererent᷑ quare deus n̄ accepta
bat eoꝝ ieiuniū dicētes. quare ieiunauim⁹ ⁊ nō
aſpexiſti. hūiliauim⁹ aīas nrās ⁊ neſciuiſti. Rn̄.
eis deus p Iſa. lviij. Ecce in die ieiunij vr̄i īue
nit᷑ volūtas vr̄a. q. d. n̄ vere vos hūiliaſtis. n̄ ſm
volūtatē meā ſed vrām ieiūaſtis. ⁊ ideo nō exau
diui vos. ¶ Et pꝛimo ex mētali indiſpoſitōe
Scdo ex cibatōis plurificatōe
Tertio ex hoꝛe notabili anticipatōe

Quātum ad §. VIII

pꝛimū ꝙ ieiunium coꝛpꝛale ſit deo gratū opꝫtet ꝙ
tollat᷑ indiſpoſitō mētis. Vn̄ dicit dn̄s Iohel. i.
Scīficate ieiuniū facite mō debito vt ſit ſanctū
id eſt mihi dedicatum. Et hoc.
Excludendo vanum reſpectum
Exhibendo liberum affectum
Adhibendo pium effectum.
¶ Pꝛimo quidē dꝫ tolli de mēte oīs intētō va/
na que pōt eē quintuplex ſm illū verſuꝫ. Abſti
net eger egēs cupidus gula ſimia virtus. Ieiu/
nat. n. aliquis q2 ſentit ſe grauatū cibo. ⁊ ſi ꝯme
deret ſibi noceret ſicut pꝛima die q̄drageſime. A
lius ieiunat q2 n̄ hꝫ ad comedēdū. ſi hꝫ. paciam
aliquid ē. Alius ieiūat ꝓpter auariciā q2 nō vult
tm̄ expendere bis comedēdo. vel q2 hꝫ lucra p̄ ma
nibꝫ in apotheca que n̄ vult amittere vn̄ vſqꝫ ſe/
ro ieiunus manebit. Alius ieiunat ꝓpter gulaꝫ.
q2 foꝛte iturus eſt ad aliqđ ꝯuiuiū. ⁊ iōvt fame
licus accedat ⁊ melius comedat illa die vel p̄ce/
denti ieiunat. Alius ieiunat ꝓpter ipocriſim vt
ſimia que effigiat actus humanos. ⁊ tm̄ hō non
eſt ita. ſ. ipocrita ieiunat vt teneat᷑ bonus. qui tm̄
nō eſt bonus. Quicūqꝫ iſtoꝝ ieiunat al's non ie
iunaturus nō ſeruat preceptū ecc̄e. Cum ieiūa
retis inquit dn̄s iſtis zach. vij. Nunquid ieiu/
nium ieiunaſtis mihi. quaſi di. non ſed vobis.
Sed vos cum ieiunatis dicit xp̄s Mat. vi. No
lite fieri ſicut ipocrite triſtes ſed puro reſpectu ⁊
intēōe. ꝓpter deū ⁊ ad obediendū ecc̄e ieiunate
Scdo opꝫtet hr̄e affectū liberꝫ a peccato ꝯmiſſo ⁊
ꝯmittēdo. Nihil ei. pdeſt ieiunare ⁊ alia religio
nis. i. xp̄ianitatis opera facere niſi mēs ab iniqui
tate coherceat᷑ inquit Pius papa de pe. diſt. iij.
Nihil pdeſt. ſ. ad vitam eternam. Qui enim fa
cit ieiunium quodcūqꝫ in peccato moꝛtali n̄ va/
let ſibi ad meritum nec ad ſatiſfactōem. valet tm̄
ſibi od ſatiſfaciēdum p̄cepto ecc̄e ſm Albertuꝫ ī
iiij. vt n̄ peccet moꝛtaliter ſeruando ieiuniuꝫ qđ
incurreret ſi non ſeruaret. Et ideo q̄ntumcunqꝫ
peccatoꝛ dimittere non debet. Melius tamen et
vtilius ſi per confeſſionem vel ſaltem cōtritōem
liberaret affectū ſuum a ſeruitute peccati Mat.
vi. Tu autem cum ieiunas vnge caput tuū ⁊ fa
ciem tuam laua. i. conſciam. ſ. a peccatis. Et Iſa
ie. lviij. dicit dn̄s. Hoc eſt ieiunium quod elegi
diſſolue colligatōnes impietatis id eſt malas ſo
cietates cum quibꝫ ligatus es in officijs vel con
tractibꝫ vel maleficijs. Solue faſciculos d̄pꝛimē
tes te id eſt obligatiōes reſtitutōnum. ⁊ eos qui
confracti ſunt liberos. ſ. dimitte qui ſoluere non
pn̄t non in carcere teneas. ⁊ omne onus diſrum
pe ſcꝫ peccati per ꝯtritōem. Tertio opꝫtet adhibe/
re pium effectum p oꝛōem quo ad deum. Bona
eſt eni oꝛō cum ieiunio dicit Thobias. xij. Ma/
gis eni dꝫ tali tp̄e inſtare oꝛōni Et vt magis oꝛa
tio ſit deuota egrediat᷑ ſponſus de cubili ſuo et
ſponſa de thalamo ſuo dicit dn̄s Iohel. ij. ſcꝫ ad
oꝛandum abſtinēdo ſe ab actu coniugali. non ta
men niſi de cōmuni conſenſu ⁊ ꝯtinētia vtriuſ
qꝫ. ad hoc hoꝛtant᷑ doctoꝛes nō p̄cipiūt. xt. xxxiij.
q. iiij. Quotieſcūqꝫ. Debet adhiberi pius effec/
tus ad pꝛim dando ei elemoſinā. quod ē ad be/
ne eſſe ſeu ad perfectionē non ad neceſſitatem ie
iunij ſm Alber. Unde dn̄s Iſa. lviij. Hoc eſt ie
iunium quod elegi. frāge eſurienti panē tuum ⁊
egenos ⁊c. Dꝫ adhiberi pius effectus quo ad ſe/
ipm vt cum diſcretōe ſumat cibū vitando ſuper
fluitatē ciboꝝ ⁊ neceſſitatē ſumendo. Vn̄ Hie/
ro. Sint tibi ieiunia pura quotidiana ⁊ mode/
rata. Quotidie prādere. quotidie eſurire. de ꝯſe.
di. v. Sint tibi

Secundo vicia §. IX

tur ieiunium cū comeditur pluribꝫ vicibꝫ q̄ꝫ vi/
na. Pꝛo cuius declaratōne dicit. b. Thomas. ij.
ij. q. clvij. articulo. vi. ꝙ ieiunium eſt ab eccleſia
inſtitutū ad concupiſcentiam refrenandam. ita
tamen ꝙ natura non ſoluatur ſeu deſtruat᷑. Ad
hoc autem ſufficere videtur vna comeſtio p q̄m
homo ⁊ nature ſatiſfacit ⁊ tm̄ ꝯcupīſe aliquid det
hit diminuendo comeſtionum vices. Et ideo

eccľie moderatõe ſtatutũ eſt vt ſemel in die a ie
iunãtibꝫ ꝯmedatur. Si quis ergo ꝯmedat pluri
es in die frangit ieiuniũ. Unde nota de collatõe
que fit de ſero dicit. b. Tho. vbi ſupra ꝙ electua-
ria. ⁊ ſi aliquo mõ nutriãt. ñ tñ aſſumunť ad nu
triendum ſed ad iuuãdum digeſtionẽ. vnde nõ
ſoluũt ieiunium ſicut nec aliarum medicinaꝝ
aſſumptõ niſi forte aliquis in fraudem electua-
ria in magna q̃ntitate aſſumat per modum cibi.
Pe. de pal. in. iiij. di. xv. ſic dicit. Bina comeſtõ
frangit ieiunium eoꝝ. ſ. que cõiter ſumi ſolẽt in
cibũ vbi etiã fructus. ceruſa. pira. ⁊ nuces cõpu-
tanť. qꝛ in loco refectõis aſſumunť. vt in prãdio
⁊ cena ⁊ herbe etiã. qꝛ ſancti pr̃es herbis veſcebãť
Excipiť cum cã medicine ſumunť. tũc enĩ nõ ſol
uũt ieiuniũ eccľe ſed nature. Electuaria ⁊ omĩa
alia hmõi que ꝯſueuerũt ſicut ſpẽs ſumi pᵒ prã-
dium ad iuuãdam digeſtionẽ. etiã ſi ex talibꝫ cõ
fecta ſint que ꝑ ſe in cibũ ſumi ꝯſueuerũt. dum
modo ſint alterata ſicut ꝑ decoctõem vel confec-
tionẽ que nõ in cibũ ſed in cibi adiutorium cõi-
ter ab vtẽtibꝫ aſſumunť vt in dactilis. nucibus
ꝯfectis. ⁊ pignolata. ſiľr non ſoluũt ieiuniũ. hec
ille. Quod aũt dicit Pe. ñ ſoluere ieiunium fru
ctus cum ſumunť cã medicĩe videtur intelligẽ-
dum cum ſumunť ne vinũ ſine aliquo ſumptũ
diluat ſtomachum ⁊ ſic noceat. Unde cũ cõis v-
ſus xpianorum ſit facere collatõem de ſero ⁊ ali-
quid paꝝ ſumere cũ potu ſine alia cõſideratõne.
q̃uis nõ intẽdãt ſumere ꝑ moduꝫ medicĩe. ne
ſcꝫ vinũ noceat ſed innitanť conſuetudini que
ea rõne videtur introducta. pie eſt interp̃tandũ
factum eoꝝ ⁊ excuſandũ. ⁊ hoc niſi ſumerẽt ĩ no
tabili quãtitate. vel de pluribꝫ generibꝫ fructuũ
vel ſtudioſe ad nutriẽdum. Et qꝛ panis eſt prin
cipalis cibus ordinatus ad nutriẽdum. minus
ꝯgruũ vidˀr panem ſumere. Sumere aũt bucel-
lam panis frangit ieiuniũ. Potus autem ſcḋm
Tho. vbi ſupra qꝛ magis aſſumiť ad alteratõem
corpis ⁊ ad digeſtõem ciboꝝ q̃ȝ ad nutrimẽtum.
lꝫ aliquo modo nutriat idõ licet pluries ieiunãti
bus bibere infra vnã diẽ. poſſet tñ ita ĩmoderate
ſumere ꝙ peccaret ⁊ ꝑderet meritũ ieiunij. Pe.
de pal. idẽ dicit. ſ. ꝙ potus ñ ſoluit ieiunium ſiue
poſt prandiũ ſumať ſiue añ. Sumere aũt ſine cã
magna malũ eſt ⁊ ſi nõ frangať ieiunium. niſi ĩ
fraudẽ hoc faceret ad ſubueniẽdum. ſ. fami bibe
ret. Al. ⁊ Pe. Dicit. n. Pe. de pal. in. iiij. ꝙ ſi q̃ſ
nõ ꝑpter famẽ. vel voluptatẽ ſed timore ne defice
ret ꝑ anxietate die ieiunij ficus vel porrectaꝫ vel
aliquid hmõi ꝑlibaret añ horã comeſtõis quaſi
ꝑ modũ medicine nõ frãgeret ieiuniũ. hoc tñ nõ
p̃dicãdum eſt. Ricar. aũt in. iiij. diſ. xv. circa hoc
ſic dicit. Quãuis aliqui dicãt ꝙ bibere vinum
vel ceruiſiam in mane ⁊ comedere electuaria de
ſero delectatõnis cã frãgat ieiuniũ. credo tñ con

trariũ qꝛ q̃uis illa aliquo mõ nutriãt. in hoc tñ
nõ eſt principľr vſus eoꝝ. alias etiam frangeret
ieiuniũ bibere de ſero vinũ vel ceruiſiã in colla-
tione. qꝛ habet aliquid de nutrimẽto. Si tñ ho-
mo in mane ceruiſiã. vel vinũ biberet non ad ex
tinguẽdum ſitim ꝫ famẽ. ⁊ in ſero accipet mag-
nã electuarioꝝ q̃ntitatẽ ad ſubueniẽdũ fami. taľ
faceret fraudem ſtatuto. ⁊ ꝑ ꝯñs frangeret ieiu-
nium. de re. iu. Certũ. li. vi. Credo tñ de bono et
equo cauẽdũ eſſe a potu vini vel ceruiſie ⁊ ſiľibꝫ
magis in mane q̃ȝ in ſero. qꝛ potus ſumptus pᵒ
prãdiũ ⁊ ſiti ſubuenit ⁊ digeſtionẽ adiuuat in-
q̃tum ꝑ potũ ⁊ facilius ⁊ ꝯueniẽtius deferť ci-
bus ad ſingula mẽbra ſumptus aũt ieiuno ſto-
macho vt plurimũ nocet. hec ille. Itẽ diebꝫ ieiũ
nioꝝ. ꝓ qualibet vice qua comedit vltra vnaꝫ vi
cem peccat mortľr ſcḋm Io. neapol. in quolibet. qꝛ
reduciť iſtud p̃ceptum ad negatiua Sed Dur.
dicit in. iiij. ꝫ eſſe tñ vnũ peccatũ mortale. quia
fractõ vnius p̃cepti ꝓ vna die. ſed tãto grauius
q̃nto pluribꝫ vicibꝫ ꝯmedit illa die. ⁊ iſtud cõius
teneť. Et hoc niſi nouo ꝯtemptu pluries come-
deret. qꝛ tunc verũ eſſet dictũ Ioã. Sed ſi quis
excuſatus a ieiunio. vel ꝑpter defectũ etatis vel ꝑ
pter laborem vel aliam cãm rõnabilem. poteſt tñ
vti cibis quadrageſimalibꝫ ⁊ ex voluptate. vel in
curia vtiť lacticinijs ouis vel carne. mortaliter
peccat. quia ꝯtra p̃ceptum facit eccleſie que ordi
nauit tali die vti quadrageſimalibꝫ cibis. vt di.
iiij. c. Deniqȝ

Tertio diciatur §. x.

ieiuniũ ex hore nimia anticipatõne. Circa quod
Pe. de pal. in. iiij. diſ. xv. dicit. Ieiuniũ frangiť
notabiliť hore anticipatõe ſine cã. ſ. rõnabili. Di
co aũt horã nonã ꝯgruã oĩ tpe etiã in quadrage-
ſima. nec opꝫ expectare tũc veſpeꝝ diei ſcḋm offici
um. vt. ſ. anteq̃ȝ celebreť veſptinũ officiũ non co
medatur. de ꝯſe. di. i. Solẽt. Et tardius dꝫ ꝯme
di in quadrageſima q̃ȝ in alijs ieiunijs. Et ſicut ĩ
quadrageſima poſt officiũ veſpaꝝ ante horã veſ
pertinã licet edere. Ex quo cõſtat ꝙ nona tranſit
ſicut in alijs ieiunijs poſt officium none lꝫ ante
horã nonam dum tñ conſtet horam ſexte tranſiſ
ſe. poteſt tamen in hoc diſpenſare circa horaꝫ. vel
ꝑpter debilitatẽ. vel ꝑpter lectõnem vel ꝑpter iter
vel ꝑpter alias pias cauſas. vel ꝑpter hoſpites. ꝫ
ille. Sed. b. Tho. ij. ij. q. cxlvij. arti. vij. aſſignans
rationem quare hora nona eſt conueniens hora
comedendi pro ieiunio ſic dicit. Ieiunium ordi
natur ad deletionem culpe et repreſſionem car-
nis. ita tamen ꝙ per hoc natura nõ multum gra
uetur. Eſt aũt debita ⁊ cõis ꝯſuetudo hoĩbꝫ co-
medendi circa horam ſextam. ⁊ rõ eſt quia iã vi-
detur eſſe ꝯpleta digeſtio nocturno tẽpe natura
li calore interius reuocato ꝑpter frigus noctis

circumſtans diffuſio humoris ꝑ mēbra coopan
te ad hoc calore diei vſqꝫ ad ſummū ſolis aſcen
ſum. tum etiam quia tūc ꝑcipue natura corporis
humani indiget iuuari cōtra exteriorem aerē ca
lorem ne humores interius adurant. Et ideo vt
ieiunans aliquam aſtrictōem ſentiat ꝓ culpe ſa
tiſfactōne ꝯueniēs hora comedēdi taxat̄ ieiunāti
bus circa nonā cōiter. Etiā iſta hora ꝯgruit mi
ſterio paſſionis xp̄i que ꝯpleta fuit hora nōa qn̄
inclinato capite tradidit ſpm̄. Ieiunātes eñ quaſi
ſuam carnē aff ligūt paſſioni xp̄i ꝯformant̄. Nō
tn̄ requirit̄ hora determinata ſm̄ ſubtilē exami
natōem ſed ſm̄ groſſam extimatōem. ſufficit eñ
ꝙ ſit circa hanc horā. hec ille. Tardare autem pꝰ
nonā quacūqꝫ hora n̄ viciat ieiuniū niſi fiat ex ſu
perſtitiōe. Nō aūt in veteri teſtamēto ieiunarēt
vſqꝫ ad veſperā. i. ſero congruebat talis hora illi
ſtatui qui aſſimulatur nocti. Status autem no
ui teſtamenti aſſimilatur diei ⁊ ideo ſufficit ho
ra nona. ad quod facit quod dicitur de ꝯſe. diſ. i.
Solent. videlꝫ ꝙ in quadrageſima nullatenus
credendi ſunt ieiunare qui ante mādicauerunt
ꝙ veſpertinum celebretur officiū. Ex quo. ca. vi
detur ꝙ nō ſit benefactum eos qui tenentur ad
officium diuinū comedere in quadrageſima ꝓ
ieiunio non dictis veſperis. ſicut etiā in alijs ie
iunijs eccleſie extra quadrageſimam non dicta
nona. cum etiam ſit circa hoc ꝯmunis ꝯſuetudo
que eſt optima legū interp̄s ⁊ legē facit. extra de
ꝯſue. c. cum dilectus

Capl'm Tertiū de Ebrietate

EBrietas eſt ſpecies
gule. Diuidit̄ eñ gula in ꝯmeſatiōes
⁊ ebrietates. ſicut genꝰ in ſpecies ſm̄
Tho. ij. ij. q. cl. arti. i. de quibꝰ apl's Romanꝯ xiij.
Non in ꝯmeſatōibꝰ ⁊ ebrietatibus.
Sed ſciendum ꝙ triplex eſt ebrietas
Prima eſt ex vino diuinali.
Secunda ex vino criminali.
Tertia ex vino materiali.
Prima eſt ex feruore diui amoris cū quis ita eo
replet̄ ꝙ alienatus ſit ab actōibꝰ mūdi. Tale eñ
vinum diui amoris letificat cor hoīs. ⁊ facit ho
minem audacē ⁊ ſecurū in oībꝰ ꝑiculis ⁊ loquen
tem abūdanter de diuinis que carnales nō intelli
gunt. Unde turbe iudeoꝝ audiētes apl'os quan
do inebriati ſunt ſpū ſcō ꝙ loquebāt̄ magnalia
dei varijs linguis dicebāt eos ebrios. ſꝫ Petrus
apl's ſurgēs ad ꝑdicandum oñdit eos ebrios ex
vino diuinalis amoris non materiali ſm̄ ꝓphetā
Iohel. Ad hāc ebriatōem inuitant̄ fideles Can
ti. v. vbi dr̄. Comedite amici ⁊ bibite ⁊ inebria
mini cariſſimi. Hoc vīo amoris immēſi ad nos
fuit xp̄s inebriatus cum crucem aſcendit. Unde
dn̄s Latinus in ſeq̄ntia. An te fecit ſic amor ebri
um vt nec crucē putes opprobriū amoris grā. In
huius figuram Noe inebriatus vino vinee ſue
iacebat denudatus ⁊ irriſus a filio. Sic ⁊ xp̄us
ebrius amore ſalutis vinee ppl'i ſui in cruce de
nudatus māſit irriſus a iudeoꝝ pp'lo vt exponit
Aug. de ci. dei. p̄s. xxv. Inebriabunt̄ ab vberta
te domus tue. i. ſcē domus eccl'ie triūphātis ſcꝫ eti
am militātis. Scd'a ebrietas eſt ex amore mūdi
⁊ voluptatibꝰ ſeculi. Tale vinū facit hoīes dor
mire in iniquitatibꝰ cadere hincīn diuerſis pec
catis. inſenſibiles eē in flagellis diuinis. et de tali
vino dr̄ puer. xxiij. Ne intuearis vinū dū flaue
ſcit in vitro. blāde eñ ingredit̄. ſed in nouiſſimo
mordebit vt coluber ⁊ quaſi regulus venena dif
fundet. i. noli attēdere ad voluptatē dū in corpe
fragili vt vitrū apparet pulcra ⁊ ſuauis. Nā cum
quis reſpicit ⁊ imorat̄ in hmōi cogitatōibꝰ itrat
in ventrē mētis delectabil'r. ſed poſtea ꝯſciētiam
mordet ⁊ veneno peccati aīmam replet. Expergi
ſcimini ebrij ⁊ non a vino ait ꝓpheta Iohelis. i.
ſcꝫ nō vino materiali ſed crimīali. Et Treñ. iij.
Inebriauit me abſinthio. i. mūdus. Abſinthiū
eſt amarum. Et vt dicit Boe. Felicitas huiꝰ mū
di multis amaritudinibꝰ reſꝑſa eſt. Tertia ebri
etas eſt ex vino materiali. de qua apl's. Nolite in
ebriari vino in quo eſt luxuria. Sed ſciēdū ſm̄
Tho. vbi ſupra ar. i. ꝙ ebrietas dupl'r accipitur.
Uno mō ꝓut ſignificat ipm̄ defectū hoīs qui
accidit ex vino multo potato ex quo fit vt non ſit
compos rōnis. Et ſm̄ hoc non nominat culpam
ſed defectum penalē ꝯſequētē ex culpa. alio mo
do poteſt nominare actum in quo quis incidit i
hunc defectum. quia actus ſi ſcienter fiat ita ſcꝫ
ꝙ aduertat per talem potum poſſe amittere vſū
rōnis vel ꝓbabiliter dubitet. ⁊ tamen tractus de
lectatōne potus nimis bibit erit mortale. qd' ple
nius declarabitur infra in ſe. §. Et ſicut alia vi
cia habent directe contraria ita ꝙ vinū eſt receſ
ſus a virtutis medio per exceſſum. aliud per de
fectū. ſicut auaricia ꝓdigalitati. puſillanimitas
contrariat̄ preſumptioni ⁊ huiuſmodi. ſic ebrie
tati opponitur vicium ſed innominatum. ſcdm̄
Thomam. Si quis enim ſcienter in tantum a
vino abſtineret vt natura multū grauaret̄ non
eēt immunis a peccato. Unde apoſtolus. i. Thi
mo. v. ait. Noli adhuc aquam bibere ꝓpter ſto
machum tuū ⁊ freq̄ētes infirmitates tuas. Id
dem videretur ſi multū limpharet. ita vt nocerē
⁊ ꝑcipue quando hoc ageret cōtra monita vel cō
ſilia ſuperioꝝ. Dicit. n. phūs in. iij. Ethicorum
ꝙ inſenſibilitas que opponitur tēpantie. quia n̄
multum contingit. ideo tā ipſa qꝫ omēs ſpecies
eius que opponunt̄ diuerſis ſpeciebus tēpantie
nomine carent

Capitulū Tertium

De ebrietate dici §.I

tur.xxxv.di.Vñ oīa.ꝙ ebrietas fomes ē ⁊ nutrix
oīm viciorꝫ.Et ps.clxvi.de peccatoribꝫ loquens
ait.ſic.Turbati ſunt et moti ſunt ſicut ebrius
⁊ oīs ſapīa eorꝫ deuorata eſt.Ubi tria notantur
Primū effectus inebriatōem ꝯſequēs ibi.Tur
bati ſunt ⁊ moti

Secundum actus immoderatōnem continenſ
ibi.ſicut ebrius.

Tertium defectus rōem abſorbens ibi.⁊ omniſ
ſapientia eorum deuorata ē

Ad ſecūdo incho §.II

ando.Actꝰ ꝯtinēs immoderātiā aſcribitꝰ ⁊ expri
mitꝰ ebrio ibi ſicut ebriꝰ.Ebrius.n.dr quaſi ex
tra briaꝫ.i.regulā.ſ.rōis ⁊ debite moderationis
Dicit enim.b.Tho.ij.ij q.cl.ꝙ culpa ebrietatis
conſiſtit in immoderato vſu ⁊ ꝯcupīa vini.Qđ
contingit tripliciter.Uno modo ꝙ neſciat potū
immoderatū eſſe ⁊ inebriare potantem.⁊ ſic ebri
etas poteſt eſſe ſine peccato ⁊ ſic creditur Noe fu
iſſe inebriatum.Gene.ix.vnde Amb.Primus
Noe vineam plātauit dedit naturam.ſed igno
rauit potētiam.di.xxxv.Sexto die.Nam in pri
ma etate nō vtebanꝰ hoīes vino nec carnibꝫ.di.
ea.Ab exordio.Scđo mō ſic ꝙ pcipiat quis po
tum immoderatū eſſe.non tñ eſtimet eum tātū
ꝙ inebriare poſſit.⁊ ſic ebrietas pōt eſſe cum pec
cato veniali.Quod aūt dicit Aug.ebrietatē eſſe
peccatū mortale ſi ſit aſſidua in li de purgatorio
⁊ di.xxv.§.Alis ea ñ ſic eſt intelligēdū ſcđm Tho.
quaſi ipa frequētatō faciat mortale.ſed quia nō
poteſt eſſe ꝙ hō aſſidue inebrieꝰ quin ſciēs ⁊ vo
lens ebrietatē incurrat.dum multo magis expe
ritur vini fortitudinē ⁊ ſuam abilitateꝫ.Tertio
mō ꝙ aliquis bñ aduertat potum eē īmoderatū
⁊ inebriare valētem.⁊ tamē magis vult ebrieta
tem incurrere ꝙ̃ a potu abſtīere.⁊ talis proprie
dr ebrius.qꝛ mortalia recipiūt ſpēm.ñ ab alijs
que ꝑ accidēs eueniūt ⁊ ꝑter intentiōem.ſed ab
eo quod eſt per ſe intētum.Et ſic ebrietas eſt pec
catum mortale.qꝛ ſcđum hoc volens ⁊ ſciens pri
uat ſe vſu rōnis que ſcđm virtutem opaꝰ ⁊ pec
cata declinat.Et ſic peccat mortalr̄ periculo pecca
ti mortalis ſe exponens.Unde Ambro.in lib.de
patriarchis.Cauendam dicimus ebrietatem ꝑ
quam peccata cauere non poſſumus.Nam que
ſobrij cauemus per ebrietatem ignorātes cōmit
timꝰ.Neſciunt quid loquūtur qui vino nimio
indulgent tacent ſepulti.xv.q.i.Sane.Qđ eti
am ſit mortale ebrietas.pbatur per illud qđ ha
betur.di.xxxv.Eps.Ubi dr ꝙ clericus ebrietati
deſeruiēs aut deſinat aut ꝯmunione priuetur.ſi
militer ⁊ laicus.ſed talis pena ñ imponitur niſi
ꝓ mortali.Item.Quis ſit licitum infirmo vel de
bili vti multo cibo.vel potu vltra cōſuetum ad ꝓ
uocandū vomitum ſcđm conſiliū medicine.qui
tamē non reputādus ſupfluus non requiritꝰ ꝙ
ſit potus inebrians ad ꝓuocādum vomitum.qꝛ
etiam potus aque tepide vomitū ꝓuocat.vnđ ſi
excuſareꝰ per hoc quis ab ebrietate.ſcđum Tho.
Quis faceret cā medicine.⁊ ꝑ ꝯñs peccaret mor
taliter ⁊ ſumēs niſi crederet ex illo potu nō poſſe
inebriari.Et ſilr̄ medicus vel alius qui hoc ſibi
ſciēter cōſuleret vel ꝓpinaret hoc eſtimās.Itē ſi
quis daret alicui ad bibendū multū ad inebriā
dum eū vel eſtimās ꝙ ex nimio potu queꝫ quis
ſumit inebrieꝰ.⁊ ꝙ ſi auiſaret ñ faceret.vel apte
impedire poſſet.ſed ex leuitate vt iñ ſolatium ſu
mat ꝑmittit inebriari.vel etiā ponit ſtudioſe ſal
in vino.vel aliud inebriare valēs occulte peccat
mortlr̄.extra de iniu.⁊ dā.da.Si culpa.Taber
narij etiā cū ꝑpendūt aliquos ex nimio vīo ſum
pto inebriari qđ expti ſunt pluries vt in ebrioſiſ
⁊ ñ curāt ꝓpter auariciā grauiter peccant.

Quantū ad pri §.III

mum.ſ.effectus ſequēs inebriatōeꝫ ē multiplex
vnde dr in pſal.notato ibi.Turbati ſunt ⁊ moti
ſunt.Sequiꝰ enim turbatō ⁊ tumultuatio ⁊ in
iurie.⁊ detractatōnes.ꝯtumelie.manifeſtatō ſe
cretorꝫ.libidīs executō ⁊ alia.Unde puer.xx.Lu
xurioſa res eſt vinum id eſt cauſans luxuriaꝫ et
tumultuoſa ebrietas id eſt generās tumultum.
Hiero.Uēter mero eſtuans de facili deſpumat
in libidinē.⁊ Criſo.dicit ꝙ nil eſt ita demoni a
micum ſicut ebrietas ⁊ laſciuia que eſt mr̄ omni
um viciorum.Amb.quoqꝫ in ſermōe ponit ma
la que ſequūtur ex ebrietate dicēs.Uinuꝫ itaqꝫ
nec ſuo pepercit auctori.ſ Noe ſꝫ ebrietas illius
nobis ſuadet ſobrietatem ⁊ paulo poſt.Manebat
anteqꝫ vinum inueniretur in omnibꝫ inconcuſ
ſa libertas.nemo ſciebat a ꝯſorte nature ſue obſe
quia ſeruitutis exigere.ñ eēt hodie ſeruitꝰ ſi ebri
etas ñ fuiſſet.Obrepſerat quidē iā fraterne pla
tōnis īuidia.manebat adhuc pēne pietatis reue
rētia.Leſa ē pietas dū rideꝰ ebrietas Nō illꝰ ita
qꝫ ſolis nocēt vina quos tēptāt.ſed ⁊ illis āpliuſ
quorꝫ oculꝰ temulēta ebriorꝫ mēbra nudanꝰ.Et i
fra legimuſ ꝙ ptem Loth inebriauerīt filie ī mō
te.Fuit ita ebrietas origo īceſtus peſſime īgene
ratricis.partus deterior.hec ille.di.xxxv.Sexto
die.Multe quoqꝫ rixe ⁊ diſcordie ⁊ homicidia ſe
quunꝰ ex ebrietate vt experientia docet.

Notatur vlti §.IIII.

mo defectꝰ tollēs vſuꝫ rōis.qꝛ oīs ſapīa eorꝫ deuo
rata eſt.Uñ puer.xx.dr.Qui miſceꝰ his.ſ.vino
⁊ ebrietati ñ erit ſapiēs.⁊ Oſee.iiij.dr.Fornica
tio ⁊ ebrietas auferūt corꝫ.⁊ qꝛ petm̄ ꝯmittiꝰ ꝑ v
ſuꝫ liberi arbitrij q eſt facultas rōis ⁊ voluntatis

ex quo in ebrio ratõ ſopita eſt, vidꝫ ꝙ ea mala q̃
facit ebrius vt homicidia. ꝯtumelie. ⁊ h mõi. nõ
imputari ſibi debeãt in culpam. In ꝯtrariũ eſſe
videtur quod phꝰ ait in. iij. Ethic. ſ. ꝙ ebrioſus
meretur duplices maledictões. Ad hoc dicit. b.
Tho. vbi ſupra. ar. iiij. ꝙ ĩ ebrietate ſunt duo at/
tendenda. ſ. effectus ꝯſequẽs ⁊ actus ꝑcedẽs. Ex
parte quidẽ effectus ꝯſequẽtꝭ in quo ligatur vſꝰ
rõnis ebrietas habet excuſare peccatuz inqꝫtum
cauſat volũtarium ꝑ ignorãtiam. Sed ex parte
actus ꝑcedentis videtur eſſe diſtinguẽdum, vi/
delꝫ quia ſi ex actu illo ꝑcedente ſubſecuta ē po/
ſtea ebrietas ſine peccato. tunc peccatum ſequẽs
totalr̃ excuſatur a culpa. Si aũt actus precedẽs
fuit culpabilis ſic nõ totalr̃ quis excuſatur a pec
cato. ſ. ſequẽti. quia. ſ. reddiť voluntarium ex vo
luntate precedẽtis actus inqꝫtum, ſ. aliquis daſ
opam rei illicite incidit in ſequẽs peccatuz. Di
minuiť aũt peccatum ſequẽs ſicut et diminuiť
ratio volũtatij. Vnde Aug. contra Fauſtuz ait.
Inebriauerũt Loth filie eius ⁊ ſe neſcienti mi/
ſcuerunt. qua ꝓpter culpandus eſt quidem. non
tantum ꝙtum ille inceſtus ſed ꝙtum ebrietas
illa meruerit. xv. q. i. Inebriauerũt, vbi di. gloſa
ꝙ natura non patitur ꝙ aliquis neſciẽs coeat ſꝫ
dꝛ Loth fuiſſe neſciens. quia neſciuit eas fuiſſe
filias ſuas ſed eſtimauit vxorem capite aliẽato.
dicit tamen idem Tho. ꝙ forte ebrietas Loth fu
it ſine peccato, ⁊ tũc etiã ꝯmixtio cum filiabꝰ fu/
iſſet ſine peccato, ipe tamen filie Loth non excu
ſantur a peccato. Quiſ fecerint imaginãtes ꝙ to
tus mũdus defeciſſet ſicut ſodoma. vt vel ſic hu/
manum genꝰ ſeruareť. quia nõ ſunt faciẽda ma
la vt eueniãt bona, nec vnqꝫ fuit diſpenſatũ in/
ter prẽm ⁊ filiam. Qđ autẽ dicit phs ebriũ me
reri duplicẽ maledictõez, hoc dicit ꝓpter duplex
peccatum. ſ. ebrietatis ⁊ culpe ſequẽtis ex ebrie/
tate. non ex eo ꝙ peccatum aggraueť ex ebrieta/
te ꝯmiſſum magis qꝫ ſi ex certa ſciã vel loquitur
ſm legem cuiuſdam Pictaci. qui vt dicitur. iij.
Poli. ſtatuit ꝙ ebrij ſi ꝑcuterent plus puniren/
tur qꝫ ſobrij, ⁊ hoc quia plures iniuriantur. Et
in hoc vt dicit Ariſt. videtur reſpexiſſe ad cõmu
nem vtilitatem, vt. ſ. cohiberẽtur iniurie. magis
qꝫ ad veniam que debet haberi de ebrijs. ꝓ eo ꝙ
non ſunt compotes ſui. Ad quod facit quod ait
Ambro. in li. de patriarchis. Si qua per vinuz
ebrij deliquerint apud ſapientes iudices venia
quidem facta ſed leuitatis damnantur auctoreſ
xv. q. i. Sane. Vbi glo. id eſt minori pena qꝫ ſi
ex certa ſciã feciſſent dãnanť, i. redarguunť. etiã
eos qui nimis fuerũt faciles ad inebriandum.

¶ Caplm quartũ de filiabꝰ gule que ſunt quinqꝫ.

Est aũt gula vici
um capitale quinqꝫ filias generans
ſecundum Grego. in. xxxi. morali. ſcilicet

Hebetudinem
Ineptam leticiam
Multiloquium
Scurrilitatem
Immundiciam

Quare aũt dicatur vicium capitale. b. Tho. ij.
ij. q. cxlviij. ar. v. rõnem aſſignat di. Vicium ca/
pitale dꝛ illud ex quo multa oriuntur ſm rõnez
cauſe finalis inqꝫtum. ſ. habet finem multũ ap/
petibilem. vnde ex eius appetitu hoĩes ꝓuocanť
multiplr̃ ad peccandum. Ex hoc aũt redditur ali
quis finis multum appetibilis ꝙ hꝫ aliquaz de
ꝯditõibꝰ felicitatis que eſt vltro appetibił. per/
tinet aũt ad rõem felicitatis delectatõ, vt pꝫ in. i.
⁊. iiij. ethi. ⁊ ideo viciũ gule que eſt circa delecta
tiones tactus ſeu guſtus que ſunt ꝑcipue inter
alias ponitur viciũ capitale. Quãuis aũt ipe ci
bus circa quẽ eſt gula ñ habeat rõem finis qꝛ nõ
queriť ꝓpter ſe ſed ꝓpter aliud, ſ. ꝓpter corporis
nutritõem. tñ qꝛ ille finis qui eſt cõſeruatõ vite
eſt maxime appetibilis que ſine cibo ꝯſeruari nõ
põt. Inde eſt etiã ꝙ ipe cibꝰ eſt maxime appetibi
lis. ⁊ ad hoc fere totus labor vite hũane ordiatur
ſm illud Eccleſiaſtes. vi. Ois labor hominis in
ore eius. ⁊ tamẽ gula magis eſt circa delectatio/
nes cibi qꝫ circa cibos. delectatõ aũt ſm ſe eſt ap
petibilis. Qđ aũt quinqꝫ filie eius aſſignentur
b. Tho. vbi ſupra ar. vi, aſſignat rõem di. Gula
ꝓprie ꝯſiſtit circa immoderatã delectatiõem que
ē ĩ cibis ⁊ potibus, et ideo illa vicia inter filias
gule ꝯputanť que ex ĩmoderata delectatõe cibi ⁊
potus ꝯſequũtur. que quidẽ pñt accipi ex pte a/
nime, vel ex pte corporis. Ex pte aũt aĩe quadru/
pliciter. Primo ꝙtum ad rõem cuius acies he/
betatur ex immoderata cibi ⁊ potus ſumptõne,
Et ꝙtum ad hoc ponitur hebetudo ſenſus circa
intelligentiam. Scđo ꝙtum ad appetitum qui
multiplr̃ deordinatur ꝑ immoderãtiã cibi et po/
tus quaſi ſopito gubernaculo rõnis, ⁊ ſic poniť
inepta leticia. Tertio ꝙtum ad inordinatũ ver
bum, ⁊ ſic poniť multiloquiũ. Quarto ꝙtũ ad
inordinatũ actũ ſeu geſtũ. ⁊ ſic poniť ſcurrilitaſ
que etiã poſſet ĩferri ad verba turpia. Ex pte au
tem corpis poniť immũdicia que põt attẽdi ſiue
ſm inordinatã emiſſionẽ quarũcũqꝫ ſupfluita/
tum, vt ꝑ vomitũ ⁊ hmõi. ſiue ſpãliter ꝑ inordi/
natã emiſſionẽ ſemis. vt ꝑ pollutõez in vigilijs
vel ſomnis. ⁊ de his plenius dicendum

De his filiabuſ §. I.

gule põt exponi illud pſ. v. Sepulcrum patenſ
eſt guttur eoꝝ. ſ. guloſoꝝ. linguis ſuis doloſe a/
gebãt. iudica illos deus. Vbi tria pñt notari.
Primo ꝙ eſt in ſui ꝓgenie totꝰ hoĩs infecti/
ua ibi. Sepulcrum patẽs eſt ⁊c.

Scđo ꝙ in ſui congerie deceptionis eſt cōtenti/
ua ibi .linguis ſuis ⁊c.

Tertio ꝙ eſt in ſui fine punitionis ſuſceptiua.
ibi. iudica ⁊c.

Quantū ad primū dicit ſepulcrū patens ē gut
tur eoꝝ. Sepulcrū recipit cadauera q̄ putreſcūt
vn̄ cū apiuntur q̄n recenter ſunt ibi poſita exa/
lat fetor inficiens ſeu corrūpens oēm aerem cir/
cumſtātem ⁊ hoīes aſtantes. Sic gule vitiū vt
ſepulcrū apertum inficit totū hoīem ꝑ filias que
generant̄ ex ea. ¶ Scđo vltra filias q̄ generant̄
ex ea .ſ. gula quedā etiā alia vitia addūtur, vt de/
tractio. deriſio proditio. adulatio ⁊ hmōi. Unđ
ſubdit. linguis ſuis doloſe agebant. Nā in ꝯui
uijs incipiūt hoīes dediti gule loqui de aliq̄ be/
ne. ⁊ poſtea vertūt ſe ad male loquenduꝫ de eo.
Ecce dolus. Unde Aug. tenebat ecōtra menſaꝫ
ſuam ſcriptos hos verſus. Quiſq̄s amat dictiſ
abſentū rodere vitā. Hāc mēſā indignā nouerit
eſſe ſibi. Poſt ꝯuiuia etiā tractantur ꝓditiōes.
vt ptꝫ in conuiuio Abſolon vbi interfectus eſt
Amon proditorie in ꝯuiuio Adonie. Ibi fiunt
adulationes vbi eſt dolus. Quantū ad tertiuꝫ
q2 iſta mala ſunt. ⁊ nullū malum impunitū .iō
ſubdit. Judica illos deus. i. iudicat̄ is punien/
do. Vn̄ Jaco. v. Epulati eſtis ſup terrā ⁊ in lu/
xurijs enutriſtis corda vr̄a. ecce ignis deuorabit
carnes veſtras. Ad pmuꝫ reuertendo Nota ꝙ

Primo ꝑ hebetudinem inficitur intellectus.
Scđo ꝑ ineptam letitiā diſſoluit̄ affectus.
Tertio ꝑ multiloquiū deſtruit̄ affatus.
Quarto ꝑ ſcurrilitatem incōponitur geſtus
Quinto ꝑ immūdiciam corrūpitur corpus.

Prima filia gu .§. II.

le hebetudo ponit̄. Pro cuiꝰ declaratiōe dicit .b.
Tho. ſe. ſe. q. xv. ꝙ hebes opponit̄ acuto. Acutuꝫ
aūt dicit̄ aliq̄d ex eo ꝙ eſt penetratiuuꝫ. ⁊ ecōtra
hebes dicit̄ quaſi obtuſus penetrare nō valens.
Sicut ḡ in corpalibꝫ dicit̄ aliquis ſenſus acu/
ti qui pōt ꝑcipe ex remotis aliqđ ſenſibile vt vi
dendo audiendo ⁊ hmōi. Et ecōtra dicit̄ ſenſus
hebetati qui nō pōt ꝑcipere niſi ex ꝓpinquo ma/
gna ſenſibilia ⁊ nō parua. Ita dicitur acuti ſen
ſus circa intelligentiā qui ſtatim ad apprehenſi/
onem ꝓprietatis rei vel effectus naturā rei cōpre
hendit inq̄ntū videlicet vſq3 ad mīmas ꝯditio/
nes rei ꝯſiderādas ptingit. Ille ecōtra dicit̄ he/
bes circa intelligentiā qui ad cognoſcendaꝫ veri
tatem rei ptingere nō pōt niſi ꝑ multa media ei
expoſita. Et tūc etiā nō pōt ptingere ad oīa cōſi/
deranda pfecte q̄ ptinent ad rōem rei. Sic igit̄
hebetudo importat quādam debilitatē mētis cir
ca ꝯſiderationē ſpūalium bonoꝝ. In hoc aūt dif
fert a cecitate mentis que ponit̄ filia luxurie. vt
ſupra ptꝫ. q2 cecitas mētis importat nō debilem

ſed omnimodā priuationē ꝯgnitionis ip̄oꝝ ſpi
ritualiū bonoꝝ. Et cū talis hebetudo ſeu groſſi/
ties intellectꝰ ꝓcederet ex naturali diſpoſitione
ſicut ſunt mētecapti ⁊ alij rudes ⁊ multū mate/
riales. vel ex infirmitate ſupueniēte q̄ alterat po
tentiā fantaſticā ⁊ mēoriā. ⁊ ſic reddit intelligē
tiam groſſaꝫ. pctm̄ nō eēt. Sed cū ꝓcedit tal' he/
betudo ex negligētia vel faſtidio ꝯſiderādi ſpūa/
lia ⁊ ſalutifera. tūc eſt pctm̄ mortale q̄n ex hꝰ red/
ditur ineptus ad cognoſcendū neceſſaria ad ſa/
lutem. al's veniale. Difficile tm̄ eſt ad intelligen
dū ip̄m pctm̄ p̄ciſe ꝑ ſe. Ex hoc tm̄ ꝙ aliq̄s ſit he/
bes circa ſpeculatiua theologie vel philoſophica
⁊ aſtrologica. nō curās de his nullū peccatū eſt.
ſi nō habet officiū qđ noticiā hoꝝ requirat. ⁊ ra/
tio eſt. q2 nō ſunt neceſſaria ad ſaluteꝫ. Et q̄uis
hebetudo mētis inueniatur cōmuni mō q̄ntum
ad eligibilia in oīi pc̄to. q2 pctm̄ obſcurat men
tem. Et puer. xiiij. dr̄. Errant q̄ opant̄ malum.
tm̄ ſpeciali mō ponit̄ hebetudo filia gule inq̄ntū
vꝫ ꝓpter fumoſitatē cibor ⁊ potuū pturbantes
caput obſcurat̄ ſeu ingroſſat̄ itelligētia. Hiero.
Galienꝰ in exhortatione medicine ait. Athletas
quoꝝ vita ⁊ ars ſagina eſt. nec viuere poſſe diu.
nec ſanos eē aīaſq3 ita nimio ſanguine ⁊ a dapi
bus q̄ſi luto inuolutas nihil tenue nihil celeſte
ſꝫ ſemp de carnibꝫ eructuare ⁊ de vētris ingluuie
cogitare. de ꝯſe. di. v. Ne tales. ſicut ecōtra abſti
nentia ꝯfert ad ſapiē ꝑceptionē. ſcđm illđ Eccleſ.
ij. Cogitaui i corde meo a vino abſtrahere carnē
meā vt animū meū transferrem ad ſapientiā.

Secunda filia .§. III.

gule dicitur inepta letitia q̄ inficit affectū ⁊ diſ
ſoluit. de qua dr̄ Job. xxi. Tenēt tympanū ⁊ ly/
ram gaudent ad ſonitū buccine. ⁊ in puncto ad
inferna deſcendūt. Quāuis aūt ſcđm Tho. ſe. ſe.
q. cxlviij. arti. vi. Letitia ꝯſequat̄ oē peccatū. et
maxime ꝙ ꝓcedit ex habitu inq̄ntū .ſ. malus le/
tatur de actu peccati vel fine. ſcđm illud. puer. ij.
Letant̄ cū male fecerint ⁊ exultant in rebꝫ peſſi/
mis. Tamen talis letitia nō eſt filia gule que ē
ſpeciale pctm̄. ſꝫ inepta letitia q̄ eſt vaga ⁊ incō/
poſita. ꝓcedens ex inordinata ſumptiōe cibi ⁊ po
tus. vn̄ vigor affectus animi reſoluitur ⁊ inani
ter hilareſcit. Vn̄ dicit̄. ij. Eſdre. iij. ꝙ vinū oēꝫ
mentē conuertit in ſecuritatē ⁊ iocunditatē cuꝫ
ſ. nimiū ſumit̄. Et ex hac ꝓcedit ⁊ ad hanc ordi/
nantur ſaltus. cantꝰ. tripudiū. ludus. hiſtriona/
tus actus. inſtrumentoꝝ diuerſoꝝ ſonitus. que
frequēter fiūt in fine ꝯuiuioꝝ. Vn̄. xxxij. Exo. di
citur ꝙ ſurrexit ppl's manducare ⁊ bibere. ⁊ ſur/
rexerunt ludere. i. ſolatiari ⁊ tripudiari ⁊ hmōi.
Vn̄ ⁊ .b. Tho. ſe. ſe. q. clxix. arti. iij. dicit ꝙ exceſ/
ſus in ludis. i. ſolacijs qui eſt contra virtutē eu
trapelie ſeu iocūditatis ptinet ad vitiuꝫ inepte

letitie qđ vtriq; peccatū eſt. q̄n q; mortale q̄n q; veniale. Pro cuius declaratiōe dicit idē ꝙ in omni eo qđ eſt dirigibile ſcdm rōem ſupfluum dicit qđ regulam rōis excedit. diminutū aūt aliqđ dicitur ſcdm ꝙ deficit a regula rōis. Ludicra aūt et iocoſa verba vel facta ſunt dirigibilia ſcdm rationē. Et iō ſupfluum in ludo dicit qđ excedit regulā ratiōis. Et hoc pōt eſſe dupliciter. Uno mō ex ipa ſpecie actionū que aſſumunt in ludo. qđ quidē genus ludi dicit ſcdm Tulliū eſſe illiberale. petulans. flagitioſum obſcenū q̄n .ſ. vtit aliquis cā ludi turpibus factis vel verbis vel his q̄ vergūt in nocumentū ꝓximi. que ſūt peccata mortalia. vt detrahere. deridere. ꝯtumeliari ꝛ hmōi. ꝛ ſic ludus ille erit peccatuz mortale ꝛ ſinepta letitia in hmōi actu vel aſpectu volūtaria ꝛ affectata. Unū ꝓuer. xiiij. ſup illud. Riſus dolore miſcebit. ꝛ extrema gaudij luctus occupat dicit glo. luctus perpetuus. Sed luctus perpetuus nō debetur niſi ꝓ mortali. Alio mō exceſſus pōt eſſe in ludo ſcdm defectuz debitarū circūſtantiaꝝ. puta cū aliqui vtūtur ludo vel locis vel tpibus indebitis. aut etiā pter cōuenientiā negocij vel pſone vt cū fierēt ludi theatrales in eccleſijs. vel tpe quadrageſimali qđ eſt tempus pnie. vel a pſonis eccl'iaſticis. Unū de cō. ſe. diſ. v. c. Non oportet. ꝛ c. pcedenti dicit ꝙ clerici nō debent intereſſe nuptijs vel ꝯuiuijs vbi ludi hmōi fiunt. Et hoc quidē pōt eſſe mortale ꝓpter vehementiā affectus q̄n videlz delectationē ludi p₂ponit delectatiōi dei ſeu mandatoꝝ obſeruationi. ita vt nō refugiat facere ꝯtra ꝑcepta dei vel eccl'ie vt ꝯſequat letitiā ſeu delectationē ludi viſi vel exerciti. alš erit veniale. cū .ſ. nō ita afficiuntur ꝙ vellent aliqđ ꝯtra deū cōmittere. Uitiū etiā tū eſt in defectu ludi ſcdm Tho. vbi ſupra art. iiij. q₂ ꝯtra rōem eſt vt aliquis ſe alijs oneroſum exhibeat duz ipe nihil delectabile exhibet. ꝛ delectationes alioꝝ moderatas impedit reprehendendo .ſ. vel ꝓhibendo vel fugiēdo. Illi g̃ in ludo deficiunt qui nec ridiculū aliqđ ipi dicūt ꝛ dicentibus moleſti ſunt q₂ .ſ. alioꝝ modicos ludos nō recipiunt. ꝛ hi dicunt aggreſtes. vt phūs dicit in iiij. ethicoꝝ. Minus tū vitiū defectus in ludo q̄ȝ exceſſus. vt phūs dicit etiā in .ij. ethicoꝝ. ꝙ pauci amici hn̄di ſunt ꝓpter delectationē. q₂ paꝝ delectationis ſufficit ad vitā quaſi ꝓ condimento. ſicut paꝝ ſalis ſufficit in cibo. Auſteritas aūt per quā aliqui nec alijs efferunt delectatiōes collocutionū. nec ab alijs recipiūt. que cōnumerantur ab Andronico inter virtutes nō excludit quidem oēs delectatiōes ſimpliciter. ſed ſuperfluas ꝛ inordinatas. De choreis dicetur in ca. ſe.

Tertia filia gu .§. IIII.

le que vitiat locutionem eſt multiloquiū ſeu loquacitas. de quo ꝓuer. x. In multiloquio nō deerit peccatū. Ex comeſtione. n. ꝛ potu inordinato cōmuniter ſequit loquacitas. Unū dicit Greg. in paſtorali. Niſi gule deditos immoderata loquacitas detineret. diues ille qui epulabat quotidie ſplendide. Luc. xvi. in lingua graui flāma non arderet. In huius figurā Egyptus que interptatur tenebre ſignificans gulā que facit intellectū tenebroſum ꝛ hebetē ꝑcuſſa fuit ranis que ſunt loquaces q̄ſi ſemꝑ garrulātes. ad innuenduz ꝙ vitium gule facit hoiem loquacē. Hoc aūt vitiū multuz nocet. Dicit. n. ꝓuer. xv. Lingua immoderata ꝯteret ſpūm. i. feruorē ꝛ deuotionē. Quilibet pōt hoc in ſeipſo experiri. q₂ ex loquacitate exhauritur oīs ſpūs deuotiōis. ꝛ cuz vult legere orare vel meditari occurrūt fantaſmata circa audita ꝛ dicta ꝛ interrūpunt attentionē. ꝛ ꝯſequenter feruorē impediūt. ſicut lebes ſuꝑ ignē niſi cooptat cooꝑculo n̄ facile feruet. q₂ calor euaporat. Et iō in figuraz dn̄s declarauit in veteri lege vas qđ cooꝑculum nō hēt eſſe immunduz ꝛ non coutendū. q₂ vz ſcdm Greg. Mens q̄ n̄ habet reſtrictionem locutiōis ꝛ cooꝑculum ſilentij. immūda efficitur corā deo. ꝛ hoc eſt qđ dicit Iac. apl'i. i. c. Si quis putat ſe religioſū eſſe. i. xpianū nō refrenans linguā ſuā. huius vana eſt religio. cōterit etiā lingua immoderata. i. loquax ſpūm. i. aufert ſpūm gratie. q₂ dū nō reſtringit os ab ocioſo ſermone ad criminalia deriuat. vt detractiones ſuſurrationes. ſubſannationes. ꝯtumelia ꝛ hmōi alia que mortalia ſunt. Sed ꝛ ipa ocioſa ꝟba de ſe venialia ſūt. diſponētia tū ad mortē aīe poſſent eſſe mortale peccatū. q̄n .ſ. in ꝯtemptum dei dicerent. vel in malū finē inducendi alios ad criminale. vel cū complacentia fruitiōis. i. tanta delectatione ꝙ ipam preponit mādatis dei vel eccleſie. Sed ꝛ ꝓpterea ſaluator dicit Math. xij. De omni verbo ocioſo qđ locuti fuerint hoīes reddent rōem de eo in die iudicij. Dicit aūt verbuz ocioſum ſcdm Greg. in moral. verbuz qđ caret neceſſitate vel iuſta vtilitate. Nec q̄ȝ. n. ocioſa ſunt que dicunt in emendo vel vendendo vel alijs exercitijs licitis inde querēdo victū ſuū vel gubernationē familie. Sed diebꝫ feſtiuis vel alijs diebus ſtando vel eundo cū amicis ſocijs. vel vicinis loquēdo diuerſas fabulas ꝛ truffas q̄n q; de guerris q̄n q; de palatinis vel nugis centinouellis ꝛ hmōi. illa ſunt ocioſa. Et vt dicit Ber. i li. de ꝯſideratione. Nuge in ore laicoꝝ ſunt nuge. in ore ſacerdotum ſunt blaſphemie. vtpote. quia os eoꝝ ꝯſecratū eſſe debet. ꝛ totū deo dedicatū. vñ egredi hn̄t illa potentiſſima verba. ꝛ ſanctiſſima ꝯſecrationis corpis ꝛ ſanguinis xpi ꝛ abſolutionis peccatoꝝ. Dicit aūt Hiero. Quotiens loquimur aut n̄ oportuno tpe. aut n̄ in oportuno loco aut nō vt ꝯuenit audientibꝫ. totiens ſermo malus ꝓcedit de ore nr̄o. qđ ꝓhibet apl's. Conſidere

mus ergo quid loquamur. qꝛ ꝓ omni verbo ocioſo reddituri ſumus rationē in die iudicij .xxij. q. v. Quotiens. De vitijs que procedūt a lingua habes ſupra in prima parte ti. ꝛ. c. ij.

Quarta filia gule .§. V

dicitur ſcurrilitas .i. iocularitas vel iocunditas q̄dam ſcḋm Tho. ſe. ſe. q. clxviij. arti. vi. ꝓueniēs ex defectu rōis. que ſicut nō pōt verba cohibere. ita non pōt cohibere geſtus exteriores. Unḋ glo. dicit. Scurrilitas .i. iocūditas. que riſum mouere ſolet. Et ſup eplās Pauli dicit idē Tho. ꝙ ſcurrilitas eſt verbū ioculatoriū quo aliqui volunt male placere alijs. Importat ḡ ſcurrilitas geſtuꝫ vel locutionē ꝑtinentē ad inhoneſtatē ſcḋm Tho. Et talia verba vel geſtus, ꝓut ordinanť ad mortalia vt ad luxuriā. ſunt mortalia. Dicit ideꝫ ſuper eplās Pauli tractans illud Ephe. v. Omnis immūdicia aut fornicatio aut ſtultiloquiuꝫ aut ſcurrilitas que ad rē ñ ꝑtinet nō noīetur ī vobiſ Et nō ſoluꝫ hoc eſt mortale qñ aliquid turpe q̄s facit aut dicit vt ꝓuocet ad luxuriā mētis vł corporis. ſed etiā cuꝫ ex q̄dam leuitate ꝛ ſolatio qñ ex illo aliquis induciť ad aliqḋ mortale. qꝛ ꝑ accidens ſcandalizat eum. Et qui occaſionē dāni dat danum quoqꝫ dediſſe videť. extra de iniu. ꝛ dam. c. Si culpa. Secus aūt eſſet qñ talia fieret inter virū ꝛ vxorem etiā ad ꝓuocandū ſe ad actū ꝯiugalem. Et hoc forte voluit notare aplš in eo ꝙ dicit Scurrilitas que ad rem nō ꝑtinet .i. ad actum ꝯiugalem. Unḋ ex hoc ꝙ vidit Abimelech Iſaac iocantem cū Rebecca opinatus eſt illā eſſe vxorem ſuā Gen. xx. Iſidorus aūt ponit ſcurrilitatem inter filias luxurie. Nec hoc eſt ꝯtrariū ei qḋ dictū eſt. qꝛ qñqꝫ a gula. qñqꝫ a luxuria ꝓcedit. Ex abundantia .n. cordis os loquiť Mat. xij. Et ideo luxurioſus ex laſciuia q̄ abundat in mente verba laſciua loquiť que ꝑtinent ad ſcurrilitatem. Et cū quis gule eſt dedit⁹ de leui etiā verba ꝛ geſtus turpes ꝓfert. Uentoſitates etiaꝫ ex ore vel ex ꝑte inferiori ſtudioſe emittere ſenſibiliter ob leuitatē ꝛ riſum ꝓuocandū ad ſcurrilitatem ꝑtinet ꝛ ad pctm̄. Secus ſi ex inaduertentia vel ex infirmitate cui aliter obuiari non pōt. ſeruata tñ modeſtia ꝓut fieri pōt. De verbiſ turpibꝫ ꝛ luxurioſis hēs ſupra in ti. v. de luxuria.

Quinta filia gu .§. VI.

le diciť immūdicia. que ſcḋm Tho. vbi ſupra pōt intelligi vel de q̄buſcunqꝫ ſuꝑfluitatibus vt de emiſſione ꝑ vomitū. ſcḋm illud Iſa. xxviij. Omnes menſe eoꝝ replete ſunt vomitu ſordiuꝫ. Et licet vtilis ſit vomit⁹ poſt ſuꝑfluam comeſtionē vł potationē. tñ vitioſum eſt ſubdere ſe huic neceſſitati ꝓpter immoderantiā cibi ꝛ potus ex delectatione gule. Si tñ non ex delectatione gule ſed ex cōſilio medicine comedit ad prouocandū vomituꝫ in remediū alicuius languoris abſqꝫ peccato eſt. Uidetur etiā ꝑtinere ad immūdiciam ꝙ aliquiſ comedat ſicut porcus ore inuncto manibꝫ lutulentis veſtes cibis deturpans. ꝙ aliqñ accidit ex nimia voracitate ꝛ auiditate ſumēdi cibuꝫ. Nō aūt phariſei diſcipulos reprehenderūt. qꝛ nō lauabant manus cū mādūcabant Mat. xv. nō eſt credendum ꝙ diſcipuli chriſti eſſent immūdi ꝛ immodeſti in comedendo. ſed qꝛ nō ita pluries lauabant man⁹ ſuas in eadē comeſtione ſicut phariſei faciebant dicit Marcus euāgeliſta ꝙ ſuperſtitioſum ꝛ vanū erat. hoc tñ faciebāt vt viderentur obſeruatores legis eo ꝙ dñs dicit Iſa. i. Lauamini mūdi eſtote. Sed dñs loquebať de lotione anīe a pctīs ꝛ mūdicia cordis nō corꝑis. vel etiā cū erant in via ꝛ nō hrēnt ita aptitudinē ad lauandum man⁹ nō curabant de hmōi lotiōe edocti a magiſtro eoꝝ ſummo. qꝛ nō lotis manibus manducare panē nō coinquinat hominem. Mat. xv. cū de ſe nō ſit peccatū Sed precipue ad immūdiciam ꝑtinet filiā gule pollutio corporis. qꝛ ex inordinata ſumptiōe cibi ꝛ potus corp⁹ patitur immūdiciam. vel in vigilia vel in ſomnis. vbi eſt aliqñ mortale pctm̄ qñ .ſ. in vigilia ꝛ voluntarie ꝓcurata ex ꝯtactu turpi vel ex cogitatione deliberata vel moroſa luxurie. De hac aplš ad Ephe. v. Omnis fornicator aut immūdus nō hꝫ hereditatē in regno xp̄i ꝛ dei. Nec hereditas ſcḋm Tho. ſup eplās eſt fruitio dei. que q̄dem ꝑfecta hētur in regno .i. in ſtatu glē non tñ totaliter. vt ſ. ſancti cōprehendant deū cognoſcendo ꝛ diligēdo q̄ntum cognoſcibilis ꝛ diligibilis eſt. ſic .n. ſolus ſeipſo fruitur deus. ꝛ qꝛ q̄ſi partialis eſt nō totalis. ideo dicit. non habet hereditatem in regno chriſti .i. ꝑteꝫ in illa fruitione. qḋ regnū dicitur chriſti. qꝛ ꝑ xp̄m habetur. Et hec immūdicia ꝑtinet ad mollitiem de q̄ ſupra dictuꝫ eſt. Sed vbi pollutio ſeu immūdicia in vigilia fit omnīo inuoluntaria ꝯtra intentionē nō eſt pctm̄. vt cū ꝓcedit ex infirmitate ſicut patiens fluxū ſeminis qui in lege veteri habebať immūdus. Leuiti. xv. vel etiam cū quis audiens ꝯfeſſionē in ea audit valde turpia. aut loquens cū mulieribꝫ ex cauſa honeſta. inde ſequitur pollutio carnis vel diſtillatio ſeminis aliqua ꝯtra voluntatē ꝛ intentiōeꝫ ſuam ex qualitate cōplexionis vel ꝑ violentiam ꝯtactus alterius ipſo ſemꝑ voluntate renitente. Unde Aug. Nemo impudice vtitur corpore niſi prius ſpūs ꝯcepta nequitia. Iteꝫ Iſidorus. Nō poteſt corrumpi corpus .ſ. vitioſe niſi prius animus corruptus fuerit. xxxij. q. vi. Quando autē accidit in ſomnis quomō ibi ꝯtingat peccatum in pollutione videndum eſt in ſe. §.

¶ Capitulum quintum de pollutione in ſomnis.

De pollutione no-
cturna ſeu eueniente in ſomnis ſi-
ue diurna ſiue nocturna vtrū ſit
peccatū. Nota ꝙ de ipa poſſumuſ
loqui tripliciter. Aut ſm ſeipaꝫ. Aut ſm cauſaꝫ
ſuā. Aut ſm ſequelā. Conſiderando ḡ ipam ſm
ſe pollutio nō eſt peccatū nec etiā veniale. Ratio
huiꝰ eſt ſm. b. Tho. ſ. ſ. q. cliiij. art. v. Oēne pecca-
tum dependet ex iudicio rōis. qꝛ etiā primi motꝰ
ſenſualitatis nō hñt ꝙ ſit peccatū niſi inqñtum
iudicio rōnis reprimi pñt. Et iō ſublato iudicio
rationis tollitꝰ ratio pctōꝝ. In dormiendo autē
homo nō habet iudiciū rōnis liberū. Nullus eñi
dormiens eſt qui nō intendat aliquibꝰ ſimilitu-
dinibus fantaſmatū velut rebus ipis. ⁊ ideo id
qđ agit homo dormiens cū nō habeat liberū iudi-
cium rōnis nō imputatur ei ad culpā. ſicut nec
id qđ agit furioſus aut amens. Hoc idē oſtendi-
tur ex autoritate Yſidori in li. ſniaꝝ dicētis. Nō
eſt peccatū qñ nolētes nocturnis imaginibꝰ illu-
dimur di. vi. Patet etiā idem ex verbis phi di-
centis in. i. ethicoꝝ ꝙ ſm dimidiū vite. i. ſomnū
non differt felix a miſero. nec ſtudioſus. i. virtuo-
ſus a vitioſo. ſed ſm peccatū differt virtuoſus a
vitioſo ſicut lux a tenebris. ḡ in ſomnis ſm ſe nō
poteſt accidere peccatum. Nec obſtat illud Job
xxxiij. p ſomniū in viſione nocturna qñ ſolet ſo-
por occupare hoīes ⁊ dormiūt in lecto tūc aperit
aures viroꝝ ⁊ erudiens inſtruit eos diſciplina. ſ.
inſtruens et increpans p reuelationē. Ex quibꝰ
verbis videtꝰ ꝙ in ſomnis poſſit homo agere ſm
rationē vel ꝯtra rationē qđ eſt bene agere vel pec-
care. alr̄s fruſtra repꝛehenderetꝰ vel inſtrueretꝰ. Naꝫ
vt rñdet. b. Tho. vbi ſupra apprehenſio rationiſ
nō ita impeditꝰ in ſomnis ſicut iudiciuꝫ eius qđ
perficitur p ꝯuerſionē eius ad ſenſibilia que ſūt
prima principia cognitiōis humane. et iō nihil
prohibet hoīeꝫ aliquid de nouo apprehendere
ſm ſe in dormiendo vel ex ipis reliquijs precedē-
tium cogitationuꝫ ⁊ fantaſmatibꝰ oblatis. vel ex
reuelatione diuina vel ex immiſſione angeli bo-
ni vel mali. Sed iudiciū ipius rōis impeditur
et ideo peccare nō pōt in ſomnis. hec. b. Tho. Et
nota ꝙ ꝗuis pollutio nocturna in ſe nō ſit pecca-
tum ratiōe iam dicta. dare tñ opam ſtudioſe ad
hunc finē puta p nimiā comeſtionē ⁊ potū vt ſe-
quatur pollutio. etiā ſi faceret nō ob delectatōem
ſed ad alleuiationē nature ⁊ ſanitatē eſſet morta-
le. ſicut ſi quis in vigilia voluntarie ſe pollueret
ob ſanitatem ſolū. nō excuſaretꝰ a mortali. qꝛ fa-
cit directe ꝯtra finem intentū a natura qui non
eſt alius in emiſſione ſeminis volūtaria niſi ge-
neratio. que p illum modū ſequi nō poteſt. Sed
appetere habere pollutionē ꝓpter alleuiationē na-
ture tantū ſine peccato. i. ſine hoc ꝙ det operā ſed
via naturali nō eſt peccatū. Similiter ſi quis co-
medit nimis vel nimis calida ex quo dubitat ſi-
bi ex hoc ſequi pollutionē in ſomnis. qꝛ alr̄ exptꝰ
eſt hmōi. non tñ ꝓpter hoc illa ſumit ſed vt ſatiſ-
faciat gule nō ꝓpter hoc eſt mortale. Conſide-
rando aūt pollutionē nocturnā ſm cām ſuā tūc
pōt ibi eſſe peccatū. nō in ſe ſed in ipa cā. Pro cu-
ius declaratiōe dicit. b. Tho. ſe. ſe. vbi ſupra ꝙ tri-
plex poteſt eſſe cauſa hmōi pollutionis.

Prima cauſa corporalis.
Scđa cauſa interior animalis.
Tertia cauſa extrinſeca ſpiritualis.

Quantū ad cauſam corpalem cū humor ſemina-
lis ſupabundat in corpe. vel cū facta eſt humoriſ
reſolutio p nimiā calefactionē ſeu p aliā quācū-
qꝫ cōmotionē ſomniat dormiens ea q̄ ptinēt ad
hmōi expulſionē humoris ſupabundantie vl' re-
ſoluti. ſicut ⁊ accidit qñ natura grauatꝰ ex aliqua
ſupfluitate alia. ita ꝙ qñqꝫ formantꝰ in imagīe
fantaſmata ptinētia ad emiſſionē taliū ſupflui-
tatum. Si igitꝰ ſupabundātia humoris ſit ex cā
culpabili. puta ex ſupfluitate cibi ⁊ potus. tunc
nocturna pollutio habet rationeꝫ culpe ex cā ſua
non in ſe. Sed ſi talis ſupabundantia vel reſo-
lutio talis humoris nō ſit ex cauſa culpabili nō
eſt culpa etiā in cauſa ſua. Scđa cauſa pollu-
tionis pōt eſſe interior aīalis. puta cū ex cogita-
tione precedenti ꝯtingit aliqueꝫ dormientē pol-
lui. Cogitatio aūt que in vigilia preceſſit qñqꝫ
eſt pure ſpeculatiua. puta cū aliquis cauſa diſpu-
tationis cogitat de peccatis carnalibꝰ. qñqꝫ eſt cū
aliqua affectione vel ꝯcupīe vel horroris. Cōtin-
git aūt ꝙ magis pollutio nocturna ſequitꝰ ex co-
gitatione carnalium vitiorum qꝫ ex cogitatio-
ne aliarum delectationum. quia ex hoc remanet
quoddam veſtigiū ex inclinatione in aīa. ita ꝙ
dormiens facilius inducitꝰ in ſua imaginatione
ad aſſentiendū actibꝰ ex q̄bus ſequitꝰ pollutio. et
ſic habet rationē culpe ex pte cauſe ſue. cū. ſ. cogi-
tatio p̄cedens fuit cū delectatione ſenſuali. fuit
ibi veniale. mortale aūt ſi fuiſſet cū deliberatiuo
ꝯſenſu. Sed ſi cogitatio p̄cedens carnaliū actu-
um fuit pure ſpeculatiua vel cū horrore ⁊ diſpli-
centia tūc pollutio inde ſequens nō habet rōneꝫ
culpe etiā venialis nec in ſe nec in cauſa ſua.
Tertia vero cauſa eſt ſpūalis ⁊ extrinſeca. cuꝫ. ſ.
opatione demonis cōmouentur fantaſmata dor-
mientis in ordine ad talem effectū. Et hoc q̄deꝫ
qñqꝫ eſt cū peccato p̄cedenti. ſ. negligentia pre-
parandi ſe ꝯtra demonū illuſiones. Vnđ et in ſe-
ro in cōpletorio cantatꝰ. hoſtemqꝫ noſtrū compri-
me ne polluātur corpa. Qñqꝫ ꝓuenit hoc abſqꝫ
culpa hoīs ex ſola nequicia demonis. Sicut i
collationibꝰ patrū legitur de quodam qui ſemp
diebus feſtiuis patiebatur pollutioneꝫ hoc dia-
bolo ꝓcurante vt impediret eū a ſacra cōmunio-

ne. Nunq̄ ergo pollutio in ſe eſt peccatum ſed aliq̄ñ effectus precedentis peccati. cū .ſ. culpa eſt in cauſa ſua. Ad quod facit qđ dicit̄ diſ. vi. c. Teſtamentū. ⁊ c. ſe. ¶ Conſiderando aūt pollutionem in ſomnis q̄ntū ad ſeq̄lam eius. i. q̄ntuꝫ ad id qđ ſequit̄ poſt eam. ſic pōt ibi eſſe peccatū mortale vel veniale vel nullum. Solet. n. aliq̄ñ poſt pollutionem ⁊ precipue illam q̄ incipit in ſomno ⁊ terminat̄ in vigilia exurgere quedā complacentia. ⁊ ſiquidē illa complacentia ſit de pollutione habita ratione alleuiatiōis. vt ſic melius ſeruiat deo magis liber a ſtimulis carnis. vel etiam ratione exoneratōis nature quā ſentiebat grauatam ⁊ inde alleuiatam. ⁊ nō rōe alicui⁹ delectationis nō credit̄ eſſe peccatū. Sed ſi illa delectatio quam aliquo modo habebat ſenſualitas in ip̄a pollutione dormiendo excitato a ſomno placet ſubito. vel repente ita q̄ illi delectationi ex deliberatione nō ꝯſentit ſic eſt veniale nō quidē ratiōe pollutionis ſed rōe delectatiōis facte in vigilia. Si vero excitato plene a ſomno nō ſolū repente ſed deliberate delectatiōni aſſentit. ita q̄ etiā placeret ſi haberet vas debitū receptioni talis materie extra matrimoniū. vel cū appetitu futuri coitus. tūc eſt mortale. nō quidē ip̄a pollutio initiata in ſomno ⁊ terminata in vigilia qđ iam p̄ceſſit. ſ; ꝑpter nouū deliberatū ꝯſenſuꝫ habitū poſt pollutionē. Hec Alex in ſcđa pte ſumme. q. xxi. Quando aūt pollutio impediat celebrationem vel cōmunionē habes in tertia pte ti. xiiij.

¶ Capitulum ſextum de Choreis.

De choreiſ que pertinent

De choreiſ que pertinent ad ineptam letitiam filiaꝫ gule ⁊ in conuiuijs frequentant̄ q̄ñ ibi ſit peccatuꝫ ⁊ q̄ntum. Nota q̄ Al. in. iiij. diſ. xvi. ſic ait. Chorea ⁊ hmōi ludi ſiue fiant cantu ſiue muſicis ſ̄m ſe nō ſunt mali. q̄2 pn̄t bene fieri aliq̄ñ. ſed triplici ex cauſa pn̄t fieri mali ex circumſtantia. quarū vna. ⁊ precipua eſt mala intentio. vt q̄ñ fiunt ad oſtendendū vel prouocanduꝫ libidinem ſicut fere modo omnes exercent. Et ideo eccleſiaſtice pſone talia depoſuerūt. q̄2 etiā in ſignis gaudij nō eſt cōmunicandū cū peccatorib⁹ Alia cauſa eſt q̄ñ nō fiunt ſuo tpe. vt tpe triſtitie puta quadrageſime ⁊ hmōi. q̄2 ſicut Eccle. xxij. dicit̄. Muſica in luctu importuna narratio. Et hoc modo interdicitur penitenti ne ſit in ludis. q̄2 dum penitet tp̄us ē flendi. Caueat ſibi penitens a ludis ⁊ ſpectacul' inquit Aug. Tertia cā eſt ſumpta ex officio pſone ſicut clericis. interdicitur venatio ⁊ alij ludi. q̄2 in ſortē dn̄i electi alijs exercitijs debent occupari. Puto aūt inquit idē q̄ quinq̄ ꝯcurrentibus ad choream nō ſit reprehenſibilis. ¶ Primo. ſ. q̄ ſit tpe debito vt tēpore gaudij. ſ. in nuptijs vel tpe victorie. vel liberationis hominis vel patrie. vel in aduentu amici de terra longinqua. ¶ Scđo q̄ ſit cuꝫ honeſtis perſonis de quib⁹ nō ſit mali preſumptio. vt cuꝫ lecatoribus ⁊ lecatricib⁹. ¶ Tertio q̄ fiant a pſonis ſecularib⁹. Nā monialib⁹ ⁊ monachis ⁊ clericis ꝑpter qđ debent in alijs ocupari omnē choream. puto illicitā. ¶ Quarto q̄ honeſto modo fiant nō geſticulationib⁹ nimijs inhoneſtiſ ⁊ inordinatis. ¶ Quinto q̄ cantus vel muſica excitans in his nō ſit de illicitis ſed de morib⁹ vel de deo. De melodia nō eſt curandū. q̄2 in talib⁹ neceſſe eſt fieri melodiam leueꝫ que aliq̄liter exprimat modū chorei ſandi. hec Al. ¶ Eſt aūt peccatū mortale hoc ſ̄m guil'. q̄ñ fiunt choree ad incitandum ſe vel alios ad libidinē extra m̄rimoniū Similiter ſ̄m ip̄m ſi ducant̄ ſeu fiant ex ꝯſuetudine etiā ſine corrupta intentiōe. cū adeo prouocent ad libidinē q̄ dicit Hiero. q̄ nō credit viro ſi dicat ſe illeſum euaſiſſe a ſpectaculis talium. Hoc aūt videt̄ ſic intelligendū q̄ñ fieret ita inordinato affectu. ⁊ indifferēter q̄ etiā ſi ſcirent tales vel ꝯſiderarēt aliquos inde ad libidinē trahi ⁊ ꝯcupiſcentiā malam vel ab eccleſie ꝓhiberi. adhuc tñ eis vterent̄. Q̄ fiant choree in eccleſijs vt ꝯſueuit fieri in eccleſijs ruralib⁹ in ſolēnitatib⁹ earū cū hoc in notabilem vergat irreuerentiā dei videt̄ eſſe magis mortale q̄ꝫ veniale. Similiter cū fiunt a clericis. vel religioſis cū monialib⁹ vel ſecularib⁹. cū hoc ſit in magnū ſcandalū alioruꝫ ⁊ periculū ⁊ ruinam ip̄oꝝ. Cuꝫ aūt a clericis vel religioſis fit inter ſe nō in p̄ntia laicoꝝ ex q̄dam ſolatio. ⁊ ſi leuitate non tamen mortale.

De choreizanti §. I.

De choreizantibus pōt moraliter exponi illud ps. xcvi. Inflāmabit in circūitu inimicos eius ignis. ſ. a deo ꝓcedens inflāmabit. ⁊ nō comburēdo ſeu ꝯſumēdo. ſed affligendo grauiſſime inimicos dei. i. peccatores qui nō diligūt deū nec ſeruant mandata eius. ſed ꝯtrariant̄ voluntati eius rebellantes ſe ei qui ambulant in circūitu. Iuxta illud qđ ps. alibi ait. In circūitu impij ambulant de terrenis ad terrena ſe reuoluentes continue donec cadant affectu. ⁊ ope procedant. vel in circūitu. i. in choreis ſe exercentes vbi fiunt circūitus multi.
Ubi tria tanguntur.
Primo ponit intenſum cruciatum ibi. inflammabit.
Secundo adijcit apprehenſum tripudiatum ibi in circumitu.
Tertio innuit expſſum reatū ibi. inimicos eius

Et quia pena cul §. II.

Et quia pena culpe reſpondet. ⁊ ꝑpter eā infligit̄. Incipiatur a. ij. vbi notat̄ culpa. et ſpecialis culpa cū dicit̄ in circūitu. ſ. ambulantes. Tripudiatus ſeu chorea eſt

quidam circuitus vt pȝ ad ſenſum. de vno.n.lo
co mouentur choreizantes ⁊ diſcurrẽtes cito ad
eundem redeũt hoc frequẽtantes. Iſtud aũt eſt
iter diaboli.ipſe circuit. Vñ interrogatus a deo
vnde veniret.rñdit. Circuiui terraȝ ⁊ ꝑambula/
eam. Job.i. Et.i.Pe.v. Aduerſarius veſter dia
bolus tanꝗ̃ leo rugiens circuit querens quẽ de/
uoret. Qui ḡ tripudiant cuȝ faciant iter diaboli
cũ eo ſe reperient in termino inferni. Inflãma/
bit in circuitu.ſ.eũtes. Non ſolũ autẽ ſequũtur
tripudiantes iter diaboli.quiuimo diabolus ipe
inſidens eis vt ſeſſor equo ducit eos.quod pul/
cre oñdit Jo.apoc.ix.vbi dicit ꝙ de puteo abyſſi
quẽ vidit aſcendit fumus fornacis magne ⁊ ob/
ſcuratꝰ eſt ſol ⁊ aer.⁊ de putei fumo aſcenderũt
locuſte ſuꝑ terram. Et haꝝ ſilitudinẽ ponens di
cit ꝙ locuſte iſte erant ſiles equis paratis ad p̄li
um.et ſuꝑ capita eoꝝ tanꝗ̃ corone ſimiles auro
⁊ facies eaꝝ tanꝗ̃ facies hoĩm ⁊ habebant capil/
los ſicut capillos mulieꝝ.⁊ dentes eaꝝ ſicut den
tes leonũ.⁊ habebant loricas ferreas ⁊ vox alarũ
ſuarũ ſicut vox curruũ ⁊ equoꝝ multoꝝ curren/
tium in bellũ.⁊ habebant caudas ſiles ſcorpioni
bus.et aculei erant in caudis earũ ⁊ ptās eaꝝ no
cere hoibus menſibꝫ.v.⁊ hẽbant ſuꝑ ſe regeȝ an
gelum abyſſi cui nomen hebraice.abadon latine
exterminans. Notate verba ſingula.ſignate my
ſteria. Locuſte iſte ſunt mulieres choreizantes.
Puteus abyſſi vñ iſte aſcendũt eſt profunditas
inferni.vñ ſuggerit̃ tale exercitiuȝ choreizandi a
demonibꝫ. Fumus fornacis magne cum quo ex
eunt locuſte de puteo eſt incitamentũ ⁊ ſignum
magne ꝯcupiſcentie ⁊ laſciuie vñ ortuȝ hñt cho/
ree ⁊ cũ qua fiunt. Et hic fumꝰ obſcurat ſolẽ ⁊ ae
rem.i.ꝯcupiā obtenebrat viros etiã ſapiẽtes ⁊ do
ctores.⁊ aerẽ.i.ꝯtemplatiuos ⁊ ſpūales hoīes.vt
pȝ in Dauid Salomone et in vitaſpatrum ꝑ
plura exempla. Hec aſcendũt ſuꝑ terraȝ.ſ.chorei
zantes diſcurrendo ſicut locuſte ſaltantes. Et ſi
cut locuſte regẽ nõ hñt vt dr̃ ꝓuer.penul.vñ in/
ordinate incedũt.ita tales rõem nõ hñt regentẽ
eas ſed vt bruta aĩalia hincinde leuitate diſcur/
runt. Et ſicut locuſte quibꝫ plagata fuit egyptꝰ
nihil viride deliquerũt ſuꝑ terram.ſed totũ cor/
roſerunt.vt pȝ Exo.x. Ita iſte hmõi vanitatem
tripudiorũ viriditatẽ boni ꝓpoſiti qḋ eſt in hoi/
bus auferũt in laſciuiã inclinãtes. Qualiter au
tem ſint ornate iſte locuſte vñ magis excitant cõ
cupiſcentiã hoĩm declarat dũ ſequit̃. Q2 erant ſi
miles equis paratis ad bellũ. Sicut hoies vtũ/
tur equis falleratis ad impugnandũ inimicos.
Ita demones vtunt̃ mulieribꝫ ornatis ad expu
gnandũ ſeruos dei qui ſunt inimici demonũ. Et
ſicut equus odorat procul bellũ Job.xxix.⁊ ap/
petit currere ad campũ. Ita vane mulieres inq̄/
runt de locis vbi poſſint oſtẽtari ⁊ currũt ad ta/
lia loca in quibꝫ diabolus deijciat ⁊ ꝓſternat mł/
tos gladio concupiẽ. Corone in capite ſiles auro
ſunt mitre balthea ſeu ſerta q̄ portant in capitibꝫ
deaurata vel gẽmata cũ magna ſuꝑbia q̄ ſunt ſi/
gna triũphoꝝ quos diabolus hȝ de ſeruis dei ꝑ
eas. Sȝ vt dr̃ Iſa.xxviij. Ve corone ſuꝑbie. Ad
hanc cõprimendã rex celorũ dñs ieſus ꝑmiſit ſe
in deriſum ⁊ penã ſpinis coronari. Facies earũ
nõ dicit eſſe facies hoĩm.ſed tanꝗ̃ hoĩm qḋ dici
tur ꝓpter fucos. Exterminãt.n.facies ſuas vt di
citur Mat.vi.i.extra termĩos naturales trahũt
dum.ſ.cũ ſint nigre vel crocei coloris ꝑ ceruſam
⁊ purpureũ colorẽ picte apparent albe et rubicũ/
de. Vñ ſicut larue.i.malchare nõ dicũtur facies
ſed tanꝗ̃ facies hoĩm.ſic et ille q2 ſub coloribus
additis latent facies ꝓprie naturales. Sed qua
fiducia inquit Hiero.erigit ad celos vultũ quẽ
conditor nõ agnoſcit? De capillis etiaȝ dicit ꝙ
habebant q̄ſi capillos mulieꝝ et hoc ꝓpter capil/
los aliarũ appoſitos.vel ſericum politũ ad ſimi/
litudinẽ capillorũ. Non.n.ſunt capilli mulierũ
illaꝝ a quibꝫ abſciſſi ſunt nec eaꝝ que deferũt cũ
appoſiti ſunt ⁊ ad placitũ deponũt̃. Et miruȝ eſt
ꝙ cũ mulieres ſint multũ timide quõ non expa/
ueſcunt portare capillos mortuarũ. Sȝ vanitas
vel potius diabolus aſſecurat eas. ḡ valde debẽt
metuere ne ſicut Abſalon capillis ſuis quos nu
triebat ad magnã vanitatẽ ſuſpenſus remanſit
ad arborem.vñ ⁊ mortuus eſt.ſic ipe ſuſpendant̃
in inferno. Dentes eaꝝ quos dicit Jo.eſſe leo/
num.ſignificat earũ crudelitatẽ ⁊ inſatiabilitatẽ
Sicut.n.leo eſt aĩal rapax quaſi inſatiabile ſic
mulieres vane rapiũt a viris ſuis oculte.vel ab
amatoribꝫ ſi ſunt inhoneſte nunꝗ̃ cõtentant̃ de
veſtibꝫ et ornamẽtis ſi vident vicinã.vel propin/
quã hr̃e ornamentũ qḋ ipe nõ gerant adeo infe
ſtant viros ꝙ vix p̄ñt viuere cũ eis. Et ita crude
les ſunt ꝙ ⁊ ſi debita hẽant viri et ſatis laborent
viuere volũt eis fieri ſiles etiã ſi deberent ad vſu
ram accipe vel vſuras exigere. Sed ne reſpicias
in mulierẽ multiuolaȝ Eccle.ix.dicit̃. Lorice fer
ree quas hẽbant iſte locuſte.ſignificant incorri/
gibilitatem eaꝝ. Sicut.n.in lorica vna mallea nõ
ſeꝑatur ab altera. Ita in hmõi vna vanitas con
ſueta vnũ ornamentũ ſolitũ dimittere nolũt Et
ſi aliqñ ad predicationẽ alicuiꝰ vel admonitiõeȝ
ꝯfeſſoris dimittunt aliqḋ ꝗ̃citius p̄ñt reuertun
tur ad priſtina. Canis reuerſus ad vomitum.ij.
Pe.ij. Vox alaꝝ ipaꝝ ſicut vox curruũ ⁊ equoꝝ
Ale locuſtarũ ſunt brachia extenſa in choreis vł
velocitas in diſcurrendo. Vox eſt cantus riſus ⁊
rumor ſaltus et deriſiones.qui ſentitur in hmõi
Et ſicut exercitus magnus ſolo tumultu aliqñ
hoſtes fugat ⁊ vicit.et clamore ſuo aues in terrã
cadere facit.ita exercitus choreaꝝ ductus a dia/
bolo vincit bonos viros.⁊ hñtes pennas virtutũ

in terram affectum. ſ. carnalium cadere facit. q̄a
aliq̄ñ quadam curioſitate ducti ad aſpiciendũ
ad deſideria carnalia dilabunt̃. Caude ſcorpio-
num in ipĩs cũ aculeis ſunt. vel ad literam, cau-
de prolixe veſtimentorũ. vbi eſt venenum peccati
prodigalitatis. ⁊ ambitionis qui affliget aĩas
earũ. vel cauda eſt finis talis opis ĩ quo nil rema
net niſi remorſus ꝯſcientie que pungit̃ de tanto
ſcelere ⁊ amiſſo tp̃e. Poteſtas earũ ad nocendũ
dicitur eſſe p. v. menſes. qꝛ cõiter a paſca vſq; ad
medium autũni fieri ſolẽt. Sicut reges ⁊ prin-
cipes tali tp̃e ſolent ad bella ꝓcedere vſq; ad me
dium autũni vt ꝯſument ⁊ auferant hoſtibus q̄
hyeme laborando acquiſierũt. Ita diabol⁹ poſt
paſca immediate ꝯgregat exercitus choreaꝝ vt
q̄d ꝯgregauerunt ⁊ acquiſierũt fideles in aduẽ-
tu et quadrageſima meritoꝝ p oñões. ieiunia. cõ
muniõné. ꝯfeſſionẽ ⁊ hmõi. totũ faciat perdere
p opus choreaꝝ. Rex abyſſi qui eſt ſup locuſtas
eas ducens. eſt diabolus qui ⁊ exterminator dicit̃
qꝛ hic eſt finis hui⁹ inuentõis ⁊ opis extermina
re aĩas. i. extra termĩos paradiſi eijcere. Hiero.
Memento ſemp q paradiſi colonũ mĺr de para
diſo eiecit. Et ſic ptʒ ꝓpoſitũ vʒ q diabolus ẽ du
ctor choreizantiũ. et ſicut eius iter eſt circũitus.
ita in circũitu facit diſcurrere choreizantes. Sʒ
inflammabit deus in circũitu. ſ. ambulantes.

In tertia parte .§. III.

oſtendit̃ reatus hmõi actus tripudiandi cũ dici
tur Inimicos eius. Inimici ei⁹. ſ. dei ſunt q̄ am
bulant in circũitu. Nil facit hoĩem inimicũ dei
niſi mortale peccatũ. hoc. n. tollit amiciciã ⁊ cha-
ritatem dei. ⁊ ponit inimiciciã. Iſa. lix. Iniq̄ta-
tes vr̃e diuiſerũt inter vos ⁊ deũ vr̃m. i. diuiſio-
nem ⁊ inimiciciã fecerunt. Et Iac. in cano. ſua
iiij. c. Qui voluerit eſſe amic⁹ huius ſeculi ini-
micus ꝯſtituet̃ dei. Amicus mũdi eſt qui amat
pompas. laſciuias. ſupbiam. vanã glãm. et qui
vult placere hoĩbus in peccatis. que oĩa repiunt̃
in choreis. et iõ per eas efficitur quis inimic⁹ dei
Inflãmabit in circũitu ambulãtes qui. ſ. ex hoc
ſunt inimici dei. In huius figurã eſt q Iohan
ni baptiſte ad tripudiatũ ſaltatricis filie Hero-
dis in ꝯſpectu conuiuantiũ fuit ſibi amputatũ
caput. Mat. xiiij. Sic p choreas ⁊ ſaltus tripudi
orum que fiunt in ꝯuiuijs auferet̃ caput iohãni.
qui interp̃tatur in quo eſt grã. inq̄ntũ videlicet
hõs grãʒ exercens vel videns ea p q̄ in praua de-
ſideria incurrit. vel p occaſiones pctõꝝ quas ad-
miſerat eã perdit. Vñ Aug. dicit q melius ẽ di-
ebus dñicis arare vel fodere q̄ʒ choreas ducere.
Sed certũ eſt q arare vel fodere in diebus feſti
uis ex hoc amitteret̃ grã dei ⁊ efficeret̃ aliq̄s ini-
micus dei. Mulier vt dicit Origenes eſt arma
diaboli caput peccati. expulſio paradiſi. Et aliq̄ñ
diabolus bellat cum hoĩe per aſpectum mulierũ.
aliq̄ñ per auditũ vocis mulierum. aliq̄ñ p tactũ
in choreis. aliq̄ñ p omnes iſtos modos ſimul bel
lat cum hoĩe. Nam ibi vident̃ totaliter cũ ſuis
ornatibꝫ. ibi audiunt̃ in ſuis cantibus ⁊ chachi
nis ⁊ locutionibꝫ et manu tangunt̃. et iõ ibi dia-
bolus fortiter pugnat ⁊ vincit. Non mirũ ſi cho
reizantes ſunt inimici dei cũ faciant ꝯtra omnia
mandata dei ⁊ ſacramẽta que ſunt medicine dei
Nam ꝯtra baptiſmũ militant. qꝛ cum in baptiſ-
mo p patrinũ tenentẽ ad baptiſmũ ꝓmiſerit re-
nunciare diabolo ⁊ pompis eius. p choreas pro-
miſſionẽ frangunt ſequẽtes diabolũ ⁊ pompã
eius ⁊ opa. Contra ſacramentũ confirmationis
qꝛ cum in ipõ ſuſceperunt ſignũ crucis in ſignũ
q ſunt redempti ſanguine xp̄i effuſo ĩ cruce. ipĩ
ſibi imponunt in capite ſignũ diaboli ornamen
tum. ſ. varium diabolica inſtigatione. Cõtra ſa-
cramẽtum ordinis. qꝛ cum ordinentur clerici ad
cantandum officiũ ⁊ verba dei ⁊ precipue in fe-
ſtis ad ꝯſolationẽ ſpũalem ppl̃i. ipĩ officiant ĩ ec
cleſia diaboli que eſt locus vanitatis vt in thea-
tris ⁊ plateis cantando cantilenas vbi ſũt verba
diaboli. i. amoris carnal̃ ⁊ verba diaboli vana et
turpia p que auertunt plurimos a veſpis ⁊ p̄di
cationibꝫ. Cõtra ſacr̃m mr̃imonij. qꝛ multa ma-
la deſideria ꝯcipiunt̃ ꝯtra fidem datã ibidẽ nõ
ꝯtentus vxore ſua. Contra ſacr̃m penitẽtie. qꝛ to
tam cõpunctionẽ ⁊ contritionẽ euacuant ĩ hmõi
vanitatibꝫ quam ſibi in quadrageſima acquiſie
runt. Contra ſacr̃m eucharĩſtie. qꝛ cum ſuſcepe-
rint xp̄m in cõione paſcali ipm̃ eijciunt extra ci-
uitatem aĩe ad crucifigendũ ipm̃ in ſua cõuer
ſatione mundana. Cõtra extremã vnctionẽ. qꝛ
pedes qui vncti ſunt oleo ſancto quo ad illos q̄
eam receperũt vñ ⁊ quaſi cõſecrati ſunt deo eos
mouent ad offenſam dei. Non ſolũ autẽ chorei-
zantes efficiunt̃ inimici dei ſʒ ⁊ oĩm ſctõꝝ. Nam
in feſtis oĩm ſctõꝝ eas exercent ⁊ q̄nto feſtum eſt
ſolennius tanto magis his vacant. Nullũ ergo
ſanctorũ interceſſorẽ hr̃e poterunt in futuro iu-
dicio cum oẽs offenderint. Vñ ⁊ Grego. in. iiij.
dialogorũ narrat de quadam puella dicta muſa.
cui de nocte apparens virgo Maria cum magno
comitatu virginũ puellarum que albis erãt in-
dute. cum q̄bus cum Muſa affectaret aſſociari
et cum eis eſſe. dixit ſibi virgo Maria q ſi vellet
cũ eis eſſe abſtineret deinceps ab omni leuitate
⁊ riſibus ⁊ iocis vt tripudiatu. ſaltu. cantu. ⁊ hu
iuſmõi. Iſti ſunt ioci puellaꝝ. ⁊ ſic in die. xxx. ve
niret p ea. q̄d cum puella ageret ⁊ parentes mira-
rentur de tanta cõpunctione ſeu cõpoſitõe ⁊ mu
tatione eius ⁊ interrogarent cãm. ipſa expoſuit il
lis viſionem ⁊ ꝓmiſſionem ſibi factam a virgĩe
Maria. quod impletum eſt. Nam. xxv. die febre
correpta. in. xxx. poſtea apparente virgine ipſa cũ

puellarum multitudine egrotanti cepit clama-
re. Ecce dña venio. Ecce venio. Sicqꝫ inter hec
verba ſpũm reddidit ⁊ cũ illis ſctis virginibus
ad paradiſum aſcendit. Sicut ḡ non potuit illa
muſa aſſociari ſctis niſi abſtineret ab hmõi iociſ
⁊ vanitatibꝫ. qꝛ tales ſunt inimici dei ⁊ ſctõꝝ
ita nec choꝛeizantes niſi hmõi dimittant. Qui
autem nõ aſſociantur ſanctis. cũ demonijs opoꝛ
tet aſſociari. ⁊ hoc in vltimo notatur.

Demũ pro pri §. IIII

mo ſciendũ eſt ꝙ iſtos ꝑ choꝛeas in circũitu diſ-
currentes ⁊ inimicos dei ⁊ ſctõꝝ ſe facientes de-
us inflammabit. i. in flãmam ignis infernal' ꝓ-
ijciet. vbi faciunt tripudiũ ⁊ circũituꝫ de quo di
cit Iob. xxiiij. Tranſibunt ab aquis niuiuꝫ ad
caloꝛem nimiũ ⁊ econtra. ſ. a caloꝛe nimio ad a-
quas niuium frigidiſſimas. Ecce circũitus ꝯti-
nuus inferni. Et hoc eſt quod dñs repromittit
ꝑ hmõi actibus ꝑ Ezech. xxv. dicens tripudian-
ti. pro eo ꝙ plauſiſti manibꝫ ⁊ percuſſiſti pede et
gauiſa es ex toto affectu ſuꝑ terraꝫ iſrael. Idcir-
co. ecce ego extendam manũ meã ſuꝑ te ⁊ tradaꝫ
te in direptionẽ. ⁊ interficiam te. ſ. moꝛte eterna
In huiꝰ figurã legitur Exo. xxxij. ꝙ cũ Moiſes
deſcendiſſet de monte cũ tabulis. x. preceptoꝛuꝫ ⁊
appꝛopinquans ad caſtra populi iſrael. vidiſſet
choꝛos. i. tripudiatus et vitulũ aureũ fabricatũ
ante quẽ choꝛeizabant iratus ira ꝑ zelum cõfre-
git illas tabulas reputans indignũ margaritas
verboꝝ dei ponere ante poꝛcos. ⁊ aſſumptis ſecũ
leuitis interfecit. 23000. ex illis qui choꝛeas du
cebant ante vitulum. Vitulus aũt eſt anĩal la-
ſciuum vñ innuitur ꝙ choꝛee deſeruiũt laſciuie.
Et ſicut illi occiſi ſunt coꝛpaliter a Moiſe legiſla
toꝛe. ita choꝛeizantes a xpõ datoꝛe legis euange-
lice in igne occidentur. i. cruciabũtur. Inflãma
bit inquit ps. in circũitu inimicos eius. Sicut
ignis eſt inter oĩa elementa maxime actiuus.
ita illi qui inflãmabunť illo igne maxime cruci
abuntur. Hic. n. ignis dicit Aug. ⁊ ſi eternus ñ
ſit miro modo eſt grauis. Excedit. n. omnẽ penã
quam paſſus eſt aliquis in hac vita. Nunqꝫ in
carne tanta inuẽta eſt pena. Licet mirabilia paſ-
ſi ſunt martyres toꝛmenta. ⁊ multi nequiter q̃n
ta ſepe ſuſtinuerunt ſupplicia. de peni. diſ. vij. ca.
vlti. Inflãmat autẽ ⁊ vrit nõ conſumendo nec
aĩam que immoꝛtalis eſt nec poſtea coꝛpus. ſed
cruciando ſuꝑnaturali modo vt inſtrumentũ di
uine iuſticie. Sicut etiã ſalamãdra viuit ĩ igne
⁊ nõ conſumitur ⁊ certi vermes viuunt in aqua
bullienti cuiuſdam fontis ⁊ inde educti moriũ-
tur. vt dicit Aug. de ciui. dei. li. xxi. c. iiij. Et ideo
nõ impoſſibile vel incredibile ſi repꝛobi viuunt
in igne inferni.

Capitulum ſeptimum de Deriſione.

Deriſio frequenter
ex multiloquio ⁊ ex vitio gule proce
dit. Poſt inoꝛdinatam. n. cibi ⁊ po-
tus ſumptionẽ hoĩes labunť ad deriſionẽ q̃uis
ex alijs etiã cãis oriať. Et põt diffiniri ꝙ eſt actꝰ
ꝑcipue locutiõis q̃ quis intẽdit ad erubeſcentiã
⁊ ꝯfuſionẽ aliũ inducere. Et idẽ eſt illuſio a lu-
do. i. a ioco deriuata. ⁊ etiã ſubſannatio. Differt
tñ irriſio a ſubſannatione in modo. qꝛ irriſio fit
oꝛe. i. verbo ⁊ cachinnis. vñ a riſu dr̃. Subſanna-
tio autẽ naſo rugato. et vt dicit glo. ſuꝑ ps. Cõ-
ueniunt aũt in fine. qꝛ idẽ intendũt. ſ. ꝯfuſioneꝫ
inducere ⁊ erubeſcentiã ei erga quẽ faciunt. Pro
huiꝰ materie declaratiõe dicit. b. Tho. ſe. ſe. q. lx-
xv. arti. i. ꝙ peccata verboꝝ ꝑcipue penſanda ſũt
ſꝫm intentiõem ꝓferentis. Et iõ ſꝫm diuerſa que
quis intendit cõtra aliũ loquens hmõi peccata
diſtinguunť. Sicut aũt aliqs cõuitiando ſeu cõ
tumeliando intendit cõuitiari honoꝛẽ deprime-
re ⁊ detrahendo diminuere famaꝫ ⁊ ſuſurrando
tollere amiciciã. Ita ⁊ irridendo intẽdit ꝙ ille q̃
irridetur erubeſcat ⁊ ꝯfundať in ſe. Et qꝛ h̃ finis
eſt diſtinctus ab alijs cũ finis det ſpeciẽ in moꝛa
libus. iõ deriſio eſt peccatũ ſpeciale diſtinctum a
cõtumelia. detractiõe ⁊ ſuſurratiõe. q̃uis in hoc
ꝯueniant. qꝛ ꝑ oĩa iſta intendiť nocumentũ ꝓxi
mi per verba malũ dicẽdo. Et qꝛ nocere ꝓximo
notabiliter ſeu hoc q̃rere ſiue verbo ſiue facto eſt
ꝯtra charitatẽ ꝓximi. qꝛ dilectio malũ ꝓximi ñ
oꝑatur inquit apl's. ideo ſicut ⁊ illa. ſ. ꝯtumelia
detractio. ⁊ ſuſurratio ꝓprie ⁊ foꝛmaliter ſumpta
ſunt moꝛtalia. ſic ⁊ deriſio ꝓprie ſumpta ⁊ ſtricte
Et ad intelligendũ nocumentũ qḋ ſeq̃tur ex pre
dictis ꝓximo. ſciendũ eſt ſꝫm Tho. vbi ſupra ꝙ
de oꝑe virtuoſo mereť aliquis apud ꝓximos ho
noꝛem ⁊ bonã famã. et apud ſeipm̃ bone ꝯſciẽtie
glĩam. ſꝫm illud. ij. Coꝛ. i. Gloria nr̃a hec eſt teſti-
monium ꝯſciẽtie noſtre. que eſt q̃dam clara noti
cia ſibi de bono ſuo. vñ quietem hꝫ mens ⁊ ſecu-
ritatem. ſꝫm illud ꝓuer. xv. Secura mens ex bo-
na. ſ. ꝯſcientia q̃ſi iuge cõuiuium. Ecõtrario de
actu vitioſo et turpi apud alios tolliť homis ho
noꝛ ⁊ fama. Et hoc intẽdũt ꝯtumelioſus ⁊ detra
ctoꝛ ⁊ ſuſurratoꝛ. ⁊ ꝓpter hoc dicũt turpia ⁊ vitio
ſa de alio. Apud aũt ſeipm̃ ꝑ turpia. i. vitia que
ſunt moꝛtalia perdit homo ꝓprie ꝯſcĩe gloriaꝫ ꝑ
quãdam erubeſcẽtiam ⁊ ꝯfuſiõem. Et ad hũc fi
nem dicit turpia de alio deriſoꝛ vt faciat eum ve
recũdari ⁊ cõfundi coꝛã alijs. Eſt autẽ erubeſcen
tia ſꝫm iohãnem damaſcenũ timoꝛ de honoꝛatio
nis. Qui aũt ꝯſciam alicuiꝰ inquietat cõfundẽ-
do ipm̃ ſpeciale nocumentum ei infert. quia illa
quies vt dictũ eſt magnũ bonũ ſibi eſt. ſic etiaꝫ
fama ⁊ honoꝛ que auferũtur ꝑ ꝯtumeliam ⁊ de
tractionẽ ſunt magna bona. Et cũ hoc intendiť

ſcilicet nocere illi inducendo eum ad magnā cō
fuſionem ⁊ erubeſcētiam eſt peccatū moꝛtale. vñ
dicitꝰ puer. iij. Abominatio eſt dño omīs illuſoꝛ
Nullus autē dꝛ abominabilis deo niſi per moꝛ
tale. Si qs aūt intēderet inducere aliquā leuez
erubeſcētiam alicui ſicut fit aliqñ pueris ⁊ diſci
pulis a magiſtris ad coꝛectionē vel aīatione ad
addiſcēdū. ſeu de aliq̄ leui defectu naturali ob ſo
lacium. ſicut ſocij deridebāt. b. Tho. in ſcolis ap
pellantes bouē mutū. vel ſicut fit ſimplicibꝫ ⁊ q̄
ſi inſenſatis veniale videtꝰ. dū tñ nō ꝓuocentꝰ ex
hoc in notabilē irā ⁊ ad blaſphemandū ⁊ alia
mala. Non obſtat ſi obijciatꝰ ſic. Imitari deū nō
eſt peccatū ſed meritū. ſed deus irridet ⁊ ſubſan
nat aliquos. ḡ ⁊ nos iſtud licite agere poſſumus
dicitꝰ. n. pſ. ij. de dño. Qui habitat in celis irride
bit eos ⁊c. Et puer. i. inquit ſapia. Ego quoqꝫ in
interitu veſtro ridebo. ⁊ ſubſannabo cū ingrue
rit ſup vos repentina calamitas. Et Job. ix. De
penis innocētum non rideat. qꝛ ridere dei aliter
fit q̄ꝫ irriſio hoīm. Nam ridere dei eſt ſm Gre.
afflictioni nolle miſereri. Irridere dei eſt ꝯfuſio
nem eternā pro pctīs iuſte infligere. Subſanna
re eius eſt terribilem faciē malis oſtendere. Iſta
autē facere erga ſubiectos. ſ. iuſtam punitiōem
exercere nō eſſet illicitum. alias ſecus.

Omnes videntes §. I.

me deriſerūt me. locuti ſunt labijs ⁊ mouerūt ca
put. pſ. xxi. Loquitꝰ ꝓpheta in pſona xp̄i patien
tis. cui intercetera penaꝝ ⁊ doloꝝ genera hec fu
it ſpeciale. multiplex illuſio ſeu deriſio ſibi facta.
Vñ et cum prenuncians diſcipulis ſuis ſecreto
ipam paſſionem enarraret inquit. Ecce aſcendi
mus Hieroſolimā ⁊c. Et paulo poſt. Tradetꝰ. n.
gentibꝫ ad illudēdum. Luc. xviij. Ex hoc oſtēditꝰ
grauitas huiꝰ peccati que ita eum afflixit. Tria
ergo notantur in verſu predicto.
Primo deridētis gñalitas ibi. Oēs videntes.
Scdo illuſiōem recipiētis dignitas ibi. me. ſ. et
deum patrem ⁊ ſpūm ſanctum.
Tertio illuſionis varietas ibi. deriſerunt me. lo
cuti ſunt labijs. et mouerunt caput.

Quantū ad pri §. II.

mum. Si diligētius euāgelioꝝ hiſtorias in
tueamur oīs repiuntꝰ xp̄m deriſiſſe. i. de oñi ge
nere hoīm. videlicet reges. principes. ſacerdotes
ſcribe. i. doctoꝛes legis. milites Pilati. i. ſtipēdi
arij ⁊ populares. Factus ſum in deriſum oī pplo
meo ait ipē p Iere. xx. Et de rege Herode dicitꝰ
Luc. xxiij. Spreuit illum Herodes cuꝫ exercitu
ſuo ⁊ illuſit indutū veſte alba quaſi fatuum iu
dicando. ⁊ ideo albis. i. lineis quibꝫ veſtiebātur
fatui induit. Et prius dicitur de iudeis q̄ in do
mo Cayphe ſummi pontificis tenentes eum il
ludebant velando faciem eius ⁊ dando alapas
dicebant. propheriza nobis xp̄e ⁊c. Milites autē
Pilati poſt ſententiā eius illuſerunt ponentes
coꝛonam de ſpinis in capite. et arūdinem in ma
nu quaſi ſceptrum. et veſte rubea vt purpurea re
gia induerūt in deriſum Jo. xix. Et in cruce pen
dentem deridebāt eū principes. ſ. ſacerdotū cum
eis ſ. turbis dicētes. Alios ſaluos fecit ⁊c. Luce
xxiij. Sic ergo omēs vidētes me deriſerūt me. ſ
heu qꝛ nō ſolū illa vice ſed quotidie xp̄s illuditꝰ
et deridetur. Qui. n. ficte agūt penitētiā non do
lentes de omibus. nō confitētes integraliter vel
non ſatiſfaciētes iſti xp̄um derident quaſi velan
tes faciem eius ac ſi nō videret fictionem eoꝝ
ſicqꝫ nouis peccatis ſue fictiōis ꝑcutiunt. Vn̄ ꝺ
Job. xxix. dicitꝰ deſtructiōe ſm Greg. ſignātem
hypocritam qualis eſt talis q̄ deridet equum et
aſcenſoꝛem eius. i. iuſtū vere penitentem et deuꝫ
qui regit ipm et ducit. Hinc et Aug. in ſermōe
Penitētes ſi tñ eſtis penitentes et nō irridētes
eſtis mutate vitam. recōciliamini deo. penitenti
am agis genua figis ⁊ rides ſubſannas dei pati
entiam. de peni. diſ. iij. Penitētes. ſ. ficte penitē
do. Sed ⁊ qui penitētiaꝫ agūt ꝫ frequēter recidi
nant videntꝰ etiā deuꝫ irridere. Vñ Iſidoꝛus in
li. de ſummo bono. Irriſoꝛ eſt ⁊ nō penitens qui
adhuc agit qḋ penitet. nec videtur deum poſcere
ſubditus ſed ſubſannare ſupbus. Canis reuer
ſus ad vomitum. ⁊ penitens ad peccatū. de peni.
diſ. iij. Irriſoꝛ. Canis reuerſus ad vomitum eſt
peccatoꝛ iterans ſtultitiam ſuā. Interpretatiue
talis videtꝰ irridere. i. ad ſimilitudiēm irridētis
facere. Nam ſi quis de offenſa graui cōmiſſa do
mino ſuo veniā petitaꝫ obtineret ⁊ ſubito ei poſt
ea alapam daret. ⁊ ſic iterum faceret diceretꝰ vti
qꝫ talis dominuꝫ ſuū irridere. Ubi curioſe que
rentes de Jeſu cum non audiūt que ratio natu
ralis demōſtrat. cū Herode curioſe derident euꝫ
fatuitatem reputātes paſſiōeꝫ chriſti. ⁊ hec eſt al
ba veſtis ei immiſſa. Nos predicamus xp̄m cru
cifixum gentibus. vt grecis philoſophis ſtulriti
am. ait apoſtolus. i. Coꝛ. i. Et qui miniſtros ec
cleſie chriſtum repreſentantes coꝛonant. i. circū
dant ſpinis tribulationum. exactionū et hmōi.
ponunt arundinem vacuam ꝓ ſceptro euacuan
tes eoꝝ iuriſdictionem cū velint de factis eo
rum iudicare ſalutantes vt chriſtum. ⁊ percuciē
tes iniurijs vt ſubditum reum chriſtū deridēt
cum militibus Pilati. Luce. x. Qui vos ſcilicet
miniſtros eccleſie ſpernit me ſpernit. Et qui iu
ſtos in cruce tribulationū ⁊ pſecutionū poſitos
derident. quaſi ſe nō valentes iuuare ⁊ a deo de
relictos chriſtū derident ⁊ illudunt in cruce pen
dentem. ſicut Job tribulatum deridebāt aliqui
vnde dicit. Nunc derident me iunioꝛes tempo
re ⁊ cetera. Omnes igitur videntes me inquit

p̄s· videntes·ſ·ꝑ fidem deriſerūt me ꝑ diuerſa.ſ.
peccata perpetrando ⁊ iterando. Apl's ad Heb.
vi. de hmōi inq̄t. Rurſus crucifigētes ſibi filiū dei in
ſemetipſis ⁊ oſtentui hn̄tes.i. deriſioni. Hec tn̄
deriſio interp̄tatiua generale peccatū eſt nō ſpe
ciale. q2 ꝑ omne peccatū ꝯtingit fieri eam·

Quantū ad ſecū §.III

dum.ſ.illuſionē recipientis dignitatē. Scien
dū ꝙ maxime dignitatis fuit xp̄s. q2 verus deꝰ.
Et iō grauiſſimū peccatū eſt irriſio. Pro cuiꝰ de
claratione notandū ſm Tho.ſe.ſe.q.lxxv.arti.ij
ꝙ irriſio non fit niſi de aliquo malo vel defectu.
malū aūt ſi ſit magnū nō pro ludo accipit̄ ſed ſe
rioſe. vn̄ ſi in deriſum vel illuſuz vertat̄. vn̄ illu
ſionis vel irriſionis nomē ſumit̄. hoc eſt q2 acci
pitur ꝓut paruū. Pōt aūt aliqd̄ malū accipi vt
paruū dupliciter. Uno mō q2 ſm ſe eſt paruū et
ſic ponere illuſum vel irriſum malū vel defectuz
alicuiꝰ ꝑſone q2 in ſe eſt paruū· ſicut aliqn̄ deri
dentur clerici male legentes ⁊ hmōi ē veniale pec
catū et leue ſm genus ſuū. Alio mō rōe ꝑſone ac
cipitur malū alicuiꝰ vt paruū ſicut defectus pu
erorum ⁊ ſtultoꝝ paruz ponderare ſolemus pro
pter defectum rōis in eis. ⁊ ſic aliquē deridere de
aliquo qui tn̄ nō eſt puer neqꝫ amens eſt omni
no parui pendere ⁊ ſic vilem reputare vt de eius
malo nō ſit curandū ſ3 ſit q̄ſi pro ludo hn̄dū. hoc
eſt mortale ⁊ ſpeciale peccatū ⁊ ꝯtra charitatē. q2
ꝯtemnit ⁊ grauius ꝙ̄ ꝯtumelia que eſt etiā ī ma
nifeſto. Nam videt̄ ex ea eſſe maior ꝯtemptus et
dehonoratio. ⁊ tāto grauiꝰ q̄nto maiori reueren
tia ē digna ꝑſona cui infert̄. Eſt g̊ triplex irriſio.

Primo irriſio diuinorum.

Sec̄ʒo irriſio ꝓpinquorum.

Tertio irriſio virorum iuſtorū.

Grauiſſimū eſt peccatū irridere deū ⁊ q̄ dei ſunt
ſm illud Yſa.xxxvij. Cui exprobraſti ⁊ quem blaſ
phemaſti. ⁊ ſuꝑ quē exaltaſti vocē tuā? ſ. deriden
do. ⁊ poſtea ſubdit̄. Ad ſctūm iſrl'. Et ſilr' deridere
ſacramēta eccl'ie tanqꝫ inutilia ⁊ nō vera. ſicut de
rident iudei et quidā mali catholici irridētes qd̄
credit̄ et dr̄.ſ. xp̄m eſſe in hoſtia ꝯſecrata· prout fe
cit illa vidua q̄ ridebat cū cōmūio ſibi a Grego.
papa miniſtraret̄. ſuꝑ quo tn̄ fuit oſtenſa veritaſ
ꝑ miraculū vel verba ſacre ſcripture. Etiā mira
cula que deꝰ opatur ꝑ ſanctos· ſicut legit̄ de illo
magiſtro ſcolarū qui audienſ p̄dicare miraculū
factū de filio ſanguine tincto qd̄ euenit mulieri
filanti in feſto ſancti Petri martiris ꝑ eo ꝙ de
ridebat eius ſanctitatē. irriſit ille magiſter dicēs
fictionē eſſe fratrū ꝓpter qd̄ febre correptꝰ eſt gra
ui· ſed facto voto ꝙ ab hmōi abſtineret et in de
uotōinē hr̄et ſanctū ſanatꝰ eſt. Et de m'ltis alijs
legitur qui deridētes miracula ſctōꝝ diuine vlti
onis iudiciū experti ſunt in ſe. ¶ Scd̄a irriſio q̄

eſt magnū peccatū eſt ꝓpinquoꝝ ⁊ precipue pa
rentuz. cū maxie filij debeant eos honorare. q2 ab
eis receperūt eſſe poſt deū. vn̄ dr̄ puer.xx. Ocu
lum qui ſubſannat prēm et qui deſpicit partum
m̄ris ſue effodiant eū corui de torrente· ⁊ come
dant eū filij aquile. Corui de torrente ignis īfer
nalis ſunt demones q̄ oculū luminis naturalis
⁊ gr̄e auferūt irridenti prēm cū ſit graue morta
le. Aquila eſt ſignū imperij· vn̄ impatorē ſignifi
cat. Filij aquilaꝝ ſunt ptātes inferiores terrene
ab ea deriuate. ⁊ iſte comedūt irriſores parentuz
multis grauaminibꝫ eos affligentes. Cam filiꝰ
Noe q2 prēm irriſit cū vidiſſet eū ebriū iacere et
in pudendis nudatū. Hoc etiā frībus nuncianſ
maledictionē ſeruitutis incurrit ī filio ⁊ ſua po
ſteritate Gen̄.ix. Et vt dicit̄.ij.q.vij. Sentētia
Cam filij Noe dānant̄.ſ.maledictōez dei incur
rentes qui pudenda ſuoꝝ ſuꝑioꝝ qui prēs ſpūa
les ſunt·i· eoꝝ mala opa nō occultant ſ3 irriden
do ⁊ diffamando alijs manifeſtant. qd̄ frequent̄
faciūt layci ⁊ alij ſubditi. ¶ Tertia deriſio gra
uis eſt iuſtoꝝ de qua dr̄ Iob.xij. Deridetur iuſti
ſimplicitas ⁊ lampas ꝯtempta apud cogitatiōeſ
diuitū. vide ibi expoſitionē Grego. in moral'. li.
viij. Sed tales irridētes repientes ſe in inferno
in alia vita dicūt vt hētur Sap.v. Hi ſūt.ſ.iu
ſti quos habuimꝰ in deriſuz ⁊ in ſilitudinē im
properij.ſ. in mūdo exn̄tes. Nos inſenſati vitaz
illoꝝ eſtimabamꝰ inſaniā ⁊ finē illoꝝ ſine honore
Ecce quō cōputati ſunt inter filios dei. Cū He
liſeus vir iuſtꝰ ⁊ ꝓph̄a aſcēderet in bethel quēdā
locū vel villā vel caſtrū. q2 caluꝰ erat. quidā pue
ri cepert̄ eū irridere dicētes Aſcēde calue. aſcēde
calue· quibꝫ cū maledixiſſet ꝓpter deriſionē non
odio vel liuore vindicte motus ſ3 zelo diuine iu
ſticie quā vidit exigere hoc vt punirent̄. ⁊ alij ex
emplo eoꝝ ſibi cauerent ab irriſione iuſtorū quo
facto duo vrſi exeūtes de ſilua. xlij. ex illis pueris
necauerūt· vt hētur iiij. Re.ij. Et hec deriſio val
de nociua eſt p̄cipue incipientibꝫ iuſticiam.i. bn̄
facere ⁊ a vitijs abſtinere. Nā multi a bonis re
trahūtur vt vitent tales irriſiones. ne vocitent̄
ſancti ⁊ hypocrite vl' aliqd̄ hmōi· vn̄ Gre. in mo
ral'. Qui in alioꝝ actibꝫ oriri ꝯſpiciūt bona. mox
ea manu exprobratiōis euellunt. Iſtam appellat
Ber. maliciā herodianā. qui Herodes vt xp̄m ex
tingueret multos pueros recēter natos occidit.
Sic irriſores peſſimi vt xp̄i honorē qui ex bonis
opibꝫ reſultat ⁊ famā extinguāt m'ltos nouiter
ꝯuerſos vita gr̄e ſuis irriſionibus priuant. imo
crudeliores Herode inueniunt̄. q2 Herodes iā
natos. iſte nec dum natos ſ3 cōceptos aliqua ſi
gna penitentie vel ꝯtemptus mundi oñdentes.
ſubito diuerſis verbis deriſorijs retrahunt a bo
no. ⁊ ſic multas animas ꝑdunt. de quibus red
dituri ſunt rationem deo. Nec tamē debet quis

ꝓpter irriſionē euitandam alioꝝ dimittere bona.
Nam vt dicit xp̄s Luc.ix. Qui me erubuerit et
meos ſermones.ſ.omittēdo me ſequi. bona opa
facere. p̄dicare ⁊ hmōi·timore ne irrideat̃ ⁊ filius
hominis erubeſcet eū cū venerit in maieſtate .i.cō-
fundere faciet ↄfuſione eterna. In hui⁹ figuram
legit̃.ij. Eſdre.viij. ꝙ cū Thobias irrideret iude
os reedificātes paulatim hieroſolimā diruptaꝫ
a Nabuchodonoſor dicens. Si aſcēderit vulpes
tranſilient murū eoꝝ lapideū. nō dimiſerūt pro
pterea illi quin ſequerent̃ edificiū·ſ; orauit Ne-
emias dicens. Audi de⁹ iſrael qꝛ facti ſumus de-
ſpectio. Cōuerte obprobriū noſtrū ſup caput eo
rū.non deleat̃ iniquitas eoꝝ a facie tua qꝛ irriſe-
runt edificātes. vn̄ ⁊ opus ↄſūmauerūt in ↄfuſi-
onem irridentiū. Et glām ſuā reedificāt hieruſa
lem diruptā. qꝛ aīam virtutib⁹ exterminatam a
diabolo bonis opib⁹ renouant p pn̄iaꝫ. Nō fre-
quēter aliq̄ deſpiciūt dicētes ꝙ nō pſeuerabunt
ſed q̄libet leuis temptatio vel tribulatio deijciet
eos. Sed nō ꝓpter hoc debēt omittere ſ; orōībus
iuuare ſe. ⁊ ſic peruenit̃ ad pfectū. De.b. Frāciſco
legitur ꝙ in principio ſue ↄuerſionis, pueri inſe-
quebant̃ cū lapidib⁹ ⁊ luto vt fatuū reputantes
⁊ irridētes nec tn̄ ille incepta bona dimiſit. Sic
b. Dominic⁹ cū predicaret heretici ⁊ alij praui ir
ridebant lutū in eū proijcientes ⁊ paleas a tergo p
deriſu alligantes. que oīa vir ſcūs fidei magna-
nimitate ↄtemnebat ↄtinuans p̄dicationē. reco-
lens illud Mat.v. Beati eritis cū vos oderīt ho
mines ⁊ exprobrauerint.ſ.deridendo ⁊ eiecerint
nomē veſtrū tanq̄ȝ malū ꝓpter filiū hoīs. Vn̄ no
tanter dicitur. Spernere mundū. ſpernere nul-
lum. ſpernere ſe·ſperni ꝑ hec datur gloria celi.

Quantū ad ter .§.IIII.

tium.ſ.illuſionis varietas notat̃ in eo qd̓ dicit̃.
deriſerūt.i.riſum habuerūt. Locuti ſūt labijs di
centes. Vach qui deſtruis templū dei ⁊c. moue-
runt capita ſua q̄ſi reuerentiā exhibētes. ſ; reali-
ter deſpicientes. Et ſic varijs modis fit deriſio ſ;
vno fine.ſ.in ↄtemptū ⁊ vilipendiū irriſi. Sed
vt dicit̃ puer.xix. parata ſūt deriſorib⁹ iudicia. De
riſores ip̄e deridet.ſ·eternaliter puniēdo. hoc eſt
irridere dei. Ad qd̓ facit qd̓ dicit̃ Iſa.xxxiij. Ve q̄
ſpernis nōne ⁊ ip̄e ſperneris? cū deſieris ↄtemne
re ↄtemneris. Debet ḡ quilibet cauere a deriſiōe
hoīm et diabolū qui nobis illudere querit delu-
dere ip̄m ſupando. ſic ars deludit̃ arte. ait Cato.
Diabolus. n. ſic illudit nobis dū ꝑ aliqua q̄ ſug
gerit nobis vt nobis bona ⁊ vtilia trahit ſecū ad
interitū aſſentientes. ſicut aliq̄s qui induceret a
liquē ad interitū ſuū ſubdolo nocumentuꝫ ei in
ferendo derideret eū. ſic diabolus. Sed idō xp̄us
ſuſtinuit oīs irriſiones iſtas vt nos erueret de
manibus eius ⁊ doceret nos ſuo exemplo ei illu

dere. hoc orabat p̄s. dicēs. Necq̄ȝ irrideant me in
imici mei.ſ.demones·qd̓ faciūt vincēdo in tem-
ptationib⁹. Vn̄ Tren̄.i. Viderūt eam hoſtes et
deriſerūt ſabbata ſua. Nam cū demones vident
aīam ſignatā ꝑ hieruſalē de qua loquit̃ ꝙ ſeruat
quedā de genere bonoꝝ vt feſta ⁊ hmōi. ſed alijs
vitijs inſiſtere diuerſis ſicut faciebant iudei. de-
rident de hmōi. Sic etiā derident religioſos qui
mundū dimiſerūt vt ſabbatū.i. quietē religiōis
poſſiderent. ⁊ tn̄ diuerſis paſſionib⁹ vel ↄcupiſcē
tijs implicant̃ vilium reꝝ. vt dicit̃ in collationi
bus Pannutij. Sed econtra viri iuſti derident
⁊ illudunt diabolo pfecte oībus reſiſtēdo. ⁊ hoc
eſt qd̓ dicitur Draco iſte p̄s. ciij. quē formaſti ad
illudendum ei. Formauit quippe deus draconē
id. eſt diabolū. nō draconē ſed angelum bonum
ſed effectus eſt draco ꝑ ſui ſupbiam et maliciaꝫ
⁊ eo veneno malicie ſue querit nos capere. Sed
deus ſua gratia facit vt illudamur ei·ſ. reſiſtēdo.
Sed ip̄e draco queſiuit capere xp̄um ⁊ detinere.
ſed ei xp̄s illuſit ꝓponens ei eſcam ſue hūanita-
tis quā capere volens hamo abſconſo ſue diuini
tatis. eſt captus et ſic illuſus a xp̄o. Vn̄ dn̄s ad
Iob.c.xl. Nūq̇d illudes ei.ſ·diabolo quaſi aui.
ſupple vt ego. Aut extrahere poteris leuiathā ha
mo de mari. ſicut ⁊ ſancti illudūt diabolo cū euꝫ
vincunt detegendo inſidias. Sic.b. Dominic⁹
illuſit diabolo qn̄ apparens in forma ſimie vt eū
impediret a lectione iuſſit ei vt teneret candelaꝫ
donec arderet pedem ⁊c. Sic qn̄. be. Margareta
proſtrauit diabolum qui ad carcereꝫ venerat ad
ſuadendum vt aſſentiret principi dicens. Ster
nere ſupbe demon ſub pedibus femine. Cui dia
bolus. dimitte me qꝛ ſatis illuſiſti mihi. Amb.
Illuditur diabolus vt ſe morſu ſuo vulneret et
contra ſe armet quem debilitatuꝫ putauit. de pe
ni. diſ.i.c. Poteſt fieri.

Capitulum octauum de Prodigalitate.

PRodigalitas ex gu
la ⁊ luxuria, frequenter procedit pro-
pter voluptates corporis cōſequen-
das. Unde et Luc.xv. dicitur de filio prodigo ꝙ
diſſipauit ſubſtantiam ſuā viuendo luxurioſe.
Frequenter. n. ſm̄ Tho. ad intemꝑantias decli-
nant prodigi. tum qꝛ ex quo ſupflue expendūt in
alijs etiam rebus voluptuoſis expendere nō ve-
rentur ad quas magis inclinat ↄcupiſcentia car
nis·tum etiā qꝛ cū non delectātur in bono virtu
tis. querūt ſibi delectationes corꝑales. Et inde
eſt ꝙ phūs dicit ꝙ multi prodigorum ſunt intē
perati. iiij. ethicorum. Gule igitur tractatui an-
nectitur, ꝓpter quā multe prodige expendunt̃. q̄ȝ
uis ex multis alijs vitijs poſſit oriri. vt ex iactan
tia·luxuria et huiuſmoi. Conſiſtit autem hoc vi
tium in expendendo ſupflue diuitias vbi ⁊ quā-

do non oportet. ⁊ minus debito eas amando. Dicit aūt phūs in. ij. ethicoꝝ ꝙ prodigalitas opponitur ⁊ virtuti liberalitatis ⁊ vitio illiberalitatis. i. auaricie. Pro cuiꝰ declaratiōe dicit. b. Tho. ſe. ſe. q. cxix. arti. i. ꝙ in mortalib' attendit oppoſitio vitioꝝ ad inuicē ⁊ ad virtutē ſcḋm ſuꝑabundātiam et defectū. ſ; diuerſimode. Naʒ q̄ntū ad affectionē diuitiaꝝ auarus ſuꝑabundat plus debito diligens eas. Prodigꝰ aūt deficit minꝰ debito ſollicitudinē eaꝝ gerens. ⁊ ſic opponitur liberalitati q̄ diligit eas vt dʒ. Quantū vero ad exteriorem vſum diuitiaꝝ ad ꝓdigalitatē pertinet excedere q̄dem in dando. deficere aūt in retinēdo vel acq̄rendo. Ad auariciā aūt ꝑtinet ecōtrario. deficere in dando. ſuꝑabūdare aūt in retinēdo ⁊ accipiendo. Et ſic ꝓdigalitas opponitur auaricie. Et q̄uis prodigalitas ⁊ auaricia ſint ɔtra virtutē liberalitatis tn̄ auarus magis dr̄ illiberalis q̄ȝ prodigus. Et rō eſt. q̄ꝛ aliq̄d denoīatur ab eo qḋ eſt ꝓncipalius. Sicut aūt liberalitate q̄ mediū tenet precipua eſt datio ad quā ⁊ acceptio et retentio ordinātur. ita et auaricia et ꝓdigalitas precipue attenduntur ſcḋm dationē. Vn̄ qui ſuꝑabūdat in dando dr̄ prodigus. qui aūt deficit auarꝰ et illiberalis. Magis aūt recedit a virtute liberalitatis que ɔſiſtit in dando ꝑ defectū dandi q̄ȝ per exceſſum. Nūq̄ȝ aūt idem erit ſimul auarus et ꝓdigus ſcḋm tn̄ diuerſa opera. Contingit. n. q̄nq̄ȝ ꝙ aliquis excedat in dando ⁊ ſic erit prodigus. puta facit ɔuiuiū ſuperfluū vel veſtem exceſſiue precioſam vel ludit ⁊ hmōi. ⁊ ſimul cuʒ hoc excedit in accipiendo. ⁊ hoc vel ex q̄daʒ neceſſitate. q̄ꝛ dum ſuperabūdat in dando deficiūt ei ꝓpria bona vn̄ cogitur indebite acquirere. puta per fraudes. vſuras ⁊ hmōi. qḋ pertinet ad auariciaʒ. vel etiā ꝓpter inordinationē animi. Dū. n. nō dant ꝓpter bonū q̄ſi ɔtempta virtute nō curant vndecunq̄ȝ ⁊ qualitercūq̄ȝ accipiant. Et ſic nō ſcḋm idē eſt aliquis prodigus ⁊ auarus. Eſt aūt ꝓdigalitas peccatū. vn̄ et prodigus filiꝰ vituperatur in euāgelio de ipſa prodigalitate Luc. xv. Huius rō eſt ſcḋm Tho. vbi ſupra arti. ij. q̄ꝛ et hoc eſt aliq̄d vitioſum ꝙ corrūpit bonū virtutis. ſ; virtus liberalitatis corrūpitur ꝑ prodigalitatē q̄ ɔſiſtit in medio que. ſ. non excedat nec deficiat a debito affectu et vſu diuitiaꝝ. Sicut aūt illud mediū corrūpitur ꝑ exceſſum. ita ⁊ ꝑ defectuʒ. ſ; ꝓdigus excedit in dando ⁊ deficit in retinēdo diuitias. ⁊ ꝑ ɔn̄s eſt peccatū. mortale quidē q̄n eſt magnus exceſſus. veniale cū eſt modicus. Et eſt attendēdus hic exceſſus nō ſolū ſcḋm q̄ntitatē ſed ſcḋm ꝓportionē conſiderata q̄litate perſone potentis nobilis vel plebei ⁊ hmōi. Ipſa etiā prodigalitas aliq̄n ex auaricia procedit. Nam aliqui idcirco aliq̄ prodige expendunt vt ſic captent fauorē aliquoꝝ a quibus diuitias acquirāt. Comparando autē iſta duo vitia ad inuicē grauius eſt auaricia q̄ȝ ꝓdigalitas triplici ratione ſcḋm Tho. ſe. ſe. q. cxix. articu. iij. Prima eſt q̄ꝛ auaricia magis deficit a virtute oppoſita. Magis. n. ad liberalē ꝑtinet dare in quo deficit auarus. Unde apl's monet diuites facile tribuere ⁊ cōicare ſua. i. Thimo. vi. qḋ tn̄ intelligendū eſt ſcḋm ꝙ oportet. vt pauꝑib' nō adulatoribus. q̄ꝛ hoc eēt prodigalitas. Scḋa ratio eſt. q̄ꝛ prodigus eſt vtilis multis. ſ. illis q̄bus dat auarus aūt nullis. nec. ſ. etiā ſibiipſi. Vn̄ dr̄ Eccleſ. vi. Vir cui dedit deus diuitias. nec tribuit ei poteſtatem vt comedat ex eis. q̄ꝛ videlicet ex auaricia nō audet vti etiā ad ſuā vtilitateʒ bonis ſuis timendo ne deficiant ſibi. Peccat. n. prodigꝰ nihilominus in ſeipſm dū bona inutiliter cōſumit vnde viuere dʒ. Peccat ⁊ in ꝓximū ɔſumendo bona ex quib' alijs prouidere debet. Et p̄cipue hoc apparet in clericis. q̄ ſunt diſpenſatores pauperū quos defraudat prodige expendendo. Vn̄ Amb. quis eſt tam iniquꝰ q̄ȝ qui multoꝝ ſubſidia ſuas delicias parat diſtin. xlvij. Sicut hi. Et Hiero. Tibi o ſacerdos de altario viuere nō luxuriari. i. ſuꝑflue ⁊ delicioſe ꝑmittitur. diſ. xlij. §. i. Sed tn̄ ſic ſibi ⁊ alijs nocet prodigus ſuperflue expendendo ꝙ aliquib' prodeſt. ſ. quib' dat. Sʒ auarus nec ſibi nec alijs. Vn̄ phūs in. iiij. ethicorū dicit ꝙ multo melior videtur prodigus illiberali. i. auaro. i. minꝰ malus. ¶ Tertia rō eſt q̄ꝛ vitium ꝓdigalitatis eſt magis ſanabile. ⁊ hoc tū q̄ꝛ homo declinat ad ſenectutē que eſt ɔtraria prodigalitati. tū q̄ꝛ ꝑ hoc peruenit ad egeſtatē de facili diminuendo ⁊ inutiliter ɔſumēdo. ⁊ ſic pauꝑ factus nō pōt in dando ſuperabūdare. tū etiā q̄ꝛ de facili ꝓducitur ad virtutē ꝓpter ſilitudinē quā habet ad ipſam liberalitatē. Sed auarus nō de facili ſanatur q̄ꝛ magis diſtat a virtute. Auarus etiā declinans ad ſenectutē magis inardeſcit in eam. q̄ꝛ magis timet ſibi deficere tp̄alia. vn̄ Hiero. Oīa vitia cū ſeneſcente ſeneſcūt. ſola auaricia iuueneſcit. Verū eſt q̄ꝛ in prodigalitate adiunguntur q̄nq̄ȝ multa vitia intemꝑantie. ⁊ ſic tales prodigi poſſent eſſe peiores auaris. vt dic phūs in. iiij. ethicorum. ſed hoc eſt ratiōe illoꝝ alioꝝ vitioꝝ non ex ſeipſa. Non autē pertinet ad prodigalitatē ſed ad liberalitateʒ ꝙ aliquis omnia ſua bona det pauperibus ſcḋm conſiliū chriſti Math. xix. vt ſequatur chriſtum pauperem.

In diluuio aqua §. I.

rum multaꝝ ad deū nō approximabūt ps. xxxi. poteſt exponi de ꝓdigis. Aque q̄ fluxibiles ſunt ſignant tp̄alia que ɔtinue fluunt ab vno in aliū ⁊ tandem in defectū. Unde xp̄us ſamaritane ait Iohan. iiij. Qui biberit ex hac aqua ſitiet iterū. Qui enim temporalia acquirit magis ac magis ſitit appetendo alia. ¶ Diluuium importat

ſupabundantiā exceſſiuā aquaꝝ ex quo fructus terre nō ſequit̃ ſed ꝑditur. Unde ⁊ apte deſignat ſupfluū ⁊ inordinatū vſum tpaliū ſeu diuitiarū ex q̄ nō ſequit̃ vtilitas ſeu fruct⁹ rōnabilis. ſ; ꝯſumptio. ⁊ hoc cōtingit in ꝓdigalitate. Uident̃ aūt hoīes deo appropinquare. q2 ita largus ⁊ liberalis eſt deus ꝙ videat̃ prodigus. Unū Ber. Si dici fas eſt nimis ꝓdigus es tuis. ſ; certe deus etſi liberaliſſimus ſit ⁊ largiſſim⁹. nō tñ ꝓprie ꝓdigus q2 nil dat niſi ſ͛m ſuā ſummā ſapiam ⁊ rationem quā nos intelligere aliqñ nō valem⁹. Nō ergo appropinquat ꝓdigus deo ſicut videt̃. q2 nō ei aſſimulat̃ in virtute ſeu imitat̃ ſ; elongat̃. ſicut figurate oñditur de ꝓdigo filio q̄ abijt in regionē longinquā a patre. Luc. xv. vñ bene dicit̃ In diluuio aquaꝝ ⁊c. vbi tria notantur.

Primo vitij ꝓprietas ibi. In diluuio.
Scd̄o ſui varietas ibi. aquaꝝ multarū.
Tertio mali notietas ibi. nō approꝑinquabunt.

Quantū ad pri- §. II.

mum diluuiū vitiū prodigalitatis vt dictū eſt ſignificat ꝓpter ſupabundantiā ⁊ expenſionem tpalium. Talis eſt ſimilis ei qui liquorē precioſū infundit vaſi pleno. vel ponit in vaſe corrupto l' dat pro nihilo qui totū ꝑdit. Prodig⁹ infundit liquorē tpaliū vaſi pleno cū dat nō indigenti ſ; diuiti. Sȝ vt dicit Proſp. Diuiti dare nihil eſt aliud q̄ȝ ꝑdere. i. q. ij. Paſtor. Unū dñs docuit cū homo facit ꝯuiuia vocare paupes nō diuites qui nō indigent. Luc. xiiij. Et virgo Maria in cantico dicit dñȝ impleſſe eſuriētes nō diuites bonis ſuis. Unū in figura. iiij. Re. iiij. dicit̃ ꝙ cū impleta eſſent vaſa oleo diuinit⁹ ꝓcurato ſtetit oleum ne effunderet̃. Liquorē aūt ponit prodig⁹ in vaſe immūdo. qñ dat tpalia malis. vt hiſtrionibꝫ pro luxurijs exercēdis ⁊ hmōi. ꝯtra illud Gene. fac iuſto ⁊ nō dederis pctōri. Unū Aug. dicit ꝙ q̄ dant hiſtrionibꝫ ⁊ meretricibꝫ fouent illos i peccato. di. lxxxvi. qui venatoribꝫ. Tertio prodigus liquorē tpaliū dat ꝓ nihilo. qñ expendit inutiliter pro iactantia ⁊ oſtentatiōe. qđ frequenter fit. ſicut fecit Aſſuerus grāde cōuiuiū ſuis vt oſtenderet iactantiā ⁊ diuitias glīe ſue. Heſter. i. Sed dicit xp̄s. Si ego glorifico meipm̄ gloria mea nihil eſt. Joan. viij. Diſſipat quidē ſubſtātiam prodig⁹ tripliciter. Primo corrūpendo ipſam materialem. Nā deſtruit multū pannū in faciendo ſupflua ⁊ vana. ſicut ptȝ in veſtibꝫ lingulatis pforatis ſeu ſtampatis. in reticellis auꝝ ⁊ ſericū in texturis ſeu recbamatis. corium in ſotularibꝫ perforatis ⁊ plānulis altis. Multa animalia in conuiuijs volupruoſis. ⁊ multa alia in haſtiludijs. tripudijs. hiſtrionibꝫ ⁊ equis. iuxta illud Horatij. Imberbis iuuenis tandē cuſtode remoto. Gaudet eq̄s canibuſq;. Propterea aūt iuuenes ſunt magis inclinati ad hoc vitiū. q2 vt dic ph̄s iuuenes ſūt magne ſpei. ꝓut. ſ. ſpes importat paſſionē nō virtutē. ⁊ iō nō curant multū expendere etiā ſi ſupflue q2 ſperant multa i futuro lucrati. ⁊ ſic ſupplere. ſ; inde aliqñ veniunt ad magnā pauptatem ⁊ miſeriā. ſicut ille prodigus miſſus in villā ad paſcendū porcos q̄ nec de ſiliquis porcoꝝ poterat ſaturari. Luc. xv. Scd̄o diſſipat prodigus ſubſtantiā tpalem eā diripiendo. Nam vt dicit Sen. Omīs prodigus fur eſt aut mēte aut officio. q2 cū videt ſibi nō ſufficere ſua capit aliena. ⁊ ſi nō manifeſte ꝓpter verecundiaȝ tñ ꝑ aliquos modos vt vſurā ſecretā per depoſita. pignora ⁊ hmōi. ꝑ ſacrilegia auferendo res eccleſie vel bona cōitatis. Unū dicit Sapiens ꝙ ꝓdigus nō debet poni ad officiū ciuitatis precipue vbi hēat tractare bona tpalia expendēdo. Quia qui ſibi nequā eſt cui bon⁹ erit? Eccle. xiiij. q. di. Nulli. Frequēter. n. accidit ex iuſto dei iudicio ꝙ in ſubſtātia male acq̄ſita ⁊ cū multo labore ſuccedit heres prodig⁹ qui in paruo tpe totaȝ diſſipet diu ꝯgregatā ad vtriuſq; dānationē. ⁊ male acquirētis ⁊ male vtentis qđ cedit in augmentū pene ipſius legantis. ⁊ ꝓpterea diues in inferno petebat mitti Lazarū ad frēs ne ex prodigo vſu diuitiaꝝ quas eis male dimiſerat augeret̃ ei pena. Tertio diſſipat prodigus ſubſtātiaȝ rōnalem eā diuidendo. Nā vt habeat ad expendendū querit ſibi facere amicos q̄ ſibi ſua cōicent. qđ ſi nō faciūt intrat ſectas ⁊ ꝑtialitates. adheret mal' rō. vel grauat indebite ſi eſt offitialis vel dñs. vt poſſit ſeq̄ pompas ſuas prodigē. ⁊ inde ī mēbris ſubditoꝝ vel alioꝝ ſequunt̃ odia diſcordie ⁊ inimicicie. Salomon q2 grauauit nīs ſubditos ſuos ꝓpter exceſſiuā pompā curie ſue ⁊ ꝓdigalitatē nō obſtante ꝙ magnos reddit⁹ aliunde haberet minus dilect⁹ fuit a ꝑplo ⁊ ſi toleratus. Sed q2 filius ei⁹ Roboaȝ voluit ſequi illā pompā ⁊ grauamen prīs ſui. receſſit maior ꝑs populi. i. decē tribus ab eo faciētes ſibi aliū regē. ſ. Jeroboam. vt hētur. iij. Reg. xij. Diſſipat etiā ſubſtātiā ꝓdige q̄ ꝓcurator ⁊ factor ſeu diſpēſator bonoꝝ alioꝝ inutiliter diſpēſat. ſic villic⁹ qui diffamatus eſt apud dñm ſuū ꝙ diſſipaſſet bona ipſius. Lu. xvi.

Pro ſecūda par- §. III

te pone ſcd̄am quā habes ſupra in ſermone. ij. de iactantia. vbi narratur de varijs ſupfluitatibus que ſpectant ad iactantiam ⁊ ad prodigalitatem et iſte ſunt quaſi aq̄ multe. ⁊ eſt i ti. iiij. c. iiij. de iactantia. et hec que ponitur pro hac parte ſic incipit. Iactantia q̄ȝuis.

Pro tertia par- §. IIII

te nota ꝙ ibi ad deuȝ nō approximabūt eſt figura grāmatical' qua ſ. minus dicit̃ ⁊ plus intelligit̃

id eſt a te elongabunt. Dicetur.n.eis. Ite male
dicti in ignē eternū ⁊c. Eſuriui.n. ⁊ nō dediſtis
mihi manducare ⁊c. ſed q̄ debuiſtis paupibꝫ da
re dilapidaſtis. In vita etiā iſta ad magnā miſe
riam ⁊ incōuenientiā deueniūt. Vñ legit̄ de mi/
raculis virginis Marie de q̄dam nobili ⁊ diui/
te qui cū bona ſua prodige in cōuiuijs ⁊ muneri
bus ⁊ alijs vanitatibꝫ ſua cōſumpſiſſet. incepit
egere nec poſſe ꝯtinere illaꝫ pompam ⁊ expenſas
ſolitas ſupfluas. q̄d reputans ſibi ad maximā ve
recundiam deſperatiōe duct⁹ iuit in deſertuꝫ in/
uocans apte diabolū vt adiuuaret eū ⁊ ſubueni
ret. Cui demon apparens queſiuit quid vellet.
Qui rn̄dit q̄ pecuniaꝫ ⁊ diuitias ſibi ꝓcuraret
vt ſolitus erat ⁊ ipe daret ſibi ſeu faceret quicq̄d
vellet. Qui duo tm̄ petijt. ſ. abnegationeꝫ fidei.
ſcd̄o vt duceret inde ad annū vxorem ſuā ad eū
in illū locum. q̄d totū ꝓmiſit. ⁊ docuit modū ha
bendi diuitias. ſ. vt foderet in certo loco domus
ſue ⁊ inueniret theſaurū. q̄d totū euenit. Et tūc
cepit iteꝝ prodige expendere ⁊ viuere more ſoli/
to. Sꝫ inde ad annū dixit vxori q̄ oportebat eā
ſecū ad certū locū ꝓficiſci ſub ſpecie alicu⁹ deuo
tionis. Surgens ḡ mane equitauit cuꝫ ea. Erat
aūt deuotiſſima. b. virginis. ⁊ in via inueniens
eccleſiam rogauit maritū vt ꝑmitteret loco miſ/
ſe intrare in eā ⁊ aliq̄ntuluꝫ orare. q̄d ⁊ fecit. Et
cū oraret ante imaginē virginis Marie vt eā iu
uaret ab omni malo euentu. Incipiebat.n. time
re. dormitauit in orōe. Et. b. virgo Maria ſūpta
forma eius egreſſa eſt eccliam ⁊ dixit viro expectā
ti. ꝓſequamur iter. ⁊ aſcendens equuꝫ ſecuta eſt
eum qui credebat eū eſſe vxorem ſuā. Cū aūt ap/
plicuiſſet ad locū deſignatū cepit vocare diabolū
qui ſubito apparuit. ⁊ videns mulierē quam co
gnouit eſſe virginē Mariā cepit fremere ⁊ totus
contribulatus ꝯturbari ⁊ clamare ꝯtra militem
dicēs. O ꝓditor maledicte quō ḋcepiſti me. Mi
ratur ille dicens. Quō decepi? Nōne duxi ad te
vxorem meaꝫ vt promiſi? ecce adeſt. iſta eſt vxor
mea. Rn̄dit diabolus. Non eſt hec vxor tua. ſed
illa quā maxime odi q̄ maxime ꝑſequit̄ me ⁊ de/
ſtruit toto conamine opa mea. Hec eſt mater il/
lius Ieſu nazareni qui ꝑ crucem ſuā cum ſocijs
meis me debellauit. ⁊ de manibus noſtris genus
humanū eripuit. Hec eſt que Maria vocat̄. Ad
quē ſermonē miles exterrit⁹ ⁊ tremebūdus ſubi
to proiecit ſe ad pedes virginis Marie veniā pe
tens. At illa terribiliter arguit diaboluꝫ dicens.
O maledicte dei. nō ſufficit tibi ꝑditio tua niſi
⁊ tecū queras hr̄e ſocios penaruꝫ. quō auſus es
petere ⁊ nocere velle mihi deuotis? Vade ſatha
na. nunq̄ꝫ alicui ex mihi deuotis amplius noci/
turus. Qui ſubito cū magno vlulatu diſparuit
Et militem virgo reprehendit dicens. O miſer
quō ꝓpter modicū pecunie ita ꝑmiſiſti te decipi.
⁊ ad tantū nefas deduci vt fidem abnegares et
vxoreꝫ tuā diabolo exponeres? Age pn̄iaꝫ de pec
cato tuo ⁊ deus tibi ignoſcet tantum ſcelus. Re
uertere ad illā eccliam vbi vxor tua deſcendit ad
adorandū ⁊ ibi eam inueniens. Domū autē re
uertens illū theſaurū repone vbi inueniſti ⁊ deo
cū vxore tua fideliter ſeruias in futurū. cōfeſſus
peccatum tuū. ⁊ ſic diſparuit. Et miles reuerſus
inuenit vxorem ſuā in illa eccleſia. ⁊ omia relin/
quentes pro deo laudabiliter vixerunt deuotiſſi
mi facti virginis Marie.

Septimus titulus de ira

Capitulum primū de Ira. ⁊ ibi de diuerſis mo/
dis ire ⁊ nocumentis eius ⁊ remedijs.

Ira ponitur a Gre
gorio. xxxi. moral. ⁊ ab alijs doctoribꝫ
vnū ex vicijs capitalibꝫ. Pro cuius
declaratione ſciendū ſm̄ Tho. ſe. ſe.
q. clviij arti. i. q̄ ira ꝓprie loquendo eſt paſſio ap
petitus ſenſitiui a qua vis iraſcibilis nominat̄.
Circa paſſiones aūt anime dupliciter in eis pōt
malū inueniri. Vno modo ex ipa ſpecie paſſio/
nis que ꝯſideratur ſm̄ obiectū paſſionis. ſicut in
uidia ſm̄ ſpeciem ſuā importat quoddam malū
Obiectum aūt eius. i. materia circa quā eſt tri/
ſtitia de bono aliorū. q̄d ſm̄ ſe repugnat rationi.
Et ideo inuidia mox nominata importat aliq̄d
mali. vt dicit phūs in. ij. ethicoꝝ. Hoc autē non
ꝯuenit ire que eſt appetitus vindicte. i. punitōis
Vindicta. n. poteſt bene ⁊ male appeti. Alio mo/
do inuenitur malum in aliqua paſſione ſm̄ q̄nti
tatem ipius. i. ſm̄ abundantiā ⁊ defectū ⁊ ſic po
teſt malum inueniri in ira. quando quis iraſcit̄
plus vel minus debito preter rationē rectaꝫ. hec
Tho. Et licet omnes ſint inclinati ad irā magis
tamen colerici ratione ignee cōplexionis. Muli
eres aūt rōe debilitatis rōis. vñ Eccl. x. Non eſt
creata ſuperbia hominibꝫ nec ira natiōi mulieꝝ
q. d. licet viri magis inclinent̄ ad ſupbiaꝫ. ⁊ mu
lieres magis ad irā non tñ iuſte ſe pn̄t excuſare q̄
ſi creati ſint cū ea ⁊ vitare nō poſſint. quia hoc fal
ſum eſt. Et Eccle. xxv. dicitur. Nō eſt caput nec
vis ſuper caput colubri. i. ira venenoſum. Et nō
eſt ira ſup iram mulieris.

De ira loquens §. I.

pſalmiſta ait ps. xxx. Miſerere mei dn̄e quoniā
tribulor. ꝯturbatus eſt in ira oculus meus. aīa
mea ⁊ venter me⁹. Multe ⁊ varie ⁊ quaſi conti/
nue ſunt tribulationes hoīm. Propter q̄d dicit
aplus. i. ad Theſa. iij. Nemo moueat̄. i. turbet̄ et
a bono recedat in tribulationibus his. ſcientes
quoniam in his poſiti ſumus. Tribulatio eſt oē
id quod affligit hoīem ⁊ quaſi tribulus pungit